

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

Bývalí sportovci v roli novinářů a jejich mediální rutiny

Former athletes in the role of journalists and their media routine

Magisterská diplomová práce

Bc. Sabina Štástková

Vedoucí práce: Mgr. Věra Bartalosová, Ph.D.

Olomouc 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a využila jen prameny, které jsem uvedla v závěrečné části práce. Počet znaků v této diplomové práci včetně mezer je 240 581 znaků.

V Olomouci dne: 25. 4. 2023

Sabina Šťátková

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala své vedoucí práce Mgr. Věře Bartalosoové, Ph.D., která mi byla během celého procesu tvorby mé diplomové práce vždy nápomocná a ochotně mi poskytovala cenné rady. Vážím si především její trpělivosti a vytrvalé pomoci. Dále bych ráda poděkovala všem novinářkám, které mi poskytly rozhovory a otevřeně se o tématu mé diplomové práce rozpovídaly. Bez jejich spolupráce bych totiž potřebných výsledků nedosáhla. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat také své rodině, svému příteli a všem blízkým osobám, jelikož mi během tohoto náročného období, ve kterém jsem tvořila svou diplomovou práci, byli opravdu velkou oporou.

Abstrakt

Ústředním tématem této diplomové práce jsou bývalí vrcholoví sportovci, kteří se po konci své sportovní kariéry rozhodli pro práci v médiích. Náplní předkládané diplomové práce je vedle představení této specifické skupiny žurnalistů a zobrazení toho, na jakých pozicích se v médiích objevují, také popsání toho, jak vypadá jejich běžná novinářská práce. Hlavním cílem předkládané diplomové práce je analyzovat a popsat, jaké mediální rutiny tito žurnalisté volí při své každodenní práci a jaké pracovní postupy můžeme považovat za pro ně typické. V rámci této práce se budu rovněž snažit zjistit, zda existují nějaké význačné rozdíly napříč jednotlivými profesemi, které bývalí sportovci v mediálním prostředí zastávají. Tato práce se bude věnovat především pozicím sportovních reportérů, sportovních moderátorů a také moderátorů pořadů, které nejsou sportovně zaměřené. Pozornost nebude zaměřována na bývalé sportovce v roli sportovních komentátorů či spolukomentátorů, jelikož jsem se těmito profesím věnovala samostatně v rámci své bakalářské práce.

Klíčová slova

Sportovní moderátor, sportovní reportér, mediální rutiny

Abstract

The central topic of this thesis is former top athletes who decided to work in the media after the end of their sports career. In addition to introducing this specific group of journalists and showing the positions, in which they appear in the media, the content of the presented diploma thesis is also to describe what their normal journalistic work looks like. The main goal of the presented diploma thesis is to analyze and describe what media routines these journalists choose in their daily work and what work procedures can be considered typical for them. As part of this work, I will also try to find out, if there are any significant differences across the individual professions that former athletes hold in the media environment. This work will mainly focus on the positions of sports reporters, sports presenters and also presenters of programs, that are not sports oriented. Attention will not be focused on former athletes in the role of sports commentators or co-commentators, as I devoted myself to these professions independently as part of my bachelor's thesis.

Keywords

Sports presenter, sports reporter, media routines

OBSAH

ÚVOD	7
1 TEORETICKÁ ČÁST	10
1.1. PŘEDEŠLÉ VÝZKUMY	10
1.2. MÉDIA JAKO MOŽNOST UPLATNĚNÍ BÝVALÝCH SPORTOVců.....	13
1.2.1. Moderátor	14
1.2.2. Reportér	17
1.3. ASPEKTY VEDOUcí K VOLBĚ NOVINÁŘSKÉ PROFESE	19
1.4. MEDIÁLNÍ RUTINY	22
1.4.1. Zdroje informací	26
1.4.2. Organizace práce v redakci.....	32
1.4.3. Tvorba mediálních obsahů a výběr témat.....	35
1.4.4. Rutiny při vedení rozhovoru	37
2 METODIKA	40
2.1. CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	40
2.2. KVALITATIVNÍ VÝZKUM.....	41
2.3. POLOSTRUKTUROVANÉ ROZHOVORY	44
2.4. OTÁZKY PRO ROZHOVORY A PRŮBĚH ROZHOVORŮ	46
2.5. VÝZKUMNÉ JEDNOTKY A VÝZKUMNÝ VZOREK	47
2.6. SBĚR DAT PRO ANALÝZU	48
2.7. MEDAILONY DOTÁZANÝCH NOVINÁŘEK	50
2.7.1. Žaneta Peřinová, 43 let, sportovní reportérka	50
2.7.2. Klára Janáčková, 39 let, sportovní reportérka a komentátorka.....	52
2.7.3. Barbora Černošková, 41 let, moderátorka sportu a Sama doma	53
2.7.4. Kateřina Nekolná, 47 let, sportovní moderátorka.....	55
2.7.5. Andrea Sestini Hlaváčková, 36 let, sportovní moderátorka.....	56
3 ANALYTICKÁ ČÁST	58
3.1. FÁZE PŘECHODU ZE SPORTOVNÍHO SVĚTA DO ŽURNALISTIKY	58
3.2. ZAČÁTKY REPORTÉRSKÉ A MODERÁTORSKÉ KARIÉRY	62
3.3. PRÁCE REPORTÉRA A MODERÁTORA Z POHLEDU BÝVALÝCH SPORTOVců.....	67
3.4. VLIV SPORTOVNÍ KARIÉRY NA PROFESI REPORTÉRA A MODERÁTORA	69
3.5. ZDROJE BÝVALÝCH SPORTOVců V ROLI REPORTÉRŮ A MODERÁTORŮ	73
3.6. VÝBĚR RESPONDENTŮ NA ROZHOVOR A JEJICH KONTAKTOVÁNÍ	77
3.7. VÝBĚR TÉMAT A TVORBA MEDIÁLNÍCH OBSAHŮ	81
3.8. RUTINY BÝVALÝCH SPORTOVců PŘI ROZHOVORECH	84

3.9. PŘÍPRAVA BÝVALÝCH SPORTOVců V ROLI REPORTÉRů A MODERÁTORů	86
3.10. ORGANIZACE PRÁCE.....	88
3.10.1. Organizace práce dotázaných novinářek	88
3.10.2. Organizace práce v redakci.....	90
3.11. ŽURNALISTICKÝ VÝVOJ.....	94
3.12. ZHODNOCENÍ ŽURNALISTICKÉ KARIÉRY	96
ZÁVĚR.....	98
SEZNAM LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJů	104

ÚVOD

John McEnroe, Roman Šebrle, Gabriela Koukalová, Andrea Sestini Hlaváčková. Jen velmi krátký výčet těch, kteří za dobu své profesionální sportovní kariéry dosáhli ve svém sportu nebývalých úspěchů. Sláva a úspěchy však nejsou jedinými ukazateli, které by tyto sportovní celebrity spojovaly. Doby, kdy se tato jména pravidelně objevovala na titulních stranách novin nebo zaznívala napříč všemi televizními stanicemi, aby se celý národ dozvěděl o tom, co tyto sportovní hvězdy zrovna nového vyhrály, jsou však již minulostí. Nicméně jejich nabytá sláva pokračuje i nadále. Přeměnila se však do jiné formy. Z těch, co novinářům dříve rozhovory poskytovali, se najednou stali ti, co za mikrofonem sami stojí, pokládají otázky a zpovídají druhé. I když nejsou hlavními aktéry sportovních událostí, jsou nadále viděni.

Ústředním tématem této diplomové práce jsou tedy bývalí vrcholoví sportovci, kteří se po konci své sportovní kariéry rozhodli pro práci v médiích. Náplní předkládané diplomové práce je vedle představení této specifické skupiny žurnalistů a zobrazení toho, na jakých pozicích se v médiích objevují, také popsaní toho, jak vypadá jejich běžná novinářská práce.

Téma *Bývalí sportovci v roli novinářů a jejich mediální rutiny* jsem si zvolila jednak z toho důvodu, že je mi sportovní žurnalistika velmi blízká a jednak také proto, že jsem chtěla doplnit poznatky o bývalých sportovcích v roli novinářů, které jsem rozpracovala ve své bakalářské práci. Tehdy jsem se ovšem zaměřovala pouze na sportovní komentátory a spolukomentátory. Už během tvorby mé bakalářské práce jsem si ovšem uvědomila, že pronikání sportovců do řad novinářů je daleko rozsáhlejší fenoménem, který můžeme v současné době stále více pozorovat, a který bezesporu stojí za hlubší prozkoumání. Jelikož jsem se tomuto tématu sama podrobněji věnovala, všimla jsem si, že řada poznatků o tom, jak sportovci do novinářiny vstupují, chybí. Podíváme-li se do televize či do rozhlasu, zjistíme, že známé sportovní celebrity tvoří pevnou součást nejrůznějších redakcí, ve kterých zastávají roli novinářů, a to nejen v pozici sportovních komentátorů či spolukomentátorů.

Skutečnost, že bývalí sportovci obsazují pozice, na kterých jsou často vysokoškolsky vzdělaní a zkušení novináři, mi přijde velmi zajímavá. Vedle toho je také pozoruhodný pohled na to, jak bývalí sportovci postupem času zaujímají opačné role. Ti, co dříve rozhovory novinářům sami poskytovali, najednou působí v jejich pozici a dotazují se druhých. Mohli bychom tedy říct, že bývalí sportovci představují specifickou sociální skupinu, která zcela

mění své původní zaměření a začíná se věnovat něčemu úplně novému, a to v podobě žurnalistiky. Nejbližším odvětvím je pro mnohé z nich sportovní žurnalistika, kterou bychom mohli považovat za zcela logickou volbu. Nejedná se však o jedinou oblast žurnalistiky, do které bývalí vrcholoví sportovci pronikli. Některé z nich totiž můžeme vídat také v roli moderátorů pořadů, jejichž programová skladba není zaměřená na sport.

Jako studentka mediálních studií považuji angažování sportovců do role novinářů za velmi zajímavý fenomén a možná i za případnou hrozbu, jelikož stále více sportovních celebrit v posledních letech obsazuje novinářské pozice. Proto mě zajímá, kdo vlastně tito lidé jsou, jak se v novinářině prosazují a jaké pracovní postupy při své práci využívají.

Hlavním cílem předkládané diplomové práce je analyzovat a popsat, jaké mediální rutiny tito žurnalisté volí při své každodenní práci a jaké pracovní postupy můžeme považovat za pro ně typické. V rámci této práce se budu rovněž snažit zjistit, zda existují nějaké význačné rozdíly napříč jednotlivými profesemi, které bývalí sportovci v mediálním prostředí zastávají.

Jako hlavní výzkumnou otázku této diplomové práce jsem si stanovila: *Jaké jsou mediální rutiny novinářů, kteří dříve působili jako vrcholoví sportovci?* Dílčími výzkumnými otázkami pak jsou následující: *Mají bývalí sportovci, kteří působí v roli novinářů, nějaké pracovní postupy, které jsou pro ně typické? Existují v novinářské práci bývalých sportovců nějaké význačné rozdíly? Jak tito novináři vybírají zdroje a informace pro svou následnou žurnalistickou tvorbu? Nakolik jim jsou při práci novináře nápomocné předchozí sportovní zkušenosti či kontakty? Jaké jsou jejich strategie pro přípravu mediálních obsahů?*

Abych cíle této práce naplnila, realizuji vlastní kvalitativní výzkum ve formě polostrukturovaných rozhovorů. Vzorek, který budu analyzovat, se bude skládat z každého ze zástupců jednotlivé profese, již bývalí vrcholoví sportovci v médiích vykonávají. Polostrukturované rozhovory tedy realizuji jak s novináři, kteří působí ve sportovním prostředí, tak s novináři, kteří se nespécializují pouze na sport. Konkrétně se tedy zaměřím například na sportovní reportéry a moderátory veřejnoprávní sportovní stanice ČT sport či komerční sportovní stanice O2 TV Sport. Do svého výzkumu zahrnu také bývalé sportovce, kteří se pohybují v televizním vysílání na pozici moderátorů jiných pořadů nežli sportovních, přičemž zástupkyní této kategorie je například Barbora Černošková, která kromě sportovních pořadů moderuje rovněž pořad Sama doma. Neopomenu také bývalé sportovce, kteří se prosadili na pozicích rozhlasových moderátorů, přičemž zástupkyní této kategorie je například bývalá tenistka Andrea Sestini Hlaváčková.

Celý text této diplomové práce se bude skládat ze tří základních oddílů. Prvním z nich bude teoretická část, ve které krátce zmíním předešlé výzkumy, které na podobné téma již byly realizovány, a na které bude má práce navazovat. Objasním, proč jsou vhodnou inspirací pro mou práci a nastíním, jakým způsobem je využiji v rámci svého vlastního výzkumu. Součástí teoretické části budou bezpochyby také důležitá teoretická východiska. Definuji zde základní teoretické pojmy, na které následně naváže praktická část. Konkrétně se zde budu zabývat například profesí sportovního moderátora, sportovního reportéra či moderátora zpravodajských pořadů v televizi či v rozhlasu. Pozornost budu věnovat také mediálním rutinám. Zaměřím se například na organizaci práce v redakci, organizaci práce jednotlivých novinářů, postupy při výběru témat, pravidla při výběru informačních zdrojů či na zpracování mediálních výstupů. Na zmíněné teoretické koncepty následně budu navazovat v analytické části.

Co se druhé části této diplomové práce týče, zde se zaměřím na metodiku. V tomto oddílu vymezím cíle své diplomové práce. Uvedu výzkumné otázky, které jsem si před realizováním samotného výzkumu stanovila. Zároveň odůvodním, proč jsem si zvolila kvalitativní výzkum v podobě polostrukturovaných rozhovorů, přičemž zvolenou metodu definuji a zároveň přiblížím, jakým způsobem jsem dotázané novináře ke svému výzkumu vybírala. V neposlední řadě také představím vybrané novináře a jejich dosavadní novinářské kariéry.

Jádrum třetí části mé diplomové práce pak bude především samotná analýza polostrukturovaných rozhovorů, díky kterým získám autentické výpovědi jednotlivých novinářek, které mezi sebou budu následně porovnávat a analyzovat. V této části práce se zaměřím například na skutečnost, proč se vrcholoví sportovci po konci své kariéry uchýlili k práci v médiích. Pokusím se zodpovědět, jaké důvody je vedly k tomu, aby se usadili v žurnalistickém světě. Zároveň se budu snažit odhalit, zda se s prací v médiích pojí nějaké potíže, které byly pro bývalé sportovce náročné především v rané fázi jejich novinářské kariéry. Zaměřím se také na mediální rutiny vybraných novinářů a přiblížím, jak vypadá jejich běžná novinářská práce. V tomto oddílu tedy budu hledat odpovědi na předem stanovené výzkumné otázky. Hlavní přínos této diplomové práce pak spatřuji v tom, že nám poskytne kompletní přehled o tom, jak sportovci do světa novinářiny pronikají.

1 TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části této diplomové práce se budu věnovat především důležitým teoretickým východiskům, na jejichž definování je založena analytická část práce. V první řadě uvedu předešlé výzkumy, které se podobným tématem již zabývaly, a na které bude tato diplomová práce v určitých ohledech navazovat. Dále také odůvodním, proč jsou vybrané výzkumy ideální inspirací pro mou práci a uvedu, jakým způsobem z nich budu čerpat při vypracování svého vlastního výzkumu. Vedle představení předešlých výzkumů na mnou zkoumané téma v rámci teoretické části definuji rovněž důležitá teoretická východiska, jako jsou například moderátor či reportér. V tomto teoretickém oddílu bude pozornost věnována rovněž mediálním rutinám, a to například organizaci práce v redakci, zdrojům informací či přípravě na tvorbu mediálních výstupů.

1.1. Předešlé výzkumy

Tato diplomová práce bude navazovat především na můj předešlý výzkum, který jsem realizovala v rámci své bakalářské práce, kdy jsem se věnovala bývalým sportovcům v roli sportovních komentátorů či spolukomentátorů.¹ Na podobné téma totiž prozatím žádná bakalářská ani diplomová práce nevznikla. Dokonce ani profesím sportovních reportérů či moderátorů se doposud nikdo nevěnoval. V rámci této práce tak doplním poznatky, které jsem zjistila ve svém předchozím výzkumu a zároveň na ně také navážu.

Ve výzkumu, který jsem realizovala v rámci své bakalářské práce, jsem objevila několik zajímavých zjištění o tom, jak sportovci pronikají do novinářského světa, a to na pozicích sportovních komentátorů či spolukomentátorů. Zjistila jsem například, že předchozí sportovní kariéra může mít na tyto novinářské pozice jak pozitivní, tak zároveň také negativní vliv.² Jistou výhodou může být například skutečnost, že sportovci velmi dobře znají sport, který komentují, což jim v mnoha ohledech jejich komentátorskou práci ulehčuje.³ Ze své předchozí sportovní kariéry novináři, kteří na profesích sportovních komentátorů či spolukomentátorů působí, však těží i další benefity, jako jsou například početné kontakty,

¹ ŠTÁSTKOVÁ, Sabina. *Sportovní komentátoři a spolukomentátoři dříve působící jako vrcholoví sportovci a jejich mediální rutiny*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2021. Bakalářská práce. 61 s.

² ŠTÁSTKOVÁ, Sabina. *Sportovní komentátoři a spolukomentátoři dříve působící jako vrcholoví sportovci a jejich mediální rutiny*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2021. Bakalářská práce. s. 54.

³ Tamtéž.

jež mohou při své novinářské práci následně zužitkovat.⁴ Výzkum rovněž ukázal, že pozici sportovních komentátorů či spolukomentátorů lze považovat za nejvíce využívané obsazení bývalých sportovců, a to napříč veřejnoprávními i komerčními sportovními médii.⁵ Podíváme-li se na složení redakcí v rámci jednoho konkrétního sportu, nalezneme zde několik komentátorů, kteří se dříve díky svým sportovním úspěchům proslavili. Angažování sportovců do role sportovních komentátorů či spolukomentátorů by se proto dalo označit za již obvyklý trend.⁶ Nicméně sportovci postupem času začínají zastávat také méně obvyklé pozice, jako jsou například reportéři či moderátoři, na což se zaměřím ve své diplomové práci. Inspirovat se budu svou bakalářskou prací, jelikož se budu snažit obdobným způsobem zjistit například to, jakou roli má předchozí sportovní kariéra na profesi reportérů či moderátorů, případně v jaké míře mohou sportovci zužitkovat své sportovní zkušenosti a kontakty na těchto pozicích.

Kromě své bakalářské práce budu vycházet také ze tří výzkumů, ze kterých se mé diplomové práci nejvíce podobá studie *From taped u to mic'd up: Experiences of former athletes and the meaning of athletic identity in sports media spaces*, kde se autoři Allison Smith a Erin Whiteside věnují tomu, jak sportovci po konci své sportovní kariéry přecházejí do mediálního prostředí a kde také uvádí, jaké důvody je k tomu vedou.⁷ Autoři za pomoci kvalitativního výzkumu založeného na sociokulturní tradici zkoumají, jak bývalí sportovci pracují v médiích a jakou hodnotu má v rámci profese jejich předchozí sportovní kariéra.⁸ Konkrétně pak Allison Smith a Erin Whiteside v rámci svého výzkumu realizovali třináct hloubkových rozhovorů s bývalými sportovci, kteří pracují v médiích specializujících se na sport.⁹

Podobným způsobem budu realizovat taktéž svůj kvalitativní výzkum, který bude založený na rozhovorech s novináři, kteří dříve působili jako bývalí vrcholoví sportovci. Ve své práci budu rovněž zjišťovat, proč se vybraní novináři po konci své sportovní kariéry rozhodli pro práci v médiích. Zaměřím se taktéž na to, jaký vliv má sportovní kariéra

⁴ ŠTÁSTKOVÁ, Sabina. *Sportovní komentátoři a spolukomentátoři dříve působící jako vrcholoví sportovci a jejich mediální rutiny*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2021. Bakalářská práce. s 55-56.

⁵ ŠTÁSTKOVÁ, Sabina. *Sportovní komentátoři a spolukomentátoři dříve působící jako vrcholoví sportovci a jejich mediální rutiny*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2021. Bakalářská práce. s 54.

⁶ Tamtéž.

⁷ SMITH, Allison B. a WHITESIDE E. *From taped up to mic'd up: Experiences of former athletes and the meaning of athletic identity in sports media spaces*. In *Communication & Sport*. Londýn: Sage Publishing. 2021, r. 9, č. 2, s. 220-242.

⁸ Tamtéž.

⁹ SMITH, Allison B. a WHITESIDE E. *From taped up to mic'd up: Experiences of former athletes and the meaning of athletic identity in sports media spaces*. In *Communication & Sport*. Londýn: Sage Publishing. 2021, r. 9, č. 2, s. 220-242.

na profesi nejen sportovních novinářů, ale také novinářů, kteří nepůsobí přímo ve sportovním prostředí, ale figurují například v roli moderátorů jiných typů pořadů. Na tuto studii navážu svým vlastním výzkumem, ve kterém budu ověřovat, zda zjištění, ke kterému dospěla Allison Smith a Erin Whiteside, platí taktéž v českém mediálním prostředí.

Druhou studií, ze které při své diplomové práci budu vycházet, je *Sports journalism still the „toy department“ of the news media*, kterou v roce 2007 publikoval David Rowe.¹⁰ Autor se ve studii zabývá mediálními rutinami, podle kterých sportovní novináři postupují při své práci či při přípravě a tvorbě svých mediálních výstupů.¹¹ Tento výzkum je z hlediska mediálních rutin nejvíce zaměřený na studium zdrojů informací, které sportovní novináři během své každodenní práce využívají nejvíce.¹² V rámci svého výzkumu Rowe dospěl k závěru, že u všech sportovních novinářů a jejich zdrojů se vyskytuje stejné složení – známé sportovní osobnosti, jejich trenérský či manažerský tým.¹³ Právě na tyto tři kategorie se sportovní novináři obracejí nejvíce, když potřebují získat nějaké důležité informace.¹⁴

Z této studie se při své práci budu inspirovat, jelikož budu postupovat obdobným způsobem. Stejně jako Rowe budu zjišťovat, jaké zdroje informací vybraná skupina novinářů používá. Zároveň se také budu snažit ověřit, zda jsou zdroje jako sportovní celebrity, trenéři či manažeři, primárním zdrojem informací také v pozicích sportovních reportérů, sportovních moderátorů či moderátorů pořadů s jinou nežli sportovní tematikou, které zastávají bývalí vrcholoví sportovci. Zaměřím se také na to, jakou roli v tomto ohledu hraje předchozí sportovní kariéra, a zda se bývalí sportovci dostávají ke zdrojům snadno, jelikož sportovní odvětví mnohdy velmi dobře znají. Vedle toho budu zkoumat také novináře, kteří se nepohybují vyloženě ve sportovním odvětví. Budu se proto snažit zjistit, zda v těchto pozicích můžeme pozorovat nějaké výrazné rozdíly.

Třetí studií, podle které budu při své práci postupovat, a na kterou budu navazovat, je *My Pregame Routine*, jejímž autorem je Steven Russo.¹⁵ Jedná se o studii, která se zabývá tím, jak australský komentátor Ray Warren při své novinářské práci postupuje.¹⁶ Autor zde zachycuje, jakými mediálními rutinami se vybraný sportovní komentátor při své novinářské

¹⁰ ROWE, David. *Sports journalism still the „toy department“ of the news media?* Journalism, 2007, r. 8, č. 4.

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž.

¹³ ROWE, David. *Sports journalism still the „toy department“ of the news media?* Journalism, 2007, r. 8, č. 4.

¹⁴ ROWE, David. *Sports journalism still the „toy department“ of the news media?* Journalism, 2007, r. 8, č. 4.

¹⁵ RUSSO, Steven. *My pregame routine*. Rugby League Weeik [online]. 2015 [cit. 2023-01-04]. Dostupné z: <https://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=1&sid=2c4cbc22-c2fd-482a-932c-%20e0cdfd91b197%40sessionmgr4007&bdata=JmFlldGh0eXBIPXNoaWlmbGFuZzljcyZzaXRIPWVkeylSaXZlJn%20Njb3BIPXNpdGU%3d#AN=110192404&db=s3h>.

¹⁶ Tamtéž.

práci běžně řídí.¹⁷ Konkrétně se jedná o popis mediálních rutin spojených s přípravou na velké finále National Rugby League v roce 2015.¹⁸

Stejný postup aplikuji i v rámci své diplomové práce, kdy budu zjišťovat, jak se mnou dotázané novinářky na své mediální výstupy připravují. Rozdíl však spatřuji v počtu respondentů, jelikož se Steven Russo zaměřoval pouze na jednoho konkrétního komentátora. Do svého výzkumu však zahrnu nejméně jednoho představitele každé profese, přičemž autentické výpovědi dotázaných novinářek budu následně analyzovat a budu pátrat po případných pravidelnostech, či odlišnostech v jednotlivých vyjádřeních.

1.2. Média jako možnost uplatnění bývalých sportovců

Angažování bývalých sportovců do role novinářů představuje v posledních letech trend, který bývá uplatňován stále více, a to v rámci všech zemí a napříč nejrůznějšími televizními stanicemi. Podíváme-li se například do redakce televizní stanice ČT sport, zjistíme, že bývalí sportovci mají v tomto celku velmi výrazné zastoupení. Na pozici sportovních komentátorů či spolukomentátorů by se bývalí sportovci dali považovat již za samozřejmost. Výzkum, který jsem realizovala v rámci své bakalářské práce totiž ukázal, že se bývalí sportovci v žurnalistice nejvíce uplatňují jako sportovní spolukomentátoři.¹⁹ Dalo by se říct, že se jedná o novinářskou pozici, která byla vytvořena přímo pro angažování bývalých sportovců, kteří mají o daném sportu dokonalý přehled, oplývají několikaletými zkušenostmi a perfektně se vyznají v průběhu zápasu či v užívání sportovní terminologie.²⁰ Bezpochyby bychom mohli říct, že nejvíce sportovců v médiích zastává právě pozici sportovních komentátorů či spolukomentátorů. Vedle toho však obsazují i jiné, méně obvyklé pozice, jako jsou například sportovní reportéři, sportovní moderátoři či moderátoři jiných pořadů nežli sportovních, a proto se tato diplomová práce bude věnovat rozšířením poznatků o tom, jak sportovci do novinářiny pronikají.

¹⁷ RUSSO, Steven. *My pregame routine*. Rugby League Weeik [online]. 2015 [cit. 2023-01-04]. Dostupné z: <https://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=1&sid=2c4cbc22-c2fd-482a-932c-%20e0cdfd91b197%40sessionmgr4007&bdata=JmF1dGh0eXBIPXNoaWImbGFuZz1jcyZzaXRIPWVkey1saXZlJn%20Njb3BIPXNpdGU%3d#AN=110192404&db=s3h>.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ ŠTÁSTKOVÁ, Sabina. *Sportovní komentátoři a spolukomentátoři dříve působící jako vrcholoví sportovci a jejich mediální rutiny*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2021. Bakalářská práce. s. 61.

²⁰ Tamtéž.

1.2.1. Moderátor

Jelikož se sportovci v médiích hojně objevují v pozici moderátorů, ať už sportovních, zpravodajských či publicistických pořadů, považují za důležité definovat tento pojem. Bartošek za moderátora považuje osobu, která uvádí nějaký program či případně řídí diskusi.²¹ Obdobným způsobem na tuto novinářskou pozici nahlíží taktéž Halada s Osvaldovou, podle kterých role moderátora spočívá v provádění konkrétním pořadem, který se většinou odehrává v podobě diskuse či besedy.²² Podíváme-li se podrobněji na určité pořady v rámci rozhlasových či televizních vysílacích stanic, zjistíme, že těmito pořady mohou provázet tři typy moderátorů, a to interní zaměstnanci, externí zaměstnanci či moderátoři, kteří s jednotlivými stanicemi pouze úzce spolupracují na předem nasmlouvaných pořadech.²³ Moderátor v pořadech hraje velmi důležitou roli, jelikož se jedná o osobu, která figuruje v pozici prostředníka mezi diváky na jedné straně a mezi konkrétními účastníky daného pořadu na straně druhé.²⁴

Profesi moderátorů pak Bartošek považuje za obor, ve kterém je třeba skloubit celou řadu schopností a dovedností. Uvádí, že moderování rozhlasových či televizních pořadů vyžaduje vysoké nároky na redaktorské, režisérské, hlasatelské a dramaturgické výkony.²⁵ Moderování samotného pořadu pak dle Bartoška probíhá ve třech fázích, které se vzájemně prolínají, a které probíhají souběžně, přičemž jednou z nich je komentátorská složka, v jejímž rámci moderátor hodnotí události, o kterých promlouvá.²⁶ Nechybí ani zpravodajská složka, která spočívá v tom, že moderátor diváky zpravuje o nových či zajímavých informacích.²⁷ Poslední úlohou moderátora je pak také zábavní složka, která spočívá například v udržení pozornosti diváka.²⁸ Když je moderátor příliš nudný, nebude mít pravděpodobně silnou diváckou základnu a nejspíše ani samotný pořad se nesetká s nikterak valným úspěchem.

²¹ BARTOŠEK, Jaroslav. *Moderace a moderátor*. Oratio et ratio: Sborník k životnímu jubileu Jiřího Krause, Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. IBN 80-86496-23-6. s. 40.

²² HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 121.

²³ BARTOŠEK, Jaroslav. *Moderace a moderátor*. Oratio et ratio: Sborník k životnímu jubileu Jiřího Krause, Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. IBN 80-86496-23-6. s. 40.

²⁴ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 121.

²⁵ BARTOŠEK, Jaroslav. *Moderace a moderátor*. Oratio et ratio: Sborník k životnímu jubileu Jiřího Krause, Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. IBN 80-86496-23-6. s. 42.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ BARTOŠEK, Jaroslav. *Moderace a moderátor*. Oratio et ratio: Sborník k životnímu jubileu Jiřího Krause, Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. IBN 80-86496-23-6. s. 42.

Na tyto faktory poukazuje rovněž Bartošek, který podotýká, že „*na moderaci a moderátory prestižních stanic s náročným publikem se ve světě kladou mimořádně vysoké nároky.*“²⁹

Skutečnost, že je role moderátora náročná a vyžaduje znalost několika odvětví, jako je například redaktorská, reportérská, hlasatelská, komentátorská či částečně také režisérská a dramaturgická činnost, potvrzuje rovněž Osvaldová s Haladou, kteří uvádí, že „*moderátor je tvůrčí pracovník, který zpravidla spojuje několik tradičních rozhlasových či televizních profesí.*“³⁰ Mohli bychom tedy říct, že práce moderátora je do značné míry velmi flexibilní, a že úspěšní moderátoři a moderátorky musí perfektně ovládat celou řadu dovedností. Nejen se správně, pohotově a zajímavě vyjadřovat, ale umět se také přizpůsobit dané situaci. Ačkoliv práce moderátora spočívá především v interpretaci textů, na které měl moderátor dostatek času, a které si pečlivě připravil, je dle Halady s Osvaldovou rovněž nutné, aby dokázal improvizovat a dokázal se vypořádat s každou situací, která může nečekaně nastat.³¹

Příkladem, který nám dokonale ilustruje toto tvrzení, je samotné studium Buly hokej živě, z jehož průběhu je na první pohled patrné, že moderátoři postupují podle předem daného scénáře, ale taktéž do značné míry improvizují. Ze začátku samotného pořadu a z formy jeho zahájení je patrné, že moderátoři vychází z předem připravených materiálů. Průběh sportovních utkání, v tomto konkrétním případě hokejového zápasu, je však velmi dynamický a proměnlivý a součástí práce moderátora je umění reagovat na vývoj utkání, ať už může být průběh daného zápasu třeba jakkoliv překvapivý. Stejně tak situace, které v přestávkovém programu moderátoři rozebírají, jsou ojedinělé a jejich analýza přílišnou přípravu neumožňuje. Moderátor navíc musí hbitě reagovat a spolupracovat s několika dalšími osobami, ať už to jsou experti ve studiu, reportéři, kteří se dotazují sportovců nebo také komentátoři, kterým moderátoři na začátku třetiny dávají slovo. Je tedy zřejmé, že je to právě moderátor, který zajišťuje dokonalou symbiózu mezi všemi členy novinářského štábu, a který vše a všechny jistým způsobem koordinuje. Pozici moderátora bychom proto mohli považovat za nejnáročnější, jelikož propojení všech složek, které spolu komunikují, vyžaduje určitou dávku talentu a cit ve vedení komunikace. Stejně tak jako u komentátorů i u moderátorů umění improvizace a pružné reakce hraje velmi důležitou roli. Tyto vlastnosti bychom tedy mohli považovat za předpoklad pro to, aby se člověk stal úspěšným moderátorem.

²⁹ BARTOŠEK, Jaroslav. *Moderace a moderátor*. Oratio et ratio: Sborník k životnímu jubileu Jiřího Krause, Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. IBN 80-86496-23-6. s. 42.

³⁰ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 121.

³¹ Tamtéž.

Kouzlo úspěšné improvizace pak tkví především v širokých všeobecných znalostech a v co největších znalostech v oboru, ve kterém se moderátor pohybuje.³² Mohli bychom tedy předpokládat, že profesní znalosti bývalých sportovců budou v oblasti sportovní žurnalistiky nespornou výhodou. Důkazem, který nám toto tvrzení potvrzuje, by mohl například Jimmy Hill, bývalý profesionální fotbalista, který bohatě čerpal ze svých hráčských zkušeností, aby se mohl stát jedním z nejznámějších sportovních moderátorů.³³

Co se týče určitých negativ, které se s moderátorskou prací pojí, poukazuje na ně ve své studii Bartošek, který uvádí, že se v žurnalistice setkáváme s velkým počtem novinářů, kteří nejsou dostatečně zkušení ani dostatečně vzdělaní, aby pozici moderátorů mohli vykonávat.³⁴ Jako by tím autor poukazoval i na skupinu bývalých vrcholových sportovců, kteří zcela změnili své profesní zaměření a započali svou druhou kariéru v podobě novinářů. Jádro problému v obsazování nedostatečně kompetentních osob Bartošek vidí v tom, že se televizní stanice podřizují tržním požadavkům, a že přestávají respektovat určité profesní hodnoty, a to především s vidinou cíle být lepší než konkurence a vytěžit co největší finanční zisk.³⁵ „*Pojmy jako profesní etika, slušnost, vkus, takt či morálka se při tomto pohledu neberou v úvahu.*“³⁶ S tímto tvrzením bychom mohli souhlasit, jestliže vezmeme v potaz, že bývalí sportovci jsou veřejně známými osobnostmi, které většinou disponují velkou fanouškovskou základnou, přičemž je velmi pravděpodobné, že se tato divácká základna může promítnout i do úspěchu a do sledovanosti určité televizní stanice, která daného sportovce do pozice sportovního moderátora angažuje.

³² HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 121.

³³ SMITH, Allison B. a WHITESIDE, Erin. *From taped up to mic'd up: experiences of former athletes and the meaning of athletic identity in sports media spaces*: In Communication & Sport. Londýn: Sage Publishing, 2021. r. 9. č. 2. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2167479519858611>. s. 221.

³⁴ BARTOŠEK, Jaroslav. *Moderace a moderátor*. Oratio et ratio: Sborník k životnímu jubileu Jiřího Krause, Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. ISBN 80-86496-23-6. s. 43.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž.

1.2.2. Reportér

Vedle moderátorské pozice je u bývalých sportovců oblíbená rovněž pozice reportéru, a to především v oblasti sportovní žurnalistiky, proto považují za nezbytné vymezit i tento pojem. Halada s Osvaldovou považují za reportéra osobu, která profesně působí jako novinář a divákům přináší autentické a přímé svědectví prostřednictvím působení v terénu či prostřednictvím participace na konkrétní události.³⁷ Mohli bychom tedy říct, že se jedná o novináře, jehož práce spočívá především ve vykonávání zpravodajské či reportérské činnosti pro konkrétní mediální organizaci, kterou může být tisk, televize, rozhlas nebo také nová média, a to například v podobě internetu.³⁸ Takto charakterizovaný novinář může při své práci volit ze dvou variant, jakým způsobem svou reportérskou činnost pojme. Buďto se pasuje do role nezúčastněného pozorovatele, nebo bude zastávat pozici přímého účastníka.³⁹ Pokud se však bavíme o sportovní televizní žurnalistice, častější variantou je bezesporu ta druhá, jelikož reportéři pracují převážně z místa dějiště konkrétní sportovní události.

Přeneseme-li tuto teorii na konkrétní příklad z oblasti sportovní žurnalistiky, ve které bývalí sportovci v roli reportérů vystupují nejvíce, mohli bychom si představit například bývalou atletku Žanetu Peřinovou, která na stanici ČT sport působí jako reportérka z atletických akcí. Náplní její práce je kromě dotazování se atletů, a to bezprostředně po absolvování určité atletické disciplíny, také zprostředkování aktuálního zpravodajství o tom, co důležitého se momentálně odehrává na ostatních atletických bojištích. Vedle těchto dvou reportérských dovedností musí být navíc schopná plynulé konverzace s moderátorem ve studiu, který reportérům často pokládá otázky týkající se toho, jak aktuálně vypadá situace na dané sportovní akci či jaké tam panují podmínky, ať už například povětrností nebo klimatické.

Pojetí role reportéra se však v rámci odborné literatury značně odlišuje. Zatímco Halada s Osvaldovou považují reportéra za samotné novinářské řemeslo, Bartošková teorie zastává jiný pohled. Autor totiž reportéra popisuje jako jednu ze tří odnoží typů moderátora, kterého lze charakterizovat zaprvé jako průvodce vysíláním (například programový hlasatel), za druhé jako průvodce pořadem (například hlasatel, bavič) a v neposlední řadě právě jako

³⁷ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 176.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ CUDLÍN, Karel, OSVALDOVÁ, Barbora, KOPÁČ, Radim a NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, Alice. *O reportáži, o reportérech*. Praha: Karolinum, 2010. IBSN 978-80-246-1781-7. str. 7.

reportéra, či případně redaktora.⁴⁰ Reportérská činnost pak dle Bartoška spočívá především v realizování rozhovorů či ve vedení telefonních hovorů.⁴¹ Důvodem, proč autor pozici reportéra a moderátora spojuje, je skutečnost, že v rámci audiovizuálních televizních sdělení může novinář zastávat obě role zároveň, a to když například s někým realizuje rozhovor, doprovází svým hlasem obraz a má ve vysílání živý vstup před kamerou.⁴²

Aby byl reportér ve své práci úspěšný, měl by disponovat několika důležitými vlastnostmi, jako jsou dle Halady s Osvaldovou „*pohotovost, schopnost rychle formulovat, smysl pro detail i souvislosti, osobitý způsob vidění.*“⁴³ Predispozicemi, které by měl úspěšný reportér mít, se rovněž zabývá i známý zahraniční teoretik Melvin Mencher, který naopak vyzdvihuje především vytrvalost a neodbytnost.⁴⁴ Vedení rozhovoru by mělo být pevně v rukou reportéra, který by se měl držet svého cíle a zjistit vše, co si předem stanovil. Iniciativu by v žádném případě neměl přebírat respondent. Mohli bychom tedy říct, že linii rozhovoru má držet reportér, který by měl být průbojný a za žádných okolností by se neměl nechat svými respondenty odbýt. Ačkoliv Mencher vytrvalost považuje za jednu ze stěžejních vlastností úspěšného reportéra, zároveň uvádí, že by se nemělo zapomínat na slušnost a vhodné mravy.⁴⁵ Odvážnost, vytrvalost a dravost jsou žádanými vlastnostmi kvalitního reportéra, ale vše by se mělo odehrávat v mezích slušného chování.

Součástí práce reportéra je také zastupování čtenářů či diváků, kterým by měl reportér co možná nejvýstižněji předat informace o tom, co se právě děje, a proto by měl být ve svém vyjadřování věcný a přesný.⁴⁶ Skutečnost by měl popisovat nezaújatě, měl by klást důraz na detaily, snažit se vyhledávat souvislosti a informace zpracovávat prostřednictvím zainteresovaných osob.⁴⁷ Využití ich-formy ve vyjadřování je pak samozřejmostí, jelikož reportéři často promlouvají o tom, co sami vidí.⁴⁸

⁴⁰ BARTOŠEK, Jaroslav. *Moderace a moderátor*. Oratio et ratio: Sborník k životnímu jubileu Jiřího Krause, Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. IBN 80-86496-23-6. s. 46.

⁴¹ BARTOŠEK, Jaroslav. *Moderace a moderátor*. Oratio et ratio: Sborník k životnímu jubileu Jiřího Krause, Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. IBN 80-86496-23-6. s. 46.

⁴² Tamtéž.

⁴³ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 176.

⁴⁴ MENCHER, Melvin. *News Reporting and Writing*. 12. vydání. New York: McGraw-Hill, 2011. ISBN. 978-0-07-351199-3. s. 23-24.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 173.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Tamtéž.

1.3. Aspekty vedoucí k volbě novinářské profese

Profesionální sportovní kariéra s sebou přináší nespornou řadu benefitů, a to především v případě, pokud se daný sportovec prezentuje vynikajícími sportovními výkony, které mu pak zajistí slávu. Mnohdy dokonce nejen na území země, ze které pochází, ale rovněž na celosvětové úrovni. Úspěšný sportovec získá mnoho fanoušků, sponzorů a v případě těch nejpůvodnějších sportů dokonce i vysoké finanční odměny. Vedle těchto příjmů však sportovci investují značný finanční obnos do vývoje své sportovní kariéry, jelikož musí zaplatit celý svůj trenérský tým, za který rovněž financují i další záležitosti, jako jsou například letenky či ubytování. Málokdo se proto finančně zajistí na celý život. Ti sportovci, kteří se věnují méně známým nebo divácky méně atraktivním sportům, ve kterých tolik financí nefiguruje, jsou mnohdy rádi, že svou sportovní kariéru mohou vůbec zafinancovat. Častá jsou také zranění, která se na sportovní kariéře mnohdy negativně projeví.

V momentě, kdy je vrcholová sportovní kariéra u konce, sportovci musí uvažovat o tom, jak se nadále pracovně uplatní. Pro mnohé z nich je to nesnadný úkol, jelikož bývá těžké rozloučit se s něčím, co dělali celý život. Od dětství pravidelně trénovali. Řada z nich dokonce několikrát denně, aby se neustále zdokonalovali a stali se těmi nejlepšími na světě. Cestovali po celém světě a účastnili se nejrůznějších sportovních událostí. Konec sportovní kariéry a opuštění tohoto sportovního kolotoče proto může znamenat určitý pocit ztráty pojící se s následným přemýšlením o tom, co budou v životě dále dělat.⁴⁹ Není proto překvapivé, že se mnozí z nich rozhodnou zůstat u toho, co je jim blízké a hledají práci, v jejímž rámci by své sportovní zkušenosti mohli nějakým způsobem uplatnit.⁵⁰ Častou volbou je proto trenérství, sportovní management nebo práce v mediální sféře.⁵¹

Za hlavní důvod, proč se bývalí sportovci obracejí právě na mediální organizace, považují Smith a Whiteside skutečnost, že jim sportovní média nabízejí nový začátek.⁵² Vedle toho autoři také upozorňují na to, že sportovní žurnalistika představuje profesi, která se zabývá vlastním procesem redefinice, jelikož se neustále vyvíjí a v jejím rámci se objevují

⁴⁹ SMITH, Allison B. a WHITESIDE, Erin. *From taped up to mic'd up: experiences of former athletes and the meaning of athletic identity in sports media spaces*. In Communication & Sport. Londýn: Sage Publishing. 2021. r. 9. č. 2. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2167479519858611>. s. 220.

⁵⁰ NÁVRATOVÁ, Jana a VAŠEK, Roman. *Proměny trhu práce: Srovnání povolání, Přínos a dispozice umělců pro praxi v jiných oborech* [online]. Praha: Centrum rozvojových aktivit Unie zaměstnavatelských svazů, 2015. [cit. 2023-01-06]. ISBN 978-80-905248-7-3. Dostupné z: https://www.cra-uzs.cz/images/1435830594_promeny-trhu-final-studie.pdf. s. 26.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Tamtéž.

nové žánry a nové možnosti uplatnění.⁵³ Kromě tradičních médií se totiž na poli sportovní žurnalistiky začala postupem času objevovat také nejrůznější ligová média, fanouškovské blogy, fanouškovské weby a začal rovněž přibývat i počet sportovních médií, jejichž vlastníky se staly známé sportovní celebrity.⁵⁴ V dnešní době je již samozřejmostí, že mají sportovní týmy své vlastní klubové weby, na jejichž obsahu pracuje redakční tým daného sportovního klubu, stejně tak jako existence rozsáhlého množství fanouškovských webů, na které sportovní nadšenci rovněž pravidelně přidávají své články.

Narůst těchto nových mediálních platform však v té době vyvinul na tradiční sportovní média značný tlak, jelikož zavedené mediální organizace musely začít vyhledávat nové způsoby, jak se v této vzrůstající konkurenci udržet v popředí i nadále.⁵⁵ Cassidy pak za jeden z efektivních nástrojů, jak v rámci tohoto konkurenčního boje uspět, považuje například angažování bývalých sportovců, jelikož tyto osoby mohou do mediálního prostředí přinést jinou perspektivu, což ilustruje na příkladu bývalého fotbalisty Jimmyho Hilla, ze kterého se stal mimořádně úspěšný sportovní moderátor.⁵⁶ Mohli bychom tedy předpokládat, že bývalí sportovci mohou divákům předat své zkušenosti a informace, které za dobu své profesionální sportovní kariéry nabyli, a kterými nejspíše vystudovaní novináři oplývat nebudou.

Dle výzkumu, který realizovali Allison Smith a Erin Whiteside, bývalí sportovci volí práci ve sportovních médiích především z toho důvodu, že díky ní mohou uplatnit své sportovní znalosti. Tímto způsobem se dokonce mohou prosadit i ti sportovci, kteří se během své sportovní kariéry potýkali s četnými zraněními, která jejich sportovní výkony mnohdy negativně poznamenala.⁵⁷ Autoři také poukazují na to, že pro některé sportovce bývá přechod k jinému profesnímu povolání těžší než pro druhé, jelikož vrcholový sport pro mnohé z nich představoval významnou část jejich života.⁵⁸ Při vyrovnání se s odchodem ze světa vrcholového sportu napomohla bývalým sportovcům často právě média, a to především

⁵³ SMITH, Allison B. a WHITESIDE, Erin. *From taped up to mic'd up: experiences of former athletes and the meaning of athletic identity in sports media spaces*. In *Communication & Sport*. Londýn: Sage Publishing, 2021. r. 9. č. 2. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2167479519858611>. s. 220.

⁵⁴ LEWIS, Melvin a BROWN, Kenon A. a BILLINGS, Andrew C. *Social media becomes traditional: Sport media consumption and the blending of modern information pathways*. In *Journal of Global Sport Management*, 2017. r. 2., č. 2. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/24704067.2017.1314764>. s. 123.

⁵⁵ CASSIDY, William P. *Inching away from the toy department: Daily newspaper sports coverage of Jason Collin's and Michael Sam's coming out*. In *Communication & Sport*, 2017. r. 5. č. 5, Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2167479516642205>. s. 549.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ SMITH, Allison B. a WHITESIDE, Erin. *From taped up to mic'd up: experiences of former athletes and the meaning of athletic identity in sports media spaces*. In *Communication & Sport*. Londýn: Sage Publishing, 2021. r. 9. č. 2. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2167479519858611>. s. 229.

⁵⁸ Tamtéž.

sportovní média, která dokázala toto prázdné místo zaplnit, jelikož díky práci v mediální sféře sportovci znovu získali onen pocit osobní a společenské relevance, jehož důležitost mohla s ukončením vrcholové sportovní kariéry značně utrpět.⁵⁹

Mohli bychom říct, že pocit osobní a společenské relevance lze chápat jako možnost mít určitý společenský dopad či možnost působit na lidi, a to právě prostřednictvím práce v médiích, což si bývalí sportovci, kteří se zmiňovaného výzkumu účastnili, velmi dobře uvědomovali. Někteří dokonce tvrdili, že práci v médiích považují za zásadní a důležitou, jelikož tím přispívají k rozvoji a napomáhají k udržení určitých sportovních komunit, kterým mohou předat zajímavé příběhy z průběhu své sportovní kariéry.⁶⁰ Sportovní zážitky, které jsou bývalí sportovci schopni divákům odvyprávět, pak Smith a Whiteside považují za jeden z klíčových rysů kvalitní žurnalistiky, který se pojí právě se schopností vyprávět dobré příběhy.⁶¹ Samotní účastníci výzkumu pak uváděli, že skutečnost, že jsou bývalými sportovci, jim dává značnou výhodu nad ostatními novináři, kteří se ve sportovním prostředí sami aktivně nepohybovali.⁶²

Opět se tedy dostáváme k tomu, že předchozí sportovní zkušenosti znamenají v oblasti sportovní žurnalistiky nespornou výhodu, kterou nad ostatními, ačkoliv často vysokoškolsky vzdělanými novináři, bývalí sportovci v roli žurnalistů disponují. Díky dokonalé znalosti sportovního prostředí se bývalí sportovci mohou například lépe spojit se současně aktivními sportovci, do jejichž pocitů se navíc rovněž dokáží i mnohem lépe vcítit, jelikož několik let sami zažívali podobné pocity a museli se vypořádat s celou řadou nástrah, které jim v cestě za vytouženými sportovními úspěchy častokrát stály.⁶³ Účastníci výzkumu často argumentovali tím, že jako bývalí sportovci mají představu o tom, čím si sportovci procházejí, jaké emoce zažívají v průběhu hry nebo v průběhu samotné sezóny, což jim při jejich novinářské práci značně pomáhá.⁶⁴

⁵⁹ SMITH, Allison B. a WHITESIDE, Erin. *From taped up to mic'd up: experiences of former athletes and the meaning of athletic identity in sports media spaces*: In Communication & Sport. Londýn: Sage Publishing, 2021. r. 9. č. 2. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2167479519858611>. s. 229.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ SMITH, Allison B. a WHITESIDE, Erin. *From taped up to mic'd up: experiences of former athletes and the meaning of athletic identity in sports media spaces*: In Communication & Sport. Londýn: Sage Publishing, 2021. r. 9. č. 2. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2167479519858611>. s. 231.

⁶² Tamtéž.

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ Tamtéž.

1.4. Mediální rutiny

Důležitou součástí nejen názvu, ale také obsahu této diplomové práce, jsou mediální rutiny, podle kterých se bývalí sportovci při své novinářské práci běžně řídí. Abychom mohli zjistit, jaké pracovní postupy námi analyzovaná skupina žurnalistů využívá, je nezbytné objasnit pojem mediálních rutin nejprve v teoretické rovině a stanovit si tak určité předpoklady pro fungování těchto ověřených a zaběhlých novinářských praktik, které budeme následně porovnávat v analytické části.

Zaměříme-li se na pojem rutin v té nejobecnější rovině, mohli bychom říct, že se jedná o naučené vzorce chování, které lidé během svého života pravidelně využívají, a to při vykonávání těch nejrůznějších činností.⁶⁵ Rutiny, které lidé využívají při nějaké formě komunikace a dorozumívání se pak můžeme dle Shoemakerové a Reese označit jako komunikační rutiny, přičemž jednou z forem komunikace mohou být právě média, jejichž rutinní praktiky můžeme úžeji definovat využitím pojmu mediální rutiny symbolizujícím „opakující se vzorce chování i jednání, které mediální pracovníci využívají při práci.“⁶⁶ Na základě této teorie bychom tedy mohli říct, že mediální rutiny představují soubor osvědčených novinářských praktik, které novinářům mohou usnadnit jejich práci, jelikož určité pracovní postupy mají již dokonale naučené a nemusejí složitě vymýšlet, jak při tvorbě svých mediálních obsahů budou postupovat.

Zapojení a užití mediálních rutin v rámci novinářské práce bychom mohli považovat za vítaného pomocníka všech novinářů. Vezmeme-li v potaz charakter novinářské práce a s ním související neustálý tlak na rychlost, aktuálnost či bezprostřednost, tak právě mediální rutiny mohou novinářům pomoci, aby jejich práce byla rychlejší a ušetřili tak čas, který pak mohou investovat do jiné pracovní činnosti.⁶⁷ Nepomáhají však pouze samotným novinářům, ale také konkrétním mediálním organizacím, jelikož ty jejich prostřednictvím mohou fungovat ekonomicky efektivně.⁶⁸ Mediální organizace jsou si totiž dobře vědomy toho, kdo jsou jejich příjemci a jakými charakteristikami se vyznačují, na základě čehož koordinují způsob, jakým

⁶⁵ SHOEMAKER, Pamela J. a REESE, Stephen D. *Mediating the message: Theories of influences on mass media content*. 2. vyd. New York: Longman Publishers USA. 1996. ISBN 0-8013-1251-5. s. 105.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ SHOEMAKER, Pamela J. a VOS, Tim P. *Gatekeeping Theory*. New York: Routledge, 2009. ISBN 978-0-415-98139-2. s. 60.

⁶⁸ Tamtéž.

s publikem pracují a také na základě čehož vybírají mediální obsahy, které zařadí do své programové skladby.⁶⁹

Problematikou mediálních rutin se zabývá řada zahraničních autorů, mezi které můžeme zařadit také Reese. Autor podotýká, že technologie, čas, prostor a žurnalistické normy můžeme považovat za aspekty mediálních rutin, přičemž schopnost vypořádat se s jejich limity novinářům umožňuje, aby byli ve své práci výkonní.⁷⁰ Mohli bychom tedy říct, že mediální rutiny mají na práci novinářů v tomto ohledu pozitivní vliv.

O pozitivním vlivu mediálních rutin odrážejícím se na práci novinářů informuje také Čuřík. Autor uvádí, že „*zpracovávat velké množství informací v časové tísní umožňují nepsaná pravidla mediálních organizací týkající se shromažďování a zpracovávání informací*“, což jsou právě zmiňované mediální rutiny.⁷¹ Díky tomu, že si novináři dokázali vytvořit určité univerzální pracovní postupy, které mohou aplikovat při zpracování svých mediálních obsahů, jsou schopni pod tlakem zpracovat více materiálů, z čehož samozřejmě profitují i samotné mediální organizace. V případě zaměstnání v oblasti zpravodajství se dle Čuříka mediální rutiny promítají do několika rovin, a to do sestavování agendy, do práce se zdroji, vyhledávání informací a rovněž do konečné podoby mediálních výstupů, přičemž o tom, jak jednotlivé složky budou zpracovány, rozhoduje nejen samotný novinář, ale především redakční management.⁷²

Definováním a popisem mediálních rutin se zabývá rovněž Trampota, podle kterého mediální rutiny v novinářské práci představují určitý paradox, vezmeme-li v potaz, že novinářská práce je z velké části záležitostí kreativity a tvůrčí činnosti jednotlivých novinářů, nicméně stejně tak jako ostatní pracovní odvětví i žurnalistika podléhá značnému procesu zapojování osvědčených rutinních postupů.⁷³ Trampota se shoduje s ostatními autory a rovněž jako ti, které jsme zmínili výše, uvádí, že mediální rutiny novinářům podstatně usnadňují a zefektivňují práci.⁷⁴ Na druhé straně však upozorňuje i na nežádoucí účinky v podobě přílišného stereotypu promítajícího se do podoby mediálních obsahů

⁶⁹ SHOEMAKER, Pamela J. a VOS, Tim P. *Gatekeeping Theory*. New York: Routledge, 2009. ISBN 978-0-415-98139-2. s. 60.

⁷⁰ REESE, Stephen D. *Understanding the Global Journalist: a hierarchy-of-influences-approach*. In *Journalism Studies*. 2001. r. 2. č. 2. Dostupné z: <https://journalism.utexas.edu/sites/default/files/sites/journalism.utexas.edu/files/attachments/reese/reese-understanding-the-global-copy.pdf>. s. 180-182.

⁷¹ ČUŘÍK, Jaroslav a BURG, Rudolf. *Nové trendy v médiích, I. Online a tištěná média*. Brno Masarykova univerzita. 2012. ISBN 978-80-210-5825-5. s. 159.

⁷² Tamtéž. s. 160.

⁷³ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál. 2006. ISBN 80-7367-096-8. s. 55.

⁷⁴ Tamtéž. s. 57.

nebo do skutečnosti, že jsou události, které budou v médiích prezentovány, vybírány neustále podle stejného vzorce, jenž se mediálními organizacím v minulosti již osvědčil.⁷⁵ Převvedeme-li tuto teorii do praxe, mohli bychom říct, že je například vysoce pravděpodobné, že se v médiích budou vyskytovat především témata a osoby, které byly již dříve probírané, a proto se jejich prezentace v médiích nejspíše setká s úspěchem. Nicméně ta témata, která do toho konceptu nezapadají, na sebe musí výrazně upoutat, aby se z nich staly zprávy, které v médiích zazní.⁷⁶ Může se tak stát, že se novináři na místo témat, která jsou překvapivá, budou věnovat zastaralým událostem a nebudou tak schopni flexibilně reagovat na nečekaná, ač velmi zajímavá témata či skutečnosti.⁷⁷ Přičemž „*silné spoléhání na rutiny může vést také k předvídatelnosti jednání médií a větší možnosti ovlivňovat podobu zpráv třetími subjekty.*“⁷⁸

Příkladem, na kterém bychom si mohli ukázat jednak pozitivní, a jednak také negativní vlivy mediálních rutin, by mohlo být zpravodajství. Zpracování zpráv totiž často probíhá podle určité šablony. Novináři při vytváření svých mediálních výstupů postupují podle osvědčených postupů. Každý novinář má pracovní způsoby, podle kterých se při zpracování a shromažďování informací řídí, což je bezesporu pozitivní v celé řadě věcí. Jednak tím dokáže ušetřit čas, a jednak si také dokáže lépe rozvrhnout svůj pracovní plán. Nicméně jedním z hlavních rysů zpravodajství by měla být aktuálnost, která může být narušena právě přílišným spoléháním se na osvědčené mediální rutiny.

Jirků však upozorňuje na fakt, že v dnešní době toto tradiční pojetí mediálních rutin prochází značnou revizí, jelikož na moci stále nabývají nová média, která zároveň reorganizují vztahy mezi příjemci a podavateli, což se do podoby mediálních rutin odráží.⁷⁹ Na subjekty, které se prostřednictvím nových médií do mediální komunikace zapojují více než v rámci tradičních médií, se proto rovněž začínají vztahovat mediální rutiny, které tak již nejsou jen pouhou výsadou mediálních pracovníků.⁸⁰ Tyto nově vznikající rutiny jsou ovlivňovány na jedné straně zvýšenou možností příjemců podílet se na mediální komunikaci a na druhé straně poté novými technologickými vymoženostmi, které se v oblasti žurnalistiky objevují.⁸¹

⁷⁵ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál. 2006. ISBN 80-7367-096-8. s. 57.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál. 2006. ISBN 80-7367-096-8. s. 57.

⁷⁹ JIRKŮ, Jan. *Žurnalistická profese 2.0*. Praha: Karolinum, 2020. ISBN 9788024646107. s. 31.

⁸⁰ SHOEMAKER, Pamela J. a VOS, Tim P. *Gatekeeping Theory*. New York: Routledge, 2009. ISBN 978-0-415-98139-2. s. 52.

⁸¹ JIRKŮ, Jan. *Žurnalistická profese 2.0*. Praha: Karolinum, 2020. ISBN 9788024646107. s. 31.

Jelikož jsou ústředním tématem této diplomové práce bývalí sportovci, kteří se v oblasti žurnalistiky prosadili v hojně míře ve sportovní sféře, zaměříme se rovněž na to, jakým způsobem se mediální rutiny projevují v tomto specifickém odvětví. Významem mediálních rutin ve sportovní žurnalistice se zabývá například Lowes, který podotýká, že stejně tak jako političtí, kulturní či investigativní novináři jsou i sportovní novináři vystaveni tlakům, které jejich žurnalistickou práci ovlivňují, na základě čehož institucionalizovali své pracovní postupy, aby těmto tlakům mohli lépe čelit.⁸² Pod zmiňovanými institucionalizovanými pracovními postupy si můžeme představit právě mediální rutiny, které Lowes ve sportovní žurnalistice označuje jako „*charakteristický soubor vzorců a pravidel chování, které se projevují v podobných formách napříč dlouhými časovými a prostorovými obdobími, a které představují uznávané a široce přijímané způsoby, jak věci dělat.*“⁸³

Příkladem, na kterém bychom mohli demonstrovat, jakým způsobem se mediální rutiny ve sportovní žurnalistice projevují, by mohl být způsob volby či zařazení jednotlivých sportů napříč různými médii. Sportovní zpravodajství se totiž do značné míry standardizuje, jelikož se v médiích každodenně setkáváme se skupinou sportů, které jsou výhradně mužské a jednak také finančně a divácky atraktivní.⁸⁴ K divákům se proto dostávají především zprávy informující o aktualitách a novinkách z fotbalového či hokejového světa, což způsobuje upozadění menšinových sportů. S aspektem atraktivity jednotlivých sportů pak pracují i samotní novináři, kteří podle tohoto faktoru jednotlivé sportovní zprávy vybírají. Pravděpodobnost toho, že se žurnalista ve svém mediálním výstupu bude věnovat například vodnímu pólu, je proto velmi nízká. Mohli bychom proto říct, že již samotný výběr sportovních zpráv podléhá značnému procesu rutinizace.

Abychom mohli pochopit, proč jsou některé sporty v médiích více protěžované než jiné, musíme dle Lowse prozkoumat procesy, na jejichž základě tvorba sportovních zpráv probíhá.⁸⁵ Autor konkrétně uvádí, že „*musíme pochopit, jak si reportéři vybírají, co se stane sportovním zpravodajstvím, a proč jsou tato rozhodnutí přijímána tak, jak jsou.*“ Jedním z důvodů by pak mohla být například snaha dosáhnout co největší divácké sledovanosti a také

⁸² LOWES, Mark Douglas. *Inside the Sport Pages: Work routines, professional ideologies, and the manufacture of sports news*. Kanada: University of Toronto Press. 2004. ISBN 0-8020-8183-5. s. 6.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ LOWES, Mark Douglas. *Inside the Sport Pages: Work routines, professional ideologies, and the manufacture of sports news*. Kanada: University of Toronto Press. 2004. ISBN 0-8020-8183-5. s. 6.

⁸⁵ Tamtéž.

touha generovat co největší finanční zisk, na základě čehož jsou v médiích prezentovány ty nejpobulárnější sporty.

Zaběhnuté mediální rutiny nejen sportovních novinářů, ale také samotných sportovních mediálních stanic se však s nástupem nových technologií musely do určité míry změnit, na což ve své studii poukazuje trojice zahraničních autorů Timothy Mirabito, John Collett a Danielle Pluchinsky, kteří se zaměřují na transformaci mediálních rutin v oblasti sportovní televizní žurnalistiky.⁸⁶ Autoři poukazují na skutečnost, že se značná část informací začala přesouvat na internet, v důsledku čehož se sportovní novináři museli naučit pracovat i s novými informačními prostředky a museli se naučit také zastávat vícero úkolů zároveň, jelikož „*model multimediálního novináře se stal standartním ve sportovních odděleních, jako je tomu ve většině odděleních, vyžadujících od novinářů, aby uměli stříhat, psát, upravovat, shromažďovat zdroje, produkovat pořady, a aby také zvládali množství dalších povinností pro vytvoření kvalitního televizního produktu.*“⁸⁷

1.4.1. Zdroje informací

Zdroje, na které se novináři při zjišťování informací obracejí, jsou jednou z kategorií, která se pojí s rutinními postupy mediálních pracovníků, a proto se v této diplomové práci budeme zabývat faktory, podle kterých novináři zdroje svých informací vybírají a také tím, jaké informační zdroje mají k dispozici. Abychom mohli tyto otázky zodpovědět, musíme si nejprve definovat pojem zdroje. Halada s Osvaldovou za zdroj považují jakýkoliv pramen či původce informace.⁸⁸ V oblasti žurnalistiky se tedy jedná především o zdroj informace, který symbolizuje „*všechny subjekty, které jsou kompetentní sdělit relevantní informaci či z nichž ji lze studiem či sledováním získat.*“⁸⁹

V případě, kdy se novinář nemůže osobně zúčastnit akce, ze které má zpracovávat nějaký mediální obsah, směřuje svou pozornost na jiné aktéry události, jako jsou například politici či známé osobnosti z různých oborových odvětví, nebo se novináři obracejí na tiskové

⁸⁶ MIRABITO, Timothy a COLLETT, John a PLUCHINSKY, Danielle. *News routines in the TV sports department: shifting expectations and technology in an increasingly digital landscape*. In Communication & Sport. Londýn: Sage Publishing, 2022. r. 10. č. 1. Dostupné z: <https://eds.s.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=11&sid=94b7894c-61fc-4cae-8590-3d4b998954ca%40redis>. s. 143.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 237.

⁸⁹ Tamtéž.

mluvčí, odborníky na dané téma či na lidi, kteří se dané události účastnili.⁹⁰ „V těchto případech získává novinář nejčastěji nové informace rozhovorem a není rozhodující, zda je tímto způsobem získává pravidelně či příležitostně.“⁹¹ K takovýmto postupům při kontaktování zdrojů dochází například v případech, kdy mediální organizace nemají dostatečný finanční rozpočet na to, aby svého redaktora na danou akci osobně vyslaly, přičemž z tohoto důvodu se pak událostí zpravodajsky pověřený žurnalista musí spoléhat na jiné zdroje, a to především v podobě osob, které danou událost pozorovaly na vlastní oči.

Dotazování se osob však není jediným informačním zdrojem, který má novinář k dispozici. Při své práci totiž může rovněž vycházet z nejrůznějších dokumentů či záznamů, které mohou být například písemné, zvukové či audiovizuální povahy, a to historického nebo aktuálního rázu.⁹²

Podrobnější klasifikací zdrojů, na které se novináři mohou obracet, se zabývá Leon Sigal, podle něhož existují tři základní typy kanálů, prostřednictvím kterých mediální komunikace probíhá, a to kanály rutinní, neformální a iniciované.⁹³ Největší část informací se k novinářům dostává prostřednictvím rutinních kanálů, pod které spadají například oficiální jednání, tiskové zprávy, tiskové konference, projevy či ceremonie.⁹⁴ S tímto tvrzením souhlasí rovněž Halada s Osvaldovou, nicméně s tím rozdílem, že autoři v porovnání se Sigalem pojmenovávají tuto skupinu zdrojů jako institucionální zdroje, mezi něž můžeme zařadit například zpravodajské agentury, které zmiňované tiskové zprávy zpracovávají.⁹⁵ O tom, že novináři rutinní zdroje hojně využívají, se můžeme přesvědčit například při pohledu na nejrůznější tiskové konference, ať jsou z oblasti sportu, kultury či politiky. Na všech těchto konferencích je přítomna celá řada novinářů, přičemž převážná část médií, a to především těch nejznámějších, má na těchto akcích své novinářské zastoupení. Sledujeme-li například tiskové konference v přímém přenosu prostřednictvím našich televizních obrazovek, můžeme si povšimnout, že po konci projevu, kvůli kterému byla tisková konference svolána, mají novináři prostor na to, aby mohli klást doplňující dotazy. Vždy zazní informace o tom, kdo se na otázku ptá a také jaké médium zastupuje. Novináři tedy nejsou jen pasivními účastníky

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 237.

⁹² Tamtéž.

⁹³ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál. 2006. ISBN 80-7367-096-8. s. 84.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 237.

konferencí, ale ve většině případů zastávají i aktivní roli, jelikož média často chtějí přinést co nejzajímavější informace, a proto se na řadu detailů vyptávají.

Pod neformálními zdroji si pak můžeme představit informace, ke kterým se žurnalista dostane alternativním způsobem. Konkrétně se dle Segala jedná o „*zákulisní jednání, úniky informací, nevládní prohlášení, zprávy od jiných zpravodajských organizací, rozhovory s reportéry*.“⁹⁶ Třetím typem jsou pak iniciované zdroje, které mají původ v aktivní novinářské činnosti, kdy novinář získává informace prostřednictvím rozhovorů, které na vlastní úsilí realizuje, nebo prostřednictvím vlastních analýz či statistik.⁹⁷

1.4.1.1. Logika výběru zdrojů informací

Mechanismům, podle kterých novináři vybírají jednotlivé zdroje pro své mediální výstupy, se věnuje Herbert Gans, jenž uvádí několik atributů, které jsou důležité pro to, aby novinář konkrétní zdroj zvolil.⁹⁸ Za čtyři nejdůležitější kritéria pro volbu zdroje považuje podnětnost, moc, schopnost dodat vhodné informace a v neposlední řadě pak geografickou a sociální blízkost k novinářům.⁹⁹

Podnětnost dle Ganse můžeme vyzorovat na tom, že zdroje, které se chtějí v médiích objevit, vyvíjí značné úsilí, aby s médii byly zadobře, a proto jim často vycházejí vstříc, čímž se zvyšuje jejich šance na úspěch právě v podobě zmiňované prezentace v médiích.¹⁰⁰ Jako se tomu děje ve všech záležitostech lidského života, i v žurnalistice a ve výběru zdrojů informací hrají důležitou roli mocenské vztahy. Ty zdroje, které disponují větší mocí, mají dle Ganse snazší přístup do médií.¹⁰¹

Dalším kritériem, které při rozhodování o volbě zdroje rozhoduje, je schopnost zprostředkovat vhodné informace, což není třeba dále nikterak rozvádět, jelikož na ověřených a kvalitních informacích je samotná žurnalistika založená. Podíváme-li se na poslední kritérium, a to geografickou a sociální blízkost, Gans podotýká, že „*geografická blízkost zdroje je potřebná, aby zdroje mohly s novináři vejít v sociální kontakt*.“¹⁰² Pokud však vezmeme v potaz dnešní komunikační možnosti, které nám nová média přinesla, mohli bychom podotknout, že toto kritérium v dnešní době až tak zásadní roli nehraje, jelikož

⁹⁶ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál. 2006. ISBN 80-7367-096-8. s. 84.

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál. 2006. ISBN 80-7367-096-8. s. 86.

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² Tamtéž.

prostřednictvím internetu či mobilu je možné bez sebemenších problémů překonávat jakékoliv vzdálenostní bariéry, jelikož platformy jako Skype, Messenger nebo WhatsApp nám umožňují, abychom se s kýmkoliv okamžitě spojili a zeptali se na cokoliv.

Ačkoliv naplnění těchto čtyř atributů dokáže zdrojům vytvořit pevný základ pro to, aby v médiích zazněly, nejsou to jediné faktory, které musí novinář při výběru zdrojů zvažovat. O tom, zda bude zdroj ve skutečnosti využit, totiž dle Ganse rozhodují i další kritéria, jako jsou předchozí vhodnost zdroje, produktivita zdroje, spolehlivost, důvěryhodnost, autorita a schopnost vyjadřování.¹⁰³

První kritérium, tedy předchozí vhodnost zdroje, se projevuje následovně. *„Zdroj, který byl již dříve při produkci zpravodajství využit, má větší možnost se prosadit.“*¹⁰⁴ Skutečnost, že se novináři často obracejí na zdroje, které se jim již v minulosti osvědčily, bychom mohli považovat za zcela logický a nikterak překvapivý krok. Zároveň také zdroje, na které se žurnalisté již dříve obrátili, jsou často velmi produktivní a novináři nemusí vynakládat příliš velké úsilí na jejich zpracování, čímž si také mohou pomoci i časově, jelikož jsou schopni danou informaci či událost mnohem rychleji zpracovat.

Spolehlivost a důvěryhodnost jsou dalšími faktory pro volbu zdrojů, které nás příliš nepřekvapí. Je totiž logické, že se novináři více spoléhají na zdroje, jejichž výběr nenese žádná rizika a u nichž jsou si stoprocentně jistí, že pokud je použijí, nenastane žádný problém. S tímto faktorem se pojí rovněž důvěryhodnost, která se projevuje především v momentech, kdy novináři nemají prostor ani čas na to, aby zjišťovali, zda se danému zdroji dá důvěřovat. V takových případech proto dávají přednost důvěryhodným zdrojům, *„které se svými informacemi a postoji nesnaží zjevně stranit a nesledují parciální zájmy.“*¹⁰⁵

Kritérium autority můžeme vyzorovat například ve chvíli, kdy mají novináři možnost volby mezi vícero informačními zdroji, mezi nimiž vybírají ty, které se pyšní vyšším postavením ve společnosti.¹⁰⁶ Posledním faktorem je poté schopnost vyjadřování spočívající v přesném a konzistentním formulování informací.¹⁰⁷ Novináři se proto častěji obracejí na osoby, o kterých vědí, že s nimi mohou plynule konverzovat a dozvědět se od nich nosné informace. Lidé, kteří umí stěží zformulovat větu, nejspíše prostor v médiích nedostanou.

¹⁰³ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál. 2006. ISBN 80-7367-096-8. s. 87.

¹⁰⁴ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál. 2006. ISBN 80-7367-096-8. s. 87.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ Tamtéž.

Herbert Gans navíc dodává, že „čím větším počtem těchto faktorů potenciální zdroj disponuje, tím spíše bude použit při produkci zpráv. Určujícím při výběru zdroje se může stát i to, do jaké míry jeho názory souzní s názory redakce a zda novináři vnímají zdroj pozitivně, či negativně.“¹⁰⁸ Mohli bychom tedy říct, že ve výběru zdrojů hrají důležitou roli i interní záležitosti konkrétní redakce a také individuální nastavení jednotlivých novinářů, kteří téma zpracovávají.

1.4.1.2. Zdroje informací bývalých sportovců

Po obecném definování informačních zdrojů a pravidel pro jejich výběr se zaměříme také na to, jaké zdroje informací využívají při své práci bývalí sportovci, kteří působí v médiích. Jelikož se většina sportovních celebrit usadila v oblasti sportovní žurnalistiky, mohou zde využívat kontakty, které za dobu své aktivní sportovní kariéry navázaly. Smith a Whiteside totiž podotýkají, že se bývalí sportovci dokážou s osobnostmi ze sportovního prostředí jako s potencionálními zdroji lehce spojit a zároveň se do nich dokážou velmi dobře vcítit, což zvyšuje jejich důvěryhodnost.¹⁰⁹ Sportovci tak mohou nabýt pocitu, že je zpovídaný novinář chápe, naslouchá jim a mohou se proto více otevřít a zmínit třeba informace, které by jinak vůbec neřekli.¹¹⁰

Právě onu „schopnost vžít se do kůže“ sportovců považují novináři, kteří dříve sport sami aktivně provozovali, za nástroj, který jim napomáhá zlepšit jejich zpravodajské či analytické schopnosti a zároveň díky němu mohou lépe plnit své pracovní úkoly, což je velká výhoda v porovnání s novináři, kteří s vrcholovým sportem nemají takové zkušenosti.¹¹¹ Mohli bychom tedy předpokládat, že profesionální sportovní kariéra tvoří u sportovců, kteří se v pozici novinářů usadili v oblasti sportovní žurnalistiky, nespornou výhodu, jelikož bývalí sportovci mohou naplno zužitkovat své sportovní znalosti a zkušenosti.

Na tento fakt poukazuje taktéž Andrews, jenž se zabývá nejvíce využívanými zdroji sportovních novinářů, mezi které řadí právě zmiňované sportovní znalosti a zkušenosti a poté také vazby na osoby, jež jsou v oblasti sportu ústředními postavami.¹¹² Z tohoto důvodu bychom bývalé sportovce mohli považovat za ideální adepty na vykonávání profese

¹⁰⁸ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál. 2006. ISBN 80-7367-096-8. s. 87.

¹⁰⁹ SMITH, Allison B. a WHITESIDE, Erin. *From taped up to mic'd up: experiences of former athletes and the meaning of athletic identity in sports media spaces*. In *Communication & Sport*. Londýn: Sage Publishing. 2021. r. 9. č. 2. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2167479519858611>. s. 232.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² ANDREWS, Phil. *Sports Journalism: a practical introduction*. Londýn: Sage Publications. 2013. ISBN 978-1-4462-5338-0. s. 48.

sportovního novináře, jelikož z hlediska zdrojů mají ideální předpoklady pro to, aby se stali úspěšnými sportovními novináři, jelikož disponují několikaletými hráčskými zkušenostmi, které za dobu své aktivní sportovní kariéry nabyli a jednak mají řadu kontaktů, na které se mohou obrátit, když potřebují získat nějakou informaci. Dokonale tak ovládají všechny důležité informační zdroje, které Andrews zmiňuje.

Zdroji, které sportovní novináři při své práci obvykle využívají, se ve své studii zabývá i David Rowe, podle kterého jsou hlavními nemediálními zdroji sportovci, trenéři, manažeři a další osoby, které ke sportovním událostem poskytují nějaký komentář nebo reakci.¹¹³ Za pozoruhodné a zajímavé zjištění Rowe považuje skutečnost, že média víceméně nečerpají informace z jiných médií, což je dle autora nejspíše zapříčiněno silným konkurenčním bojem, který v oblasti sportovní žurnalistiky panuje.¹¹⁴ Rowe také podotýká, že zdroje, které sportovní novináři využívají, jsou stereotypní, a že by se více měli obracet i na zdroje, které jsou mimo sportovní odvětví jako například politika, společenské nebo humanitní vědy.¹¹⁵ Autor tedy uvádí, že by se sportovní novináři měli zaměřit i na jiné zdroje a měli by se snažit pátrat po širších souvislostech.

Nástup internetu a sociálních sítí se dle Andrewse promítl i do práce se zdroji sportovních novinářů, kteří se začali spoléhat rovněž na širokou škálu nových zdrojů.¹¹⁶ Jejich pracovní činnost pak ovlivnil také zvýšený nárůst v užívání sociálních médií nejen sportovci, ale také fanoušky, přičemž proto, aby byli sportovní novináři neustále v obraze, musí sledovat i tyto informační zdroje.¹¹⁷ Sociální sítě novinářům umožňují komunikovat přímo s publikem, kterému zároveň dávají větší prostor k vyjádření.¹¹⁸ Andrews konkrétně podotýká, že „sportovní novináři získávají přístup k vlastním příběhům, novým zdrojům a novým konverzacím prostřednictvím sociálních médií.“¹¹⁹ Mohli bychom tedy říct, že platformy jako Instagram, Twitter či Facebook se staly důležitými zdroji, ze kterých novináři čerpají zprávy a prostřednictvím kterých dokáží lépe oslovit a zapojit publikum.

¹¹³ ROWE, David. *Sports journalism still the „toy department“ of the nes media?* In *Journalis*. Sage Publications, 2007. r. 8. č. 4. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/1464884907078657>. s. 396.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ ANDREWS, Phil. *Sports Journalism: a practical introduction*. Londýn: Sage Publications. 2013. ISBN 978-1-4462-5338-0. s. 33.

¹¹⁷ ANDREWS, Phil. *Sports Journalism: a practical introduction*. Londýn: Sage Publications. 2013. ISBN 978-1-4462-5338-0. s. 37.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ ANDREWS, Phil. *Sports Journalism: a practical introduction*. Londýn: Sage Publications. 2013. ISBN 978-1-4462-5338-0. s. 37.

1.4.2. Organizace práce v redakci

Mediální rutiny se pojí rovněž s organizací pracovních úkonů v jednotlivých redakcích. Ještě předtím, než si ukážeme, jak organizace takové novinářské práce probíhá, vymezíme pojem redakce. Halada s Osvaldovou slovo redakce využívají pro označení kolektivu pracovníků, kteří jsou profesně sdruženi v rámci nějaké organizační struktury, která se dále skládá z jednotlivých částí, jako je například část organizační či tvůrčí.¹²⁰ Rozdělení na jednotlivé části se pak odvíjí od konkrétního typu média.¹²¹ V rámci tištěných médií proto můžeme vyzorovat jiné redakční rozložení, než je tomu například v případě televize.

Podíváme-li se blíže na skladbu redakce tištěných periodik, zjistíme, že se vyznačuje pevnou strukturou, v jejímž rámci mají jednotlivé profese předem vymezenou roli.¹²² Na vrcholu této hierarchické struktury stojí šéfredaktor dané mediální organizace spolu s lidmi, kteří jej v případě jeho nepřítomnosti zastupují.¹²³ Vysokou mocí se pyšní také vedoucí vydání, kteří dohlížejí na práci jednotlivých editorů či vedoucích rubrik.¹²⁴ V neposlední řadě se pak nejnížší mocí v této hierarchické struktuře vyznačují interní a externí redaktori či osoby, které s danou redakcí úzce spolupracují.¹²⁵ Na chodu redakce se poté kromě mediálních pracovníků podílejí také další složky, jako jsou například sekretariát, archivní či dopisové oddělení.¹²⁶

Důvodem, proč zmiňujeme logiku, podle které chod redakcí tištěných médií funguje, je skutečnost, že se od tohoto klasického uspořádání postupně vyvinulo také složení redakcí v médiích, jako jsou rozhlas či televize, a to pouze s technicky odlišnými výstupy.¹²⁷ S přihlédnutím na skutečnost, že se bývalí sportovci jakožto novináři usazují převážně v oblasti televizní žurnalistiky, je na místě, abychom uvedli, z jakých částí se skládá redakce televizních stanic. Osobou, která v této struktuře disponuje největšími pravomocemi, je šéf, vedoucí či ředitel dané televizní stanice.¹²⁸ Vedle jednotlivých moderátorů, reportérů

¹²⁰ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 169.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Tamtéž.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 169.

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ Tamtéž.

¹²⁷ Tamtéž.

¹²⁸ RUSS-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Překlad Hana Bakičová. 1. vydání. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0158-8. s. 151.

a komentátorů, kteří vytvářejí jádro jednotlivých redakcí, jsou pak součástí této organizační struktury také další oddělení jako například technika, inzertní či správní oddělení.¹²⁹

Počet novinářů, kteří jsou v jednotlivé mediální organizaci zaměstnáni, se pak odvíjí od toho, jakými finančními možnostmi dané médium disponuje.¹³⁰ Přičemž tento faktor znatelně ovlivňuje podobu zpráv, které jsou v médiích prezentovány. Není totiž možné, aby média dokázala zpracovat všechny události, které se na světě odehrávají, a proto musí značně selektovat a zvažovat, co odvysílají. Čuřík s Burgerem uvádí, že „*vše, co je v médiích publikováno, omezují lidské možnosti konkrétního média, jeho kapacita a předpokládaný zájem publika.*“¹³¹ Mohli bychom tedy říct, že je této logice organizace práce v jednotlivých médiích přizpůsobena, jelikož mediální organizace vynakládají energii především na ty události, o kterých jsou přesvědčeny, že u diváků sklídí úspěch. Lze tedy říct, že jedním z úkolů, který novinář v mediální organizaci musí zastávat, je schopnost vybírat z velkého množství informací ty z nich, které identifikuje jako důležité, čímž disponuje mocí, aby mohl rozhodovat o tom, co se do médií dostane.¹³² Čuřík podotýká, že se na tomto výběru podílejí dvě skutečnosti, a to, že „*každá mediální organizace si vybírá, koho zaměstná, a redakci tak tvoří lidé, kteří jsou ochotni akceptovat mediální rutiny konkrétní organizace.*“¹³³

S akceptací mediálních rutin konkrétní organizace se mohou pojit určité profesní standardy či etické normy, které daná mediální organizace může zastávat.¹³⁴ V dnešní moderní době je totiž zcela běžnou praxí, že mají média stanovená určitá interní pravidla, která by jejich zaměstnanci měli dodržovat. Může se jednat například o etické kodexy, které formulují etická pravidla, podle kterých by se novináři při své práci měli řídit, přičemž jejich obsah se napříč jednotlivými médii odlišuje. Dodržování profesních standardů se pak odráží i na podobě a na organizaci práce v redakci, jelikož novináři při své činnosti postupují obdobným způsobem, což se může promítat do formy mediálních obsahů.¹³⁵ „*Novináři uvažují podobně, dodržují například stejná či velmi podobná pravidla práce*

¹²⁹ RUSS-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Překlad Hana Bakičová. 1. vydání. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0158-8. s. 151.

¹³⁰ ČUŘÍK, Jaroslav a BURG, Rudolf. *Nové trendy v médiích, I.: Online a tištěná média*. Brno: Masarykova univerzita. 2012. ISBN 978-80-210-5825-5. s. 153.

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Tamtéž.

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ ČUŘÍK, Jaroslav a BURG, Rudolf. *Nové trendy v médiích, I.: Online a tištěná média*. Brno: Masarykova univerzita. 2012. ISBN 978-80-210-5825-5. s. 154.

*se zdroji, vybírají si podobná témata. Média pak, bez ohledu na typ, produkuje podobné obsahy.*¹³⁶

Je bezesporu důležité, aby redakce měla pevnou hierarchickou strukturu, ve které si každý bude dobře vědom svých povinností. Není to ale jediný aspekt, na kterém je bezproblémový chod redakce založen. Důležitou roli v plynulém provozu redakce má plánování, které je klíčové jak pro samotné redakce, tak i pro mediální organizaci jakožto celek.¹³⁷ V praxi se pak plánování odráží jak na konkrétním médiu, tak rovněž na práci jednotlivých novinářů. Mediální organizace si totiž určují, jakými tématy se budou ve svém programu zabývat, jaký prostor jim budou věnovat a z jaké perspektivy budou dané téma pokrývat. Tyto požadavky pak médium deleguje na konkrétního novináře, kterého zpracováním daného tématu pověří. Plánování pak může napomoci i novináři, jenž si vhodným rozvržením času a úkolů může svou práci značně usnadnit.

Je třeba rovněž zmínit, že řada událostí se odehrává nečekaně, na což se nedá nikterak připravit. Nicméně řada akcí, ať už sportovního, kulturního nebo politického charakteru, je známá v dostatečném časovém předstihu. V těchto situacích pak redakcím mohou přijít vhod plány, které mohou být dlouhodobé (roční a půlroční), střednědobé (čtvrtletní) či krátkodobé (měsíční, týdenní a denní).¹³⁸ Přičemž právě krátkodobé plány, a především ty denní, souvisejí s plánováním událostí, které jsou ve společnosti momentálně aktuální.

Plánování a rozdělování úkolů většinou probíhá na redakčních poradách, které rovněž přispívají k zajištění plynulého chodu jednotlivých redakcí.¹³⁹ Mohli bychom říct, že redakční porady představují prvek, jehož prostřednictvím lze velmi dobře koordinovat práci uvnitř redakce.¹⁴⁰ Tyto schůze, týkající se zásadních otázek ohledně chodu redakce či debaty ohledně tvorby mediálních obsahů, probíhají v pravidelných intervalech, ve kterých se novináři scházejí na jednom místě, a to převážně v prostorách dané mediální organizace.¹⁴¹

¹³⁶ ČUŘÍK, Jaroslav a BURG, Rudolf. *Nové trendy v médiích, I.: Online a tištěná média*. Brno: Masarykova univerzita. 2012. ISBN 978-80-210-5825-5. s. 154.

¹³⁷ ČUŘÍK, Jaroslav a BURG, Rudolf. *Nové trendy v médiích, I.: Online a tištěná média*. Brno: Masarykova univerzita. 2012. ISBN 978-80-210-5825-5. s. 177.

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ RUSS-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Překlad Hana Bakičová. 1. vydání. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0158-8. s. 203.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ Tamtéž.

1.4.3. Tvorba mediálních obsahů a výběr témat

Stejně tak jako volba zdrojů informací a organizace práce v redakci podléhá mediálním rutinám rovněž tvorba mediálních obsahů a výběr témat. S ohlednutím na skutečnost, že bývalí sportovci v médiích zastávají pozice moderátorů různých pořadů, jako jsou například Sportovní zprávy, Sama doma nebo Branky, body, vteřiny, nás zajímá, jakým způsobem je tvořena skladba jednotlivých pořadů, jak probíhá výběr témat a jakou roli v tomto procesu mají novináři, kteří dříve působili jako profesionální sportovci – zda jsou pouze pasivními členy, kteří od vedení dostanou zadání, jež musí dodržovat, nebo zda zastávají v pořadech aktivní roli a mohou o skladbě pořadů a výběru jednotlivých témat samostatně rozhodovat, případně podle jakých kritérií výběr příspěvků probíhá. Z tohoto důvodu považuji za důležité věnovat se z teoretického hlediska také tvorbě mediálních obsahů jakožto významné součásti mediálních rutin vybraných novinářů.

V momentě, kdy se novinář rozhoduje o tom, jaké téma dostane v médiích prostor, postupuje často podle zaběhnutých mediálních rutin, jež mohou být spojeny s požadavky mediální organizace, pro kterou daný novinář pracuje.¹⁴² Přikloněním se k pracovním postupům, které se v minulosti novináři či mediální organizaci osvědčily, novinářům napomáhá vytvářet zpravodajství, snáze vybírat témata a tvořit mediální obsahy ve stanovených termínech.¹⁴³ Shoemakerová a Vos uvádí, že se výběr témat pojí s časovými možnostmi, které novinář pro tvorbu určitého mediálního výstupu má k dispozici.¹⁴⁴ V případě, kdy jej tlačí čas, často volí témata, jejichž zpracování nebude příliš náročné, a o kterých snadno zjistí potřebné informace.¹⁴⁵ Pokud však novinář není limitovaný časem, může být ve své práci kreativnější, vybírat zajímavější témata a odpoutat se od svých osvědčených rutinních postupů, na které se při tvorbě mediálních obsahů spoléhá.¹⁴⁶ Mohli bychom tedy říct, že čas je stěžejním aspektem, který se promítá jak do výběru témat, tak do procesu tvorby mediálních obsahů.

Dle Shoemakerové je výběr témat značně podmíněn předpoklady o tom, co publikum považuje za důležité, přičemž tímto úkolem jsou pověřeni novináři, jejichž náplní práce je

¹⁴² SHOEMAKER, Pamela J. a VOS, Tim P. *Gatekeeping Theory*. New York: Routledge, 2009. ISBN 978-0-415-98139-2. s. 56.

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ SHOEMAKER, Pamela J. a VOS, Tim P. *Gatekeeping Theory*. New York: Routledge, 2009. ISBN 978-0-415-98139-2. s. 56.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ Tamtéž.

provádět „konzistentní výběr příběhů.“¹⁴⁷ O zařazení či nezařazení jednotlivých témat by se novináři měli rozhodovat podle několika základních kritérií, jako jsou důležitost, zájem, kontroverze, neobvyklost, aktuálnost a blízkost.¹⁴⁸ Například důležitost příběhu by novináři měli posuzovat dle dopadu, které dané téma na společnost může mít.¹⁴⁹ Není proto překvapivé, že se v televizi, v novinách, v rozhlase či na internetu v době volby nové hlavy státu objevuje především tematika prezidentských voleb, jelikož se jedná o téma, které má vliv na celou společnost.

Druhým aspektem, který by novináři při volbě témat měli brát v potaz, je lidský zájem. Právě z toho důvodu jsou v příbězích zobrazovány ty osoby, kterých se téma nějakým způsobem dotýká.¹⁵⁰ Třetí kritérium poté představuje kontroverze spočívající v myšlence, že konflikty jsou pro publikum zajímavější než harmonie, a není proto překvapivé, že v případě vzniku nějakého skandálu, lidé chtějí být informováni.¹⁵¹ S tímto kritériem se pojí i to následující, a to neobvyklost. Věci a témata, která nejsou běžná, totiž publikum zpravidla zajímají nejvíce.

Dále je vždy důležité, aby se informace k populaci dostávaly včas, a proto by novináři měli respektovat aspekt včasnosti a informovat příjemce především o tom, co se momentálně děje.¹⁵² Zároveň ty události, které se odehrávají v naší blízkosti, jsou v médiích žádanější, a proto by novináři měli při výběru témat zvažovat také kritérium vzdálenosti neboli blízkosti. Mohli bychom zároveň říct, že čím více kritérií dané téma splní, tím vyšší šanci má, aby se z něj stalo téma, jež bude v médiích prezentováno.

Problematikou výběru témat a tvorby mediálních obsahů se zabývá rovněž Trampota, který souhlasí se Shoemakerovou v tom, že existují některé zaběhnuté postupy, které se v procesu výběru zpráv uplatňují, nicméně podotýká, že to není to jediné, na čem záleží. Dle autora totiž „produkce zpráv, jakkoli se v moderních – angloamerickou zpravodajskou tradicí podmaněných – demokratických společnostech opírá o víru v objektivizační výrobní postupy, je přece jen těsně spojena s osobou zpravodaje, redaktora či editora. Ti rozhodují o tom, co se dostane do zpráv a co skončí v koši.“¹⁵³ Na základě tohoto tvrzení bychom tedy

¹⁴⁷ SHOEMAKER, Pamela J. a REESE, Stephen D. *Mediating the message: Theories of influences on mass media content*. 2. vyd. New York: Longman Publishers USA. 1996. ISBN 0-8013-1251-5. s. 106.

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ SHOEMAKER, Pamela J. a REESE, Stephen D. *Mediating the message: Theories of influences on mass media content*. 2. vyd. New York: Longman Publishers USA. 1996. ISBN 0-8013-1251-5. s. 106.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál. 2006. ISBN 80-7367-096-8. s. 38.

mohli říct, že novináři mají určité postupy, které by měli zohledňovat. Nicméně to, zda se určité téma v médiích nakonec objeví či nikoliv, je především v rukou samotného novináře.

Lze tedy předpokládat, že tvorba mediálních obsahů a výběr témat jsou do značné míry provázány také s individuálními vlastnostmi konkrétního novináře. Ačkoliv se novinář může snažit sebevíce, aby dodržel všechna etická pravidla a profesní standardy, není možné, aby se zcela odpoutal od „svého hodnotového rámce, od představ, co je důležité a představ, co je správné a co nikoliv.“¹⁵⁴ Do podoby mediálního produktu se proto promítají i individuální vlastnosti, predispozice a přesvědčení konkrétního novináře, jako jsou například úroveň vzdělání, osobní postoje, náboženská přesvědčení, politická orientace či skutečnost, jak novinář chápe svou roli.¹⁵⁵

1.4.4. Rutiny při vedení rozhovoru

Jelikož jsou ústředním tématem této diplomové práce bývalí sportovci, kteří působí v médiích, a to především na pozici moderátorů či reportérů, jejichž náplní práce je vedení rozhovorů, považuji za důležité uvést, jaké rutiny se pojí s touto novinářskou činností. Abychom k tomuto zjištění dospěli, musíme si však nejprve definovat pojem rozhovoru. Halada s Osvaldovou uvádí, že je rozhovor neboli interview metodou, kterou novináři při své práci využívají k tomu, aby získali potřebné informace.¹⁵⁶ Role novináře je pak při vedení rozhovoru důležitá v několika aspektech, jelikož právě novinář musí dohlížet na to, aby rozhovor probíhal hladce, klidně a novinář jeho prostřednictvím dosáhl kýženého úspěchu. Na samotný průběh rozhovoru dohlíží daný žurnalista, jenž stanovuje téma rozhovoru a volí otázky, na které se svých respondentů plánuje zeptat, a které následně zaznamenává, čímž má určitou kontrolu nad způsobem, jakým bude rozhovor v médiích odprezentován.¹⁵⁷ Ačkoliv má novinář řadu možností, Halada s Osvaldovou upozorňují na skutečnost, že úkolem novináře je rovněž „zachovat co nejpřesnější reprodukci interview a typický projev zpovídaného.“ Mohli bychom tedy říct, že novinář by v žádném případě neměl měnit význam informací, které mu jeho respondent při rozhovoru sděluje, a že rozhovor představuje žánr, ve kterém jsou role obou komunikačních partnerů předem jednoznačně vymezené.

¹⁵⁴ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál. 2006. ISBN 80-7367-096-8. s. 38.

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 93.

¹⁵⁷ Tamtéž.

Převážná část sportovců v roli reportérů či moderátorů pracuje pro televizní či rozhlasová média, a proto se zaměříme také na to, jaké jsou charakteristiky rozhovoru, jenž probíhá prostřednictvím rozhlasu či televize. V případě televize rozhovor představuje žánr, který se hojně využívá jak ve zpravodajství, tak v rámci publicistických pořadů.¹⁵⁸ Televizní stanice divákům pak zprostředkovávají dva typy rozhovorů. V televizi můžeme sledovat interview probíhající živě nebo rozhovor, který byl natočen v předstihu, a který pak produkce sestříhala do konečné podoby, již můžeme následně pozorovat prostřednictvím televizních obrazovek.¹⁵⁹ Zásadní charakteristikou a zároveň také výsadou televizního rozhovoru je skutečnost, že „*spojuje vizuální a zvukovou složku*“, díky čemuž není narušena chronologická struktura rozhovoru.¹⁶⁰ Oproti rozhovoru, který se objeví v tisku, novináři nemají příliš možností, aby změnili pořadí informací nebo nějaké informace vynechali, jelikož by to bylo ze záběrů lehce poznatelné.

Podíváme-li se na rozhovor, který probíhá prostřednictvím rozhlasu, mohli bychom říct, že se jedná o jeden z nejfrekventovanějších žánrů, jenž se v programové skladbě rozhlasových stanic vyskytuje.¹⁶¹ Halada s Osvaldovou podotýkají, že rozhovor v rozhlase je v porovnání s rozhovory v rámci ostatních typů médií jedinečný, což vyplývá především z povahy rozhlasu jakožto média, jelikož „*rozhlasový dialog je realizován jen v rovině fonické a přijímán pouze v rovině auditivní*.“¹⁶² Z tohoto důvodu má například hlas novináře v rozhlase daleko větší váhu než v rámci televize, jelikož diváci nevidí obraz, a proto je důležité, aby se novinář uměl vyjadřovat nejen správně, ale také příjemně, jelikož právě zvuk je to jediné, na základě čehož se diváci při konzumaci jednotlivých mediálních obsahů rozhodují. Je rovněž důležité, aby byl rozhovor dynamický, bezprostřední a aby spolu oba komunikační partneři dokázali navázat kontakt a byli na stejné vlně.¹⁶³ Interview je pro rozhlas zásadním žánrem z několika důvodů, jimiž může být například skutečnost, že tento žánr „*oživuje rozhlasové vysílání, pomáhá překonávat jeho jednosměrnost, umožňuje navodit besední charakter rozhlasového pořadu, zvyšuje dokumentární autentičnost rozhlasového vysílání a umožňuje výměnu názorů k určitému tématu*.“¹⁶⁴

¹⁵⁸ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 93.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ Tamtéž.

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 93.

¹⁶⁴ Tamtéž.

Úspěšnost rozhovoru se pak do značné míry odvíjí od přípravy samotného novináře, přičemž tato příprava je spojena s mediálními rutinami, jelikož se jedná o činnosti, které novinář dělá pravidelně. Halada s Osvaldovou uvádí, že před samotným realizováním rozhovoru si například novinář musí nachystat otázky, na které se svých respondentů plánuje zeptat nebo si také zjišťuje informace o osobě, s níž bude rozhovor realizovat, aby byl připravený a věděl, koho se vlastně dotazuje.¹⁶⁵ S tímto tvrzením souhlasí také Dočekalová, podle níž je důkladná příprava jedním z klíčových aspektů úspěšně realizovaného rozhovoru, jelikož se tím zvyšuje šance, že se respondent otevře a zmíní tak třeba témata a informace, které diváky dokáží zaujmout.¹⁶⁶ Autorka zároveň podotýká, že kromě přípravy je schopnost vést kvalitní rozhovor také do značné míry záležitostí jistého talentu.¹⁶⁷ „*Udělat dobrý rozhovor vyžaduje mnoho umu a také jistou zkušenost. Kromě znalosti žánru jako takového je třeba zároveň být i diplomatem, psychologem a ovládat taktizování.*“ Mohli bychom tedy říct, že je při realizování rozhovoru důležitý také určitý cit pro situaci, jelikož každý člověk je jiný a s každým je třeba pracovat jiným způsobem pro to, aby se rozpovídal. Hendl například uvádí, že je důležité, aby před začátkem rozhovoru a před položením první otázky byla navozena příjemná atmosféra.¹⁶⁸

Dalším rutinním postupem, který novinář při realizování rozhovoru praktikuje, by mělo být také získání souhlasu od svého respondenta s nahráváním rozhovoru na záznamové zařízení.¹⁶⁹ Novinář by totiž neměl nahrávat žádná vyjádření bez toho, aniž by jeho respondenti předem souhlasili. Nejedná se však o jediný souhlas, který by měl novinář před zveřejněním daného mediálního obsahu získat. Běžnou praxí by totiž mělo být, že novinář svému respondentovi zasílá konečnou podobu mediálního produktu, již plánuje zveřejnit, k odsouhlasení.¹⁷⁰ V případě, že dotazovaná osoba bude s daným mediálním výstupem spokojená, může jej novinář ihned zveřejnit, nicméně v případě, kdy bude mít nějaké výhrady, novinář by je měl vzít v potaz a měl by případné nedostatky opravit.¹⁷¹

¹⁶⁵ HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6. s. 93.

¹⁶⁶ DOČEKALOVÁ, Markéta. *Tvůrčí psaní pro každého*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1602-X. s. 55-56.

¹⁶⁷ Tamtéž.

¹⁶⁸ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základy teorie, metody a aplikace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-458-4. s. 108.

¹⁶⁹ Tamtéž.

¹⁷⁰ RUSS-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Překlad Hana Bakičová. 1. vydání. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0158-8. s. 63.

¹⁷¹ Tamtéž.

2 METODIKA

Ve druhé části této diplomové práce se budu věnovat metodice. Blíže zde představím výzkum, jenž jsem si pro realizování své diplomové práce zvolila. Uvedu zde také výzkumné otázky, jež jsem si stanovila před začátkem výzkumu a objasním cíle, ke kterým bych chtěla dospět. Definuji zde rovněž metodu, jež jsem si pro účely své diplomové práce zvolila. Dle odborné literatury tedy teoreticky představím kvalitativní výzkum a polostrukturované rozhovory. Následně také vysvětlím, proč jsem si danou metodu vybrala a uvedu, jak ji využiji během svého vlastního kvalitativního výzkumu. V neposlední řadě také zmíním, jak probíhal nejen samotný výzkum, ale také výběr jednotlivých informantů pro rozhovor.

2.1. Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Cílem předkládané diplomové práce je analyzovat a popsat, jaké mediální rutiny lze považovat za typické pro skupinu novinářů, kteří dříve působili jako profesionální sportovci. Věnovat se budu především sportovcům, kteří se prosadili jako sportovní moderátoři, sportovní reportéři či moderátoři jiných pořadů nežli sportovních. Pozicemi sportovních komentátorů či spolukomentátorů se podrobně zabývat nebudu, jelikož na toto téma vznikla má bakalářská práce. Poskytnu tak pouze případné srovnání pozic, na kterých se bývalí sportovci v roli novinářů vyskytují. Mohli bychom tedy říct, že jedním z vedlejších cílů této diplomové práce je také prohloubení poznatků o pronikání sportovců do řad novinářů, jež jsem rozpracovala ve svém předchozím výzkumu, ve kterém jsem si všimla, že by bylo možné doplnit celou řadu informací o tom, jak se sportovní celebrity v žurnalistice prosazují.

S využitím kvalitativního výzkumu a metody polostrukturovaných rozhovorů budu moci zodpovědět hlavní výzkumnou otázku této diplomové práce, jež jsem si před realizováním samotného výzkumu stanovila: *Jaké jsou mediální rutiny novinářů, kteří dříve působili jako vrcholoví sportovci? Abych našla odpověď na hlavní výzkumnou otázku, využiji rovněž i dílčí výzkumné otázky, kterými jsou: Mají bývalí sportovci, kteří působí v roli novinářů, nějaké pracovní postupy, jež jsou pro ně typické? Existují v novinářské práci bývalých sportovců nějaké význačné rozdíly? Jak tito novináři vybírají zdroje a informace pro svou následnou žurnalistickou tvorbu? Nakolik jim jsou při práci novináře nápomocné předchozí sportovní zkušenosti či kontakty? Jaké jsou jejich strategie pro přípravu mediálních obsahů?*

Abych cíle této práce naplnila, realizuji vlastní kvalitativní výzkum ve formě polostrukturovaných rozhovorů. Vzorek, který budu analyzovat, se bude skládat z každého ze zástupců jednotlivé profese, již bývalí vrcholoví sportovci v médiích vykonávají. Polostrukturované rozhovory tedy realizuji jak s novináři, kteří působí ve sportovním prostředí, tak s novináři, kteří se nespécializují vyloženě na sport. Konkrétně se tedy zaměřím například na sportovní reportéry a moderátory veřejnoprávní sportovní stanice ČT sport či komerční sportovní stanice O2 TV Sport. Do svého výzkumu zahrnu také bývalé sportovce, kteří se pohybují v roli moderátorů jiných pořadů nežli sportovních. Neopomenu také bývalé sportovce, kteří se prosadili na pozicích rozhlasových moderátorů.

Co se týče jednotlivých informantů, dotážu se sportovní reportérky Žanety Peřinové, která se před zraněním věnovala atletice. Z atletického prostředí položím otázky taktéž Kateřině Nekolné, jež v minulosti závodila jakožto vícebojačka. Rozhovor realizuji rovněž s bývalou úspěšnou tenistkou Andreou Sestini Hlaváčkovou, která si v roli novinářky vyzkoušela několik pozic, přičemž v současné době moderuje svůj vlastní pořad v rádiu. Dále se dotážu Kláry Janáčkové, rovněž bývalé tenistky, která se na stanici O2 TV Sport prosadila v roli sportovní reportérky. V neposlední řadě realizuji rozhovor se sportovní moderátorkou Barborou Černoškovou, která dříve reprezentovala Českou republiku v synchronizovaném plavání.

2.2. Kvalitativní výzkum

Jak jsme již zmínili výše, pro účely této diplomové práce byl zvolen kvalitativní výzkum, a proto považuji za důležité zvolenou metodu rovněž definovat podle odborné literatury a blíže ji představit.

Nahlédneme-li do různých odborných publikací, zjistíme, že role kvalitativního výzkumu jakožto výzkumné strategie se odlišuje. O tom, jakou váhu a důležitost má kvalitativní výzkum v porovnání s ostatními výzkumnými strategiemi, se totiž mezi metodology vedou několikaleté spory ohledně toho, zda se jedná o pouhý doplněk ustanovených kvantitativních výzkumných strategií, nebo zda kvalitativní výzkum představuje protipól ke kvantitativnímu výzkumu.¹⁷² Ačkoliv se metodologové neshodnou na tom, jak kvalitativní výzkum obecně vymezit nebo jej provádět, není pochyb o tom, že kvalitativní výzkum získal v sociálních vědách postupem času rovnocenné postavení

¹⁷² HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 49.

a pyšní se v současné době stejnou důležitostí jako jiné formy výzkumu, které jsou založené na kvantitativní bázi.¹⁷³

Kritikou kvalitativního výzkumu se zabývali například metodologové Glaser a Corbinová, podle kterých lze za kvalitativní výzkum považovat každý výzkum, který k dosažení potřebných výsledků nevyužívá statistiku, čísla či jiné způsoby, podle nichž lze jevy kvantifikovat.¹⁷⁴ Proti tomuto tvrzení se však řada autorů vymezuje, jelikož absenci číselných údajů nelze brát za jediné specifikum kvalitativního výzkumu a je také třeba si rovněž uvědomit, že kvalitativní výzkum představuje označení pro další výzkumné přístupy.¹⁷⁵

Podíváme-li se blíže na charakter kvantitativního a kvalitativního výzkumu, zjistíme celou řadu odlišností. Sedláková upozorňuje na to, že „jejich rozdíl není pouze v tom, že jedno preferuje hromadné jevy a tzv. tvrdá data a druhé pracuje s daty měkkými,“ ale že „podstata jejich odlišnosti spočívá v rovině obecnější – ontologické či teoreticko-metodologické.“¹⁷⁶ Mohli bychom tedy říct, že rozdíly v pojetí obou přístupů lze spatřovat především v prvotním zakotvení obou výzkumných strategií, přičemž v námi využívaném kvalitativním výzkumu je patrný základ v sociálních vědách, zatímco ve druhém přístupu je naopak zjevná inspirace u přírodních věd.¹⁷⁷

Po vymezení základních odlišností mezi oběma přístupy se můžeme podívat také na základní specifika kvalitativního výzkumu, kterými se zabývá například Hendl, jenž kvalitativní výzkum považuje za pružný typ výzkumu, a to z toho důvodu, že výzkumníkovi umožňuje, aby otázky, které si na samotném začátku svého výzkumu stanovil, obměňoval a doplňoval i v jednotlivých fázích výzkumu, jakou jsou například sběr dat či analýza dat.¹⁷⁸

Dle Hendla práce kvalitativního výzkumníka začíná výběrem tématu svého výzkumu a následným vymezením základní výzkumné otázky, přičemž jak jsme již zmínili výše, jednotlivé otázky může výzkumník v rámci svého šetření dále modifikovat dle potřeby.¹⁷⁹

¹⁷³ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 49.

¹⁷⁴ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 49-50.

¹⁷⁵ Tamtéž.

¹⁷⁶ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada. 2014. ISBN 978-247-3568-9. s. 47.

¹⁷⁷ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada. 2014. ISBN 978-247-3568-9. s. 47-48.

¹⁷⁸ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 50.

¹⁷⁹ Tamtéž.

Hendl práci kvalitativního výzkumníka přirovnává k práci detektiva, jelikož stejně tak jako detektiv i kvalitativní výzkumník „*vyhledává a analyzuje jakékoliv informace, které přispívají k osvětlení výzkumných otázek, provádí deduktivní a induktivní závěry. Seznamuje se s novými lidmi a pracuje přímo v terénu, kde se něco děje.*“¹⁸⁰ V těchto pracovních činnostech bychom u zmíněných profesí mohli určitě nalézt jistou paralelu.

Co se týče průběhu samotného kvalitativního výzkumu, je samozřejmé, že prvotním krokem je stanovení tématu výzkumu, po kterém následuje sběr dat a dále jejich analýza, přičemž obě činnosti probíhají v delším časovém intervalu, na základě čehož bychom mohli říct, že kvalitativní výzkum má longitudinální charakter.¹⁸¹ Předmětem výzkumu jsou pak jedinci, kteří jsou zkoumáni na různých místech, v různých časových okamžicích, a to ve svých přirozených podmínkách.¹⁸² Sběr dat probíhá současně s analýzou, přičemž schéma samotného výzkumu je dle Hendla následující: „*výzkumník sbírá data, provede jejich analýzu a podle výsledků se rozhodne, která data potřebuje, a začne znovu se sběrem dat a jejich analýzou.*“¹⁸³ Mohli bychom říct, že se tento postup v práci kvalitativního výzkumníka často opakuje, jelikož běžnou praxí je, že výzkumník svá zjištění a domněnky neustále přezkoumává.¹⁸⁴

Jelikož jedním z hlavních úkolů kvalitativního výzkumu je „*objasnit, jak se lidé v daném prostředí a situaci dobírají pochopení toho, co se děje, proč jednají určitým způsobem a jak organizují své všednodenní aktivity a interakce,*“ považují tento typ výzkumu pro potřeby mé diplomové práce za ideální, jelikož mediální rutiny, které budu u vybraných novinářek zkoumat, jsou právě součástí jejich běžných denních aktivit.

Podíváme-li se na výhody, které se pojí s užitím kvalitativní výzkumné strategie, jedná se dle Hendla především o možnost vytvoření hloubkového popisu, kdy výzkumník zkoumané procesy sleduje průběžně a bere v potaz také jejich vývoj.¹⁸⁵ Mohli bychom tedy říct, že výzkumník nezůstává pouze u popisu jevů, které jsou patrné na první pohled, nýbrž pátrá po širších souvislostech.

¹⁸⁰ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 50.

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² PETRUSEK, Miloslav a Univerzita Karlova. *Teorie a metoda v moderní sociologii*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-799-0. s. 129.

¹⁸³ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 50.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 50-51.

Je však třeba také podotknout, že pozitivní aspekty využití kvalitativního výzkumu dle Hendla doplňují taktéž určitá negativa, jako je například skutečnost, že výsledky kvalitativního výzkumu mohou mít povahu subjektivních dojmů, a proto je velmi obtížné výzkum znovu opakovat, jelikož „*pracuje s omezeným počtem jedinců a obvykle na jednom místě.*“¹⁸⁶ Tyto faktory pak způsobují obtíže ve zobecňování zjištěných výsledků. S tímto tvrzením souhlasí taktéž Sedláková, která stejně tak jako Hendl podotýká, že poznatky kvalitativního výzkumu mají povahu obtížně přenositelných zjištění.¹⁸⁷

Další negativum v rámci kvalitativního výzkumu může představovat také jeho nedostatečná průhlednost či chybějící transparentnost projevující se například v nejasnosti způsobu výběru jednotlivých informantů pro rozhovor či v nejasnosti způsobu, jakým byla provedena analýza.¹⁸⁸

2.3. Polostrukturované rozhovory

Konkrétní kvalitativní metodou, jež jsem si pro svůj výzkum zvolila, jsou již zmiňované polostrukturované rozhovory s vybranými novinářkami, které dříve působily jako aktivní sportovkyně. Námi zvolené polostrukturované neboli také semistrukturované či řízené rozhovory představují metodu, jež v kvalitativních výzkumech bývá hojně využívána.¹⁸⁹ Dle Sedlákové jsou například polostrukturované rozhovory kvalitativními výzkumníky pro výzkum vybírány častěji než standardizované rozhovory, a to především z toho důvodu, že výzkumníkům umožňují zapojení i dalších otázek, které mohou být nad rámec jejich původně připravených dotazů.¹⁹⁰ Mohli bychom tedy říct, že vedle primárních otázek, které si výzkumník předem připravil, může v polostrukturovaných rozhovorech v návaznosti na odpovědi svého informanta zapojit taktéž otázky sekundární či sondážní, jež jsou využívány „*s cílem doplnit, co již zaznělo, nebo podnítit informanta k další výpovědi.*“¹⁹¹

U metody polostrukturovaných rozhovorů se můžeme setkat rovněž s označením rozhovorů s návodem, a to proto, že samotný výzkum prostřednictvím polostrukturovaných

¹⁸⁶ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 52-53.

¹⁸⁷ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada. 2014. ISBN 978-247-3568-9. s. 53.

¹⁸⁸ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 52-53.

¹⁸⁹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada. 2014. ISBN 978-247-3568-9. s. 211.

¹⁹⁰ Tamtéž.

¹⁹¹ Tamtéž.

rozhovorů začíná pečlivou přípravou seznamu otázek, které výzkumník během rozhovoru plánuje pokládat svým informantům. Skutečnost, že výzkumník může využít také zmíněné sekundární či sondážní otázky, bychom mohli považovat za nespornou výhodu této kvalitativní výzkumné strategie, jelikož jejím prostřednictvím lze například řadu informací zjistit podrobněji nebo také lépe pochopit výpověď daného informanta.¹⁹²

Nejedná se o však o jediné pozitivum, které bychom u této kvalitativní výzkumné strategie našli. Hendl například uvádí, že rozhovory s návodem poskytují výzkumníkům značnou volnost, jelikož jsou to právě oni, kteří rozhodují o tom, jak se na potřebné informace zeptají, případně v jakém pořadí budou jednotlivé otázky svým informantům klást.¹⁹³ Mohli bychom tedy říct, že důležité je především to, aby výzkumník probral všechna témata, jež jsou pro daný výzkum klíčová.

Vedle zmíněné volnosti při zpracování kvalitativního výzkumu Hendl rovněž podotýká, že za další výhodu, která se s využitím polostrukturovaných rozhovorů jakožto výzkumné strategie pojí, bychom mohli považovat také skutečnost, že tato metoda „*umožňuje provést rozhovory s několika lidmi strukturovaněji a ulehčuje jejich srovnání. Pomáhá udržet zaměření rozhovoru, ale dovoluje dotazovanému zároveň uplatnit vlastní perspektivy a zkušenosti.*“¹⁹⁴

Pozitivy, které využití polostrukturovaných rozhovorů v rámci kvalitativního výzkumu přináší, se kromě Hendla zabývá také Mišovič, jenž za hlavní výhody této výzkumné metody považuje především tři aspekty, a to flexibilitu, dostupnost a pochopitelnost.¹⁹⁵ Dle Mišoviče polostrukturované rozhovory představují nejefektivnější metodu, pomocí které lze získat informace či pomocí které lze vysvětlit příčiny nejrůznějšího lidského chování, jež nemusí být na první pohled patrné.¹⁹⁶

Kromě výhod Mišovič upozorňuje také na určitá negativa či komplikace, na které může výzkumník při využití metody polostrukturovaných rozhovorů v průběhu svého výzkumu narazit. Jedná se především o potíže, kterou mohou nastat v případě nevhodné

¹⁹² SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada. 2014. ISBN 978-247-3568-9. s. 211.

¹⁹³ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 174.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. 1. vydání. Praha: Slon. 2019. ISBN 978-80-7419-385-2. s. 80.

¹⁹⁶ Tamtéž.

formulace otázek zapříčiněné nedostatečnou zkušeností výzkumníka.¹⁹⁷ Autor totiž podotýká, že „nezkušenost výzkumníka může vést při formulaci otázek k takovému jejich znění, jehož výsledkem je získání kvantitativních údajů.“¹⁹⁸

Na základě tohoto tvrzení bychom tedy mohli říct, že důkladná příprava výzkumníka spočívající například ve vytvoření vhodně formulovaných otázek či ve zjišťování informací o osobách, s nimiž výzkumník plánuje rozhovor realizovat, představuje v průběhu výzkumu velmi důležitý krok, který se ve velké míře odráží na celkovém úspěchu, či neúspěchu samotného výzkumu.¹⁹⁹

Co se týče skladby struktury polostrukturovaných rozhovorů, je nutné, aby výzkumník dbal na to, aby se úvodní otázky týkaly spíše obecnějších témat, na které následně navážou otázky, které danou problematiku více specifikují či případně rozvedou více do hloubky.²⁰⁰ „Jádro rozhovoru poté tvoří okruhy spojené s cílem výzkumu, výzkumnou otázkou nebo výzkumnými otázkami.“²⁰¹

Podíváme-li se blíže na podobu otázek, které výzkumník svým informantům v průběhu rozhovoru pokládá, je třeba podotknout, že se nejedná o výzkumné otázky, nicméně o otázky, které napomáhají k jejich zodpovězení.²⁰² Mohli bychom tedy říct, že námi předem připravený seznam otázek, jež v průběhu rozhovoru následně zazní, napomáhá výzkumníkům k získání potřebných údajů, díky kterým pak mohou naplnit cíle svého výzkumu a zodpovědět výzkumné otázky, jež si před samotným začátkem svého výzkumu stanovili.

2.4. Otázky pro rozhovory a průběh rozhovorů

Před realizováním samotných rozhovorů s jednotlivými novinářkami jsem si nejprve vytvořila takzvanou kostru rozhovoru a také scénář rozhovoru, podle nichž jsem následně postupovala. Základ scénáře tvořila sada otázek, které jsem shodně kladla všem dotázaným novinářkám. Otázky, na které jsem se dotazovala, jsem rozdělila do sedmi oddílů, které jsem nazvala následovně: *představení novinářek, přechod ze světa sportu do světa žurnalistiky,*

¹⁹⁷ MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. 1. vydání. Praha: Slon. 2019. ISBN 978-80-7419-385-2. s. 111.

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. 1. vydání. Praha: Slon. 2019. ISBN 978-80-7419-385-2. s. 105.

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada. 2014. ISBN 978-247-3568-9. s. 209.

dosavadní novinářská kariéra, výběr témat, zdroje informací, organizace práce a tvorba mediálních obsahů. Zajímala jsem si tedy o to, jakým způsobem se z bývalých sportovkyň staly novinářky, a zda byl přechod ze sportovního prostředí do mediální sféry jednoduchý, či nikoliv. Druhá část rozhovoru pak byla zaměřená na mediální rutiny, jež jednotlivé novinářky při své práci využívají.

S ohlédnutím na skutečnost, že mnou dotázané novinářky zastávají v médiích odlišné pozice a působí rovněž v rozdílném typu médií, jsem v rámci svého výzkumu využívala rovněž doplňující či zpřesňující dotazy pro to, abych mohla lépe zjistit, co práce jednotlivých novinářek obnáší, případně jaká jsou její specifika. Z tohoto důvodu jsem nezvolila metodu strukturovaných rozhovorů, ale metodu rozhovorů polostrukturovaných, díky které jsem do svého výzkumu mohla zařadit i doplňující dotazy.²⁰³

Co se týče průběhu jednotlivých rozhovorů, všechny byly realizovány online, a to prostřednictvím komunikačních platforem, jako jsou Skype či WhatsApp. Důvodem, kvůli kterému byla zvolena právě tato podoba rozhovorů, byla především časová vytiženost jednotlivých novinářek. Prostřednictvím online prostředí a zmíněných komunikačních platforem dotázané reportérky a moderátorky dokázaly ve svém náročném pracovním programu nalézt snáze čas pro to, aby mi pro mou diplomovou práci poskytly rozhovor. Všechny rozhovory byly nahrávány na záznamové zařízení a byly následně přepsány, přičemž jejich kompletní přepis je uveden v přílohách této práce.

2.5. Výzkumné jednotky a výzkumný vzorek

Důkladná příprava otázek k rozhovoru a jejich správná formulace však nejsou jedinými aspekty, které se do celkového úspěchu výzkumu promítají. Důležitým prvkem je totiž také správně vybraný výzkumný vzorek, jelikož jeho případné nevhodné zvolení ovlivní nejen získaná data, ale i celý výzkum a jeho výsledky.²⁰⁴

Výzkumný vzorek se skládá z jednotlivých výzkumných jednotek, které dle Sedlákové představují „*vydělený, ohraničený objekt, nositele vybraného souboru proměnných, které chceme zkoumat.*“²⁰⁵ V rámci mediálních výzkumů mohou být výzkumnými jednotkami nejen

²⁰³ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada. 2014. ISBN 978-247-3568-9. s. 209.

²⁰⁴ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada. 2014. ISBN 978-247-3568-9. s. 165.

²⁰⁵ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada. 2014. ISBN 978-247-3568-9. s. 88.

lidé, kteří v médiích působí, ale také například jednotlivé články nebo novinové titulky.²⁰⁶ Převedeme-li tuto teorii na náš konkrétní výzkum, mohli bychom říct, že výzkumnými jednotkami jsou v našem případě novinářky, které se v minulosti profesionálně věnovaly nějakému sportu.

Co se týče výběru jednotlivých informantek, mohli bychom říct, že se jednalo o záměrný výběr, ve kterém jsou výzkumné jednotky vybírány s určitým úmyslem.²⁰⁷ Specifikum tohoto druhu výběru tedy spočívá v tom, že si výzkumník předem stanoví kritéria, podle kterých bude vybírat informanty pro svůj výzkum.²⁰⁸ Tento postup byl zvolen i v našem případě, jelikož jednotlivé novinářky byly vybírány podle předem daného kritéria, kterým byla právě zmiňovaná předchozí sportovní kariéra, jež dříve tvořila podstatnou část života všech dotázaných novinářek. Druhý faktor pak tvořila skutečnost, abychom výběrem jednotlivých novinářek postihli všechny pozice, které bývalí sportovci v médiích zastávají.

Konkrétními novinářkami, kterých jsem se dotázala, pak byly Klára Janáčková, Andrea Sestini Hlaváčková, Žaneta Peřinová, Barbora Černošková a Kateřina Nekolná. Důvodem, proč jsem ke svému výzkumu oslovila právě tyto novinářky, byla skutečnost, že se jednak dříve profesionálně věnovaly sportu, a jednak také to, že mají zkušenosti jak s reportérskou, tak s moderátorskou prací. Skladba dotázaných novinářek navíc jednoznačně vypovídá o tom, že pozice reportérů či moderátorů v médiích ze skupiny bývalých sportovců zastávají převážně ženy. Volba jednotlivých informantek nebyla volena záměrně s ohledem na gender. Nicméně mužských zástupců, kteří by reprezentovali námi zkoumanou kategorii, není příliš, a žádného z nich se pro potřeby této diplomové práce bohužel nepodařilo zkontaktovat.

2.6. Sběr dat pro analýzu

Rozhovory, jež jsem s výše uvedenými novinářkami realizovala, jsem nejprve nahrávala na záznamové zařízení. Následně jsem vytvářela přepisy jednotlivých rozhovorů, na jejichž základě poté vznikala samotná analýza. Co se týče psané podoby realizovaných rozhovorů, jedná se dle Sedlákové o důležitý krok sběru a analýzy dat, který se významnou

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-247-3568-9. s. 99.

²⁰⁸ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 149.

měrou podílí na úspěšnosti celého výzkumu.²⁰⁹ Ideální formou přepisů jsou poté dle Sedlákové „úplné přepisy všech získaných dat, a to včetně částí, které na první poslech považujeme za nerelevantní a příliš vzdálené od výzkumného tématu.“²¹⁰ Z tohoto důvodu byly vytvořeny kompletní přepisy jednotlivých rozhovorů. Nebyly tak vynechány žádné informace, jež dotázané novinářky v průběhu rozhovorů zmínily.

Po vytvoření přepisů všech pěti rozhovorů, jež jsem s vybranými novinářkami realizovala, jsem mezi sebou následně výpovědi jednotlivých informantek vzájemně porovnávala a pátrala jsem po případných shodách, či odlišnostech, které se v jejich pracovních postupech vyskytují. Abych v práci dotázaných novinářek zmíněné shody či neshody lehce identifikovala, vytiskla jsem si přepisy jednotlivých rozhovorů a důležité informace jsem si barevně označovala. Zvolila jsem tedy postup, který Sedláková označuje v případě kódování dat z polostrukturovaných rozhovorů za tradiční.²¹¹

Informace, které jsem si označovala, jsem mimo jiné odlišovala také barevně. Červenou barvu jsem zvolila pro výpovědi, které se pojily s fází přechodu ze sportovního prostředí do mediální sféry. Modrou barvou jsem označovala informace související se začátky reportérské a moderátorské kariéry dotázaných informantek. Pomocí žluté barvy jsem následně zvýrazňovala informace ohledně vlivu sportovní kariéry na profesi reportéra a moderátora. Zelená barva poté symbolizovala práci s informačními zdroji dotázaných informantek, hnědá barva výběr respondentů na rozhovory a fialová barva výběr témat a tvorbu mediálních obsahů. Odlišné barevné označení jsem využila taktéž pro další kategorie, kterými jsou rutiny bývalých sportovců při rozhovorech, příprava, organizace práce, žurnalistický vývoj a zhodnocení žurnalistické kariéry. Tímto přidělením určité barvy ke konkrétní výpovědi či ke konkrétnímu odstavci dle Sedlákové vzniká kód, který výzkumník analyzovaným datům připisuje, a to právě na základě volby barevného rozlišení, které bylo využito rovněž pro potřeby této diplomové práce.²¹² Mohli bychom tedy říct, že prostřednictvím barev byly vytvořené hlavní kategorie, které byly v rámci této analýzy sledovány.

Barevné rozlišení jednotlivých částí realizovaných rozhovorů mi bylo nápomocné především z hlediska rychlejší orientace ve výpovědích dotázaných novinářek, jelikož jsem

²⁰⁹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada. 2014. ISBN 978-247-3568-9. s. 234.

²¹⁰ Tamtéž.

²¹¹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada. 2014. ISBN 978-247-3568-9. s. 414.

²¹² Tamtéž.

pod stejnou barvou nalezla odpovědi pojící se se stejnými tématy. Na základě tohoto barevného odlišení jsem tedy hledala společné jmenovatele práce dotázaných novinářek, podle kterých byly následně vytvořeny jednotlivé kapitoly analytické části této diplomové práce. Nezbytnou součástí tvorby kapitol bylo rovněž sledování pravidelností či kontrastů v novinářské práci dotázaných informantek.

2.7. Medailony dotázaných novinářek

Pro to, abychom představili dotázané novinářky, jsme již v metodické části využili rozhovory s jednotlivými informantkami. Důvodem tomu byla skutečnost, že informace o tom, jak započaly novinářské kariéry dotázaných novinářek, jsou v omezené míře dostupné pouze na Wikipedii, kterou ovšem nelze považovat za adekvátní zdroj informací. Z toho důvodu byly pro představení vybraných novinářek využity výpovědi, jež nám dotázané novinářky pro potřeby této diplomové práce poskytly.

2.7.1. Žaneta Peřinová, 43 let, sportovní reportérka

Žaneta Peřinová se svou atletickou kariérou skončila již v brzkém věku, kdy ji zastavila početná zranění, která byla dlouhodobějšího rázu.²¹³ Ačkoliv byla velmi nadějnou atletkou, která dokonce získala zlatou medaili z Mistrovství České republiky v atletice, a to v disciplíně, jíž byla chůze na tři kilometry, přetrvávající zdravotní problémy její sportovní kariéru značně ovlivnily.²¹⁴ „*Já měla zhruba od patnácti let problémy se zády, což jsme hodně intenzivně léčili. Mně tenkrát bylo 18 let a stála jsem před rozhodnutím, že půjdu do Prahy a půjdu studovat sport. Tak jsem se rozhodovala, jestli skončit, vrátit se k tomu, nebo jak to vlastně nakombinovat.*“²¹⁵ Na úkor své profesionální atletické kariéry dala Žaneta Peřinová nakonec přednost studiu na vysoké škole a sportu se věnovala už jen na rekreační úrovni.²¹⁶ Svá vysokoškolská studia pak úspěšně zakončila ziskem magisterského titulu v oboru sportovní management, který absolvovala na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy.²¹⁷

Jelikož v rámci svého vysokoškolského studia potřebovala splnit povinnou praxi, kterou původně plánovala absolvovat ve fotbalovém prostředí, do něhož však bylo dříve

²¹³ Peřinová, 3.

²¹⁴ Peřinová 4.

²¹⁵ Peřinová, 3.

²¹⁶ Tamtéž.

²¹⁷ Peřinová, 5.

velmi obtížné proniknout jakožto žena, nenapadlo ji nic jiného než za pomoci Zlatých stránek vyhledat telefonní kontakt do České televize a zkusit se zeptat na možnost absolvování praxe na Kavčích horách.²¹⁸ Pokus to však byl úspěšný a v roce 2001 Žaneta Peřinová nastoupila do České televize, ve které si zpočátku plánovala pouze splnit povinnou praxi.²¹⁹

V České televizi však pokračovala i po tom, co si své školní povinnosti splnila. „*Mně skončila tříměsíční praxe a Robert Záruba mi nabídl, že jestli chci, můžu zůstat a můžu se zapojit mezi další externisty, chodit jednou za týden na poradu a třeba až se to naučím, tak můžu jednou natáčet.*“²²⁰ Jelikož v té době neměla žádnou jinou práci, v České televizi zůstala a vyzkoušela si řadu novinářských pozic.²²¹ „*Začala jsem úplně na té nejnižší pozici skriptéra, který kouká na sportovní přenosy a zapisuje kódy. Robertovi Zárubovi jsem dělala nějaké hokejové statistiky, pročítala jsem nějaké americké noviny a hledala jsem zmínky o českých hráčích.*“²²²

Po třech letech, kdy pracovala v pozici skriptérky, dostala také nabídku, aby si vyzkoušela natáčení a zpracování reportáží, na což plynule navázala práce v pozici směnaře, který připravuje příspěvky pro Branky, body, vteřiny, hlavní zpravodajskou relaci stanice ČT sport.²²³ Žurnalistický růst Žanety Peřinové pokračoval i v následujících letech. „*Zhruba v roce 2008 přišla nabídka na moderování, tak jsem začala moderovat. V roce 2009 jsem pak jela poprvé na zahraniční cestu s atlety a začala jsem se specializovat na atletiku, u které jsem zůstala.*“²²⁴ Práce reportérky je v současné době zároveň pozicí, ve které ji na stanici ČT sport můžeme vídat nejčastěji. V průběhu let se totiž stala pevnou součástí redakce ČT sport a v roli novinářky nechybí na žádné z vrcholných akcí atletiky.

Ačkoliv práci novinářky původně nikdy dělat nechtěla, zůstala u ní a v letošním roce na České televizi začíná již svou 22. sezónu, ve které v roli reportérky působí nejen v rámci atletických akcí, ale také v rámci sportů, jako jsou například basketbal či tenis, jež rovněž jako reportérka pokrývá.²²⁵

²¹⁸ Peřinová, 6.

²¹⁹ Peřinová, 1.

²²⁰ Peřinová, 7.

²²¹ Tamtéž.

²²² Peřinová, 1.

²²³ Tamtéž.

²²⁴ Tamtéž.

²²⁵ Peřinová, 6, 26.

2.7.2. Klára Janáčková, 39 let, sportovní reportérka a komentátorka

Stejně tak, jako tomu bylo v případě Žanety Peřinové, je tomu i u Kláry Janáčkové, kdy její profesionální sportovní kariéru, tentokrát však tedy tenisovou, do značné míry ovlivnily vleklé zdravotní potíže.²²⁶ „*Ten rok, co mi bylo 19 let, jsem měla vážné zdravotní problémy, rok a půl jsem nehrála. Dostala jsem neuroboreliózu, byla jsem nehybná na půlku těla, ležela jsem v nemocnici a tělo už nezvládalo takovou zátěž, aby trénovalo třeba tři hodiny denně.*“²²⁷ Čas, který Klára Janáčková do té doby investovala do své tenisové kariéry, najednou mohla využít i jinak. Rozhodla se proto pro studium ekonomiky na vysoké škole a začala hrát rekreačně více raketových sportů s míčem.²²⁸

Oboru, který Klára Janáčková vystudovala, se zpočátku také profesně věnovala. Působila jako analytička v bance, byla součástí ekonomických úseků různých firem a v jedné z nich zastávala dokonce i pozici ekonomické ředitelky.²²⁹ Nicméně stále ji to táhlo ke sportu.²³⁰ V momentě, kdy od svého kamaráda obdržela nabídku na komentování tenisu pro sportovní stanici O2 TV Sport, nijak neváhala.²³¹ Začátky její novinářské kariéry však byly pozvolné, jelikož očekávala narození dvou dětí, a nemohla se tudíž práci komentátorky věnovat na plný úvazek.²³² Ačkoliv v O2 TV Sport působí téměř od samotného začátku, kdy stanice v roce 2015 vznikla, stálým členem se dle svých slov stala až v průběhu posledních tří let, kdy se dokonce musela vzdát i občasného komentování pro stanici Eurosport, jelikož O2 TV Sport vyžadoval, aby pracovala exkluzivně pouze pro jejich stanici.²³³

Ke komentování tenisu se postupem času přidaly rovněž další sporty. „*Nejdříve fotbal. Ten jsem dostala asi před dvěma lety. Od loňské sezóny pak přibyl ještě golf, který také hraji.*“²³⁴ Ačkoliv jako novinářka začala původně pracovat v roli tenisové komentátorky, postupem času v redakci sportovní stanice O2 TV Sport začala zastávat i jiné novinářské pozice. „*Dělám redaktorskou i reportérskou práci. Dělám reportérku ve fotbale a i redaktorku, že třeba natáčím a také stříhám různé pořady. Natáčím i nějaké medailonky*

²²⁶ Janáčková, 4.

²²⁷ Tamtéž.

²²⁸ Tamtéž.

²²⁹ Janáčková, 5.

²³⁰ Tamtéž.

²³¹ Janáčková, 1.

²³² Tamtéž.

²³³ Tamtéž.

²³⁴ Janáčková, 1.

*o hráčkách z golfu. V rámci tenisu jsem třeba v Ostravě byla i moderátorka studia. Víceméně dělám všechno.*²³⁵

Úspěch, kterého si ve své dosavadní novinářské kariéře cení nejvíce, je skutečnost, že se na našem území stala první ryze ženskou komentátorkou, nikoliv pouze spolukomentátorkou.²³⁶ „Myslím, že jsem byla takový průkopník. Možná probíjím i tu cestu po ostatní, že ženy nebudou jenom expertky nebo spolukomentátorky, ale že třeba více žen bude sport jako takový komentovat jako hlavní komentátor.“²³⁷

Vedle práce v médiích se však Klára Janáčková stále aktivně věnuje i tenisu. Hraje ligové soutěže v zahraničí, jako například v Rakousku či v Německu.²³⁸ Kromě těchto zahraničních turnajů hraje za jeden tým rovněž i českou ligu.²³⁹ „Vydělám si tím peníze. Pořád bych se tím užívala, ale není to už takové to vysloveně profesionální. Na té profesionální úrovni to bylo do těch osmnácti let.“²⁴⁰

2.7.3. Barbora Černošková, 41 let, moderátorka sportu a Sama doma

Barbora Černošková je bývalou českou reprezentantkou v synchronizovaném plavání, která v rámci své sportovní kariéry získala mimo jiné tři zlaté medaile z mistrovství republiky juniorek, a to v kategoriích sólo, duo a tým.²⁴¹ Ačkoliv měla Barbora Černošková svou sportovní kariéru velmi dobře započatou, stejně tak jako předchozí dvě dotázané novinářky skončila v mladém věku, avšak na vině v tomto případě nebyly zdravotní potíže a četná zranění, nýbrž neshody uvnitř klubu Tesla Brno, které ji nakonec donutily až k tomu, aby se synchronizovaným plaváním skončila.²⁴²

Brzký konec se synchronizovaným plaváním ji však umožnil věnovat se záležitostem, na které do té doby neměla příliš času, mezi něž patří například studium na vysoké škole. „Mně se potom úplně otevřel svět. Chtěla jsem vždy studovat, ale tím, jak jsem přestala dělat akvabely, jsem měla najednou hodně volného času“²⁴³ Nastoupila tak na Masarykovu univerzitu, na které na filozofické fakultě vystudovala obor historie a filozofie, přičemž

²³⁵ Janáčková, 3.

²³⁶ Janáčková, 33.

²³⁷ Tamtéž.

²³⁸ Janáčková, 4.

²³⁹ Tamtéž.

²⁴⁰ Tamtéž.

²⁴¹ Černošková, 1.

²⁴² Černošková, 1.

²⁴³ Černošková, 2.

na stejné univerzitě několik let paralelně studovala také právnickou fakultu, kterou však nakonec nedokončila.²⁴⁴

K práci v médiích se Barbora Černošková dostala náhodou, kdy ji bratr upozornil na konkurz na pozici redaktorky sportovního vysílání, který tehdy Česká televize vypsal, jelikož hledala posilu do své brněnské redakce.²⁴⁵ „*Mně to přišlo jako atraktivní práce po dobu studia, taková vlastně vzdělávací práce. Myslela jsem si, že toho za krátko nechám a budu dělat něco jiného, ale to se nepotvrdilo.*“²⁴⁶

Práce novinářky ji však zaujala a postupem času si vyzkoušela několik pozic. V průběhu své novinářské kariéry například moderovala hudební magazín Na moll..., magazín míčových sportů Time out a dokonce také hlavní zpravodajskou relaci stanice ČT sport Branky, body, vteřiny, ve které ji v roli moderátorky na televizních obrazovkách můžeme vidat až dodnes.²⁴⁷

Vedle moderátorské práce se v redakci sportovní stanice ČT sport podílela také na dramaturgii, kterou vytvářela například pro pořad Čtyřka sport a působila rovněž v pozici reportérky, kterou občas bývá i v současné době.²⁴⁸ „*Třeba na Velké pardubické jsem reportérkou. To mě moc baví.*“

V současnosti je ovšem Barbora Černošková nejvíce známá jakožto moderátorka. Kromě moderování pořadu Branky, body, vteřiny lze za velký úspěch považovat rovněž skutečnost, že jako první žena moderovala také studio na olympijských hrách v Soči. „*Tři měsíce před olympiádou Česká televize získala práva na vysílání olympijského turnaje v hokeji. Studio měl původně moderovat Robert Záruba s Jaromírem Bosákem, ale protože se Robert Záruba musel přesunout k hokeji, tak potřebovali posilu. Tehdy Robert Záruba společně s panem ředitelem Ponikelským navrhli mě.*“²⁴⁹

Vedle moderování sportovních pořadů a zpracovávání sportovních reportáží se Barbora Černošková věnuje také moderování pořadů, které nemají sportovní tematiku. Od roku 2020 je například moderátorkou publicistického pořadu České televize Sama doma, ve kterém vede rozhovory s nejrůznějšími hosty, jimiž často bývají známí doktoři či herci.²⁵⁰

²⁴⁴ Černošková, 2.

²⁴⁵ Černošková, 3.

²⁴⁶ Tamtéž.

²⁴⁷ Černošková, 4.

²⁴⁸ Černošková, 11.

²⁴⁹ Černošková, 29.

²⁵⁰ Černošková, 37.

2.7.4. Kateřina Nekolná, 47 let, sportovní moderátorka

Kateřina Nekolná je bývalou úspěšnou atletkou, která je zároveň také několikanásobnou mistryní České republiky v sedmiboji. Vedle republikových titulů ve své sportovní kariéře získala rovněž stříbrnou medaili ze Světové letní univerziády a účastnila se vrcholných atletických akcí, avšak s výjimkou olympijských her.²⁵¹ Ačkoliv se díky svým vynikajícím atletickým výkonům v roce 2000 dostala také do nominace na Letní olympijské hry v Sydney, nezúčastnila se jich, jelikož se v té době zranila.²⁵²

Na případný konec své atletické kariéry však Kateřina Nekolná byla určitým způsobem připravená, jelikož během své sportovní kariéry studovala na Karlově univerzitě dva obory, nejprve trenérství a poté také žurnalistiku.²⁵³ V průběhu studia trenérství si však uvědomila, že to není obor, kterému by se v budoucnosti chtěla věnovat.²⁵⁴ „*Já, když jsem chodila na fakultě na tělocvik, tak jsem zjistila, že bych učitelku rozhodně dělat nechtěla, ani trenéra a ani nic podobného. To mě opravdu nenaplňuje. Takže když přišla možnost, že bych mohla dělat přijímačky na žurnalistiku, tak jsem to zkusila.*“²⁵⁵

Přijímací zkoušky dopadly úspěšně a ke studiu trenérství Kateřina Nekolná přidala další obor, kterým byla žurnalistika. Jedním z profesorů, který ji během studia žurnalistiky vyučoval, byl šéfkomentátor redakce sportu České televize Robert Záruba, od kterého během konání olympijských her v Sydney obdržela nabídku na moderování pořadu Dobré ráno společně s Tomášem Jílkem.²⁵⁶ Na místo účasti na olympijských hrách se tak Kateřina Nekolná stala součástí redakce České televize a začala se věnovat novinářské práci.

V České televizi si postupem času vyzkoušela několik pozic. Kromě moderátorky byla také reportérkou či komentátorkou.²⁵⁷ Její žurnalistický růst však byl v porovnání s ostatními dotázanými novinářkami, které působí v roli moderátorek či reportérek, rychlejší, a to především díky tomu, že žurnalistiku na vysoké škole studovala a znala Roberta Zárubu, který jí ihned nabídl práci v České televizi, díky čemuž nemusela začínat od úplného počátku.²⁵⁸ Kromě pořadu Dobré ráno moderovala také Branky, body, vteřiny a rovněž Sportovní zprávy, ve kterých ji v roli moderátorky můžeme vidat dodnes.

²⁵¹ Nekolná, 1.

²⁵² Tamtéž.

²⁵³ Nekolná, 2.

²⁵⁴ Nekolná, 3.

²⁵⁵ Tamtéž.

²⁵⁶ Nekolná, 2.

²⁵⁷ Nekolná, 6.

²⁵⁸ Tamtéž.

2.7.5. Andrea Sestini Hlaváčková, 36 let, sportovní moderátorka

Andrea Sestini Hlaváčková je bývalou úspěšnou tenistkou, která za dobu své aktivní tenisové kariéry vyhrála několik velkých titulů, a to především ve čtyřhře. Je například vítězkou Turnaje mistryň, French Open či Australian Open. Vedle těchto titulů se pyšní také stříbrnou medailí z olympijských her v Londýně, kde v roce 2012 s Lucií Hradeckou došla až do finále. Svou tenisovou kariéru Andrea Sestini Hlaváčková přerušila v roce 2019, kdy oznámila, že s manželem čekají narození dcery. V minulém roce pak na pražském turnaji Livesport Prague Open, který pojímala jako rozlučkový, ohlásila definitivní konec své tenisové kariéry.

O tom, jaké práci se bude věnovat po konci své sportovní kariéry, Andrea Sestini Hlaváčková přemýšlela již v době, kdy byla aktivní tenistkou. Původní plány, které zahrnovaly práci manažerky tenisových hráčů, však Andree Sestini Hlaváčkové ztroskotaly ve chvíli, kdy si vytvářela rešerši o tom, co pozice agentky hráčů ve skutečnosti vlastně obnáší.²⁵⁹ „Když jsem si udělala větší přehled o tom, co znamená být agentem nebo manažerem hráče, tak mi došlo, že to není něco, co bych chtěla dělat.“²⁶⁰

Na místo toho však zjistila, že alternativou a prací, která by jí byla bližší, je práce novinářky, načež začala na americké univerzitě dálkově studovat obor média a marketing.²⁶¹ Ačkoliv kvůli velké tréninkové a herní vyčerpání, kterou kariéra profesionální tenistky vyžadovala, studia po půl roce ukončila, žurnalistice se přesto věnovala.²⁶² Na místo studia žurnalistiky tak Andrea Sestini Hlaváčková začala sbírat novinářské zkušenosti.

Již v průběhu své tenisové kariéry začala spolupracovat s časopisem Tennis arena, pro který zpracovávala různé články z tenisového prostředí.²⁶³ Následně jako komentátorka pracovala pro několik stanic, a to jak v České republice, tak v zahraničí.²⁶⁴ V roli tenisové komentátorky ji diváci mohli vidět na stanicích, jako jsou Eurosport, BBC, WTA televize, ATP rádio, Česká televize či televize Nova.²⁶⁵ Bohaté zkušenosti s komentováním následně doplnily také reportéřské zkušenosti, které získala jednak na stanici O2 TV, pro kterou kromě vlogů z tenisového zákulisí zpracovávala také rozhovory s hráčkami z kurtu, a jednak

²⁵⁹ Hlaváčková, 1.

²⁶⁰ Tamtéž.

²⁶¹ Hlaváčková, 2.

²⁶² Tamtéž.

²⁶³ Hlaváčková, 3.

²⁶⁴ Tamtéž.

²⁶⁵ Tamtéž.

na televizi Prima, kde v roli reportérky pracovala pro pořad Sport Star.²⁶⁶ Nicméně současnou náplní novinářské práce Andrey Sestini Hlaváčkové je moderování pořadu Na síti, ve kterém pro stanici Radiožurnál Sport již druhým rokem vede rozhovory se známými celebritami ze sportovního světa.²⁶⁷

I přesto, že si jako novinářka vyzkoušela téměř všechny možné pozice, působila v roli redaktorky, komentátorky, moderátorky i reportérky, má stále jeden cíl, který by si v žurnalistice chtěla splnit, a to olympijské hry.²⁶⁸ V roli sportovkyně na nich sice byla, nicméně v roli novinářky nikoliv, ačkoliv to plánované již bylo.²⁶⁹ „*Měla jsem jet do Tokia, ale nakonec všechno covid trochu změnil. Chtěla bych vyrazit na olympiádu a být pro Český olympijský tým stěžejní moderátorkou a reportérkou.*“²⁷⁰

²⁶⁶ Tamtéž.

²⁶⁷ Hlaváčková, 3.

²⁶⁸ Hlaváčková, 42.

²⁶⁹ Tamtéž.

²⁷⁰ Tamtéž.

3 ANALYTICKÁ ČÁST

Třetí část této diplomové práce se bude věnovat analýze, která zodpoví výzkumné otázky, jež jsem si před realizováním výzkumu stanovila. Konkrétně zde například objasním, jakým způsobem probíhá přechod sportovců ze sportovního světa do světa žurnalistiky. V analytické části také srovnám reportérskou a moderátorskou práci z pohledu bývalých sportovců a uvedu, jaký vliv má sportovní kariéra na profesi moderátora či reportéra. Z hlediska mediálních rutin se poté budu zabývat především zdroji, které bývalí sportovci při své novinářské práci využívají. Zajímat mě bude rovněž to, jakým způsobem dotázané novinářky vybírají témata a respondenty pro rozhovory, a jakým způsobem se podílejí na tvorbě svých mediálních obsahů. Pozornost bude v této části práce věnována také přípravě a organizaci práce jednotlivých novinářek. Součástí analytické části bude taktéž organizace práce uvnitř redakce zabývající se především redakčními poradami, plánováním a zpětnou vazbou. V neposlední řadě se poté zaměřím na žurnalistický vývoj vybraných novinářek a zhodnotím jejich dosavadní novinářskou kariéru.

3.1. Fáze přechodu ze sportovního světa do žurnalistiky

V teoretické části této diplomové práci jsme zmínili, že nejčastějšími důvody, kvůli kterým sportovci ukončují svou profesionální sportovní kariéru, bývají přetrvávající zranění či přibývajících roky, které ukončení sportovní kariéry bohužel vyžadují. Tyto teoretické předpoklady nám potvrzují také výpovědi jednotlivých informantek. Tři z pěti dotázaných novinářek, konkrétně Žaneta Peřinová, Klára Janáčková a Kateřina Nekolná, totiž svou slibně rozběhlou sportovní kariéru ukončily v brzkém věku, a to právě kvůli přetrvávajícím zdravotním problémům.²⁷¹ Další dotázaná novinářka Andrea Sestini Hlaváčková s vrcholovým sportem skončila, když jí bylo 32 let, jelikož se svým manželem chtěla založit rodinu, což lze zařadit mezi druhý důvod, jež jsme v teoretické části této diplomové práce uvedli. Atypickým způsobem pak svou sportovní kariéru ukončila poslední dotázaná novinářka Barbora Černošková, která se sportem skončila kvůli neshodám v klubu Tesla Brno, jehož byla v té době členkou.²⁷²

Podíváme-li se blíže na bývalé sportovkyně a současné novinářky, které svou sportovní kariéru ukončily v brzkém věku, ať už kvůli častým zraněním, či sporům uvnitř

²⁷¹ Janáčková, 4 a Nekolná, 1. a Peřinová, 3.

²⁷² Černošková, 1.

týmu, zjistíme, že se u všech opakuje stejný vzorec. Ukončení profesionální sportovní kariéry jim totiž přineslo nové životní příležitosti, a to v podobě studia na vysoké škole. Klára Janáčková, Žaneta Peřinová a Barbora Černošková tak rázem mohly svůj volný čas, který do té doby věnovaly tréninku, nově věnovat škole. Zajímavostí může být fakt, že obory, které uvedené informantky začaly studovat, neměly s výjimkou Žanety Peřinové, jež studovala sportovní management, se sportem nic společného.²⁷³ Barbora Černošková začala studovat obory historie, filozofie a práva.²⁷⁴ Klára Janáčková pak začala studovat ekonomii.²⁷⁵ Čtvrtou bývalou sportovkyní a současnou novinářkou, jež rovněž s vrcholovým sportem musela skončit kvůli vleklým zdravotním potížím, a která také studovala na vysoké škole, je Kateřina Nekolná. Jistou výjimkou v případě Kateřiny Nekolné je ovšem skutečnost, že se studiu trenérství a následně také žurnalistiky věnovala již během své aktivní sportovní kariéry.²⁷⁶

Oborům, jako jsou historie, filozofie, ekonomie, sportovní management či trenérství, které zmíněné novinářky původně vystudovaly, se však nakonec nevěnovaly, i přesto, že některé z uvedených oborů byly sportovně orientované a ke sportu jako takovému měly velmi blízko. Alternativou tak dotázaným novinářkám byla žurnalistika a práce v médiích, a to v pozicích moderátorek či reportérek. Nicméně je třeba podotknout, že obsazování bývalých sportovců, a to zejména těch méně známých, na moderátorské či reportéřské pozice, nefunguje stejně tak, jako tomu bylo v případě angažování bývalých sportovců do role sportovních komentátorů či spolukomentátorů. Bývalé sportovce, kteří v současné době komentují či spolukomentují živé přenosy sportů, jimž se dříve sami na vrcholové úrovni věnovali, totiž nejčastěji oslovují samotné mediální organizace a jejich pracovníci, kteří se na ně s nabídkou komentování obracejí.²⁷⁷

Práce reportérů či moderátorů je tedy pro bývalé sportovce jednak méně častá, a jednak také obtížnější na obsazení. Hlaváčková totiž uvádí, že „*tyto pozice nejsou úplně jednoduché na to, aby je člověk získal.*“²⁷⁸ Pro bývalé sportovce je navíc obtížné kromě obsazení nějaké moderátorské či reportéřské pozice taktéž samotné zvládnutí dané pozice, což může být dalším důvodem, proč se v roli reportérů či moderátorů objevuje méně sportovců, než je tomu v případě sportovních komentátorů či spolukomentátorů. Práce komentátorů je dle Hlaváčkové pro bývalé sportovce bezpochyby jednodušší nežli práce

²⁷³ Peřinová, 5.

²⁷⁴ Černošková, 2.

²⁷⁵ Janáčková, 5.

²⁷⁶ Nekolná, 2.

²⁷⁷ ŠTÁSTKOVÁ, Sabina. *Sportovní komentátoři a spolukomentátoři dříve působící jako vrcholoví sportovci a jejich mediální rutiny*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2021. Bakalářská práce. 61 s.

²⁷⁸ Hlaváčková, 4.

moderátorů či reportérů.²⁷⁹ „Komentování v roli expertky je zásadně jednodušší než moderování. Na komentování se totiž nepřipravuji. Ty hráčky, které hraji, většinou znám. Tenisu rozumím. Já vlastně jenom komentuji to, co vidím. Moderování je ale úplně jiné a určitě těžší. Na něj se člověk musí připravit.“²⁸⁰

Podíváme-li se blíže na to, jak započaly novinářské kariéry dotázaných informantek, zjistíme například to, že setkání s moderátorskou či reportérskou rolí v případě bývalých sportovkyň, jako jsou Žaneta Peřinová a Barbora Černošková, které svou sportovní kariéru ukončily ještě před svými 20. narozeninami, a které tím pádem logicky nedisponují tolika sportovními úspěchy, bylo poněkud náhodné.²⁸¹ Obě novinářky navíc musely dané médium, konkrétně Českou televizi, kontaktovat samy.²⁸² Nebylo to tedy tak, že by se na ně jakožto na bývalé sportovkyně Česká televize obrátila sama, jako tomu velmi často bývá v případě sportovních komentátorů či spolukomentátorů. O práci ve sportovní redakci České televize měly obě dotázané novinářky zájem, jelikož o sportu měly jednak velký přehled, a jednak tuto práci považovaly za ideální brigádu během studia na vysoké škole.²⁸³ „Vzhledem k tomu, že jsem měla ke sportu blízko a celá naše rodina měla ke sportu blízko, tak jsem to zkusila. Myslela jsem si, že to bude pěkná brigáda při studiu, že se naučím něco ze zákulisí televize, což je atraktivní vědět, jak vysílání funguje. Myslela jsem si, že toho za krátko nechám a budu dělat něco jiného, ale to se nepotvrdilo.“²⁸⁴ S tímto názorem Barbory Černoškové se ztotožňuje taktéž bývalá atletka Žaneta Peřinová, která do České televize původně nastoupila s plánem, který zahrnoval pouze splnění povinné školní praxe v rámci studia sportovního managementu, nicméně stejně tak jako její kolegyně Barbora Černošková ve sportovní sekci České televize pokračovala i nadále.²⁸⁵ Za jeden z důvodů, proč v roli novinářky setrvala, považuje skutečnost, že je reportérská, a celkově také novinářská práce, velmi zajímavá a zábavná.²⁸⁶ „Já tenkrát neměla žádnou práci, tak jsem si řekla, že to zkusím. Ta práce je ale tak specifická, že to člověka chytne. Pak jsem vlastně za tuhle šanci byla ráda.“²⁸⁷

²⁷⁹ Hlaváčková, 8.

²⁸⁰ Tamtéž.

²⁸¹ Černošková, 3 a Peřinová, 1.

²⁸² Tamtéž.

²⁸³ Tamtéž.

²⁸⁴ Černošková, 3.

²⁸⁵ Peřinová, 1.

²⁸⁶ Peřinová, 7.

²⁸⁷ Tamtéž.

O tom, že je rozdíl ve způsobu angažování méně známých sportovců do role komentátorů oproti jejich angažování do role moderátorů či reportérů, vypovídá například novinářská kariéra bývalé tenistky Kláry Janáčkové. Ačkoliv má Klára Janáčková původně vystudovanou ekonomickou školu, začala se věnovat sportovní žurnalistice, jelikož ji po konci své sportovní kariéry lákalo zůstat ve sportovním prostředí.²⁸⁸ V momentě, kdy ji oslovila stanice O2 TV Sport s nabídkou novinářské práce, o přijetí nabídky nijak neváhala.²⁸⁹ Nicméně jednalo se o pozici komentátorky tenisových zápasů, nikoliv o práci moderátorky či reportérky.²⁹⁰ Tyto pozice si vyzkoušela až za několik let, kdy jako novinářka v redakci postupně sbírala zkušenosti.

Stejně tomu bylo taktéž v případě předchozích dvou zmiňovaných novinářek Žanety Peřinové a Barbory Černoškové. Mohli bychom tedy říct, že sportovci, kteří ve své sportovní kariéře nedosáhli velkých úspěchů, nedostávají ihned nabídku na moderátorskou či reportérskou práci. V případě sportovních komentátorů či spolukomentátorů sice bývá obvyklé, že tyto pozice obsazují i sportovci, kteří se za dobu své sportovní kariéry až tolik neproslavili, nicméně pro pozice moderátorů či reportérů toto stanovisko neplatí. Všechny dotázané novinářky, které do této kategorie spadají, totiž musely absolvovat několik dalších pozic, aby se propracovaly k moderátorským či reportérským pozicím. Například v České televizi musely dotázané novinářky začínat od nejnižších pozic, jako jsou skriptéři či směnaři.²⁹¹ Tyto pozice navíc zastávaly několik let, než mohly zaznamenat profesní růst a vyzkoušet si také moderování či natáčení reportáží.²⁹²

Jistou výjimku v angažování bývalých sportovců do role reportérů či moderátorů však mohou tvořit případy, ve kterých mají bývalí sportovci vystudovanou žurnalistiku, jako je tomu například u Kateřiny Nekolné. V tomto ohledu mají dle Nekolné bývalí sportovci, kteří žurnalistický obor na vysoké škole vystudovali, oproti ostatním sportovcům značnou výhodu, jelikož nemusí v redakci začínat od nejnižších pozic a mohou si hned vyzkoušet moderátorskou či reportérskou práci.²⁹³ „*U nás to bylo takové rychlejší. Když byla olympiáda, tak jsme s Tomášem Jilkem dělali rovnou v Dobrém ránu, protože jsme u Roberta Záruby tuhle práci dělali na hodinách, které jsme s ním měli.*“²⁹⁴

²⁸⁸ Janáčková, 5.

²⁸⁹ Janáčková, 1.

²⁹⁰ Tamtéž.

²⁹¹ Peřinová, 1.

²⁹² Tamtéž.

²⁹³ Nekolná, 6.

²⁹⁴ Tamtéž.

Druhou výjimkou pak mohou být případy, ve kterých je daný sportovec ze své profesionální sportovní kariéry natolik známý, že mu kromě komentátorské práce televizní či rozhlasové stanice nabídnou také práci na pozici moderátora či reportéra, což platí například v případě Andrey Sestini Hlaváčkové, jež v minulosti pracovala na Primě jakožto reportérka pořadu Sport Star, a jež v současné době moderuje pořad Na síti na stanici Radiožurnál Sport. *„Tento pořad vznikl na popud stanice Radiožurnál Sport, který mě kontaktoval. Oni tu stanici chtěli rozjet už v roce 2020, jenže přišel covid, tak to o rok posunuli.“*²⁹⁵

Ačkoliv jsme zjistili, že se dvě z dotázaných novinářek dostaly k práci v médiích víceméně náhodou, mohli bychom říct, že společným jmenovatelem, díky kterému můžeme vysvětlit, proč je dotázaným informantkám práce v médiích blízka, a to především v těch sportovně zaměřených, může být kromě lásky ke sportu také skutečnost, že všechny dotázané novinářky měly v době své aktivní sportovní kariéry k médiím vždy pozitivní vztah, rády poskytovaly novinářům rozhovory, a že také disponují společnými povahovými rysy, jako jsou například komunikativnost, exhibicionismus či extrovertně zaměřená povaha. Dalším zajímavým důvodem, který by nám mohl objasnit skutečnost, proč se sportovci usazují v roli reportérů či moderátorů, může být dle Hlaváčkové také to, že jsou sportovci během své sportovní kariéry denně v kontaktu s nejrůznějšími médii.²⁹⁶ *„Myslím, že je to tím, že kromě sportu se v té kariéře dostanou nejbližší právě k novinářské práci. Zajímá je to, baví je to. Tématu rozumí.“*²⁹⁷

3.2. Začátky reportérské a moderátorské kariéry

Jak jsme již zmínili v předchozí kapitole, největší průpravou pro práci moderátora či reportéra ze všech dotázaných novinářek disponovala Kateřina Nekolná, jelikož jediná vystudovala žurnalistiku na vysoké škole, což jí umožnilo proniknout ihned na moderátorské či reportérské pozice, na které se ostatní dotázané novinářky musely několik let složitě propracovávat.²⁹⁸ Kromě Kateřiny Nekolné jistou průpravu pro práci novinářky absolvovala také Andrea Sestini Hlaváčková, která půl roku studovala dálkově obor média a marketing na americké univerzitě.²⁹⁹ Ačkoliv ostatní dotázané novinářky žádný obor, který by byl

²⁹⁵ Hlaváčková, 17.

²⁹⁶ Hlaváčková, 44.

²⁹⁷ Tamtéž.

²⁹⁸ Nekolná, 6.

²⁹⁹ Hlaváčková, 2.

spojený se žurnalistikou nestudovaly, shodují se na tom, že by jim tento faktor v začátcích jejich novinářské kariéry značně pomohl. Tuto skutečnost si můžeme ilustrovat například na vyjádření Kláry Janáčkové. „Možná škoda, že jsem nešla žurnalistiku studovat rovnou po střední škole. Myslím, že by mi to určitě pomohlo, kdybych se pro žurnalistiku rozhodla a studovala ji, protože je samozřejmě vidět deficit oproti těm, kteří mají žurnalistiku vystudovanou. Je to vidět v různých projevech a v tom, co se naučili během těch let.“³⁰⁰

Deficit oproti svým kolegům, kteří mají žurnalistické vzdělání, bývalí sportovci vidí také v podobě spisovného vyjadřování a spisovného psaní.³⁰¹ Vystudovaní novináři mají dle Peřinové v porovnání s bývalými sportovci značnou výhodu, a to například v tom, že „mají lepší vyjadřování, nebo že mají zkušenost, jak se chovat před kamerou, kterou se učí ve škole.“³⁰² Bývalí sportovci se tak v momentě, kdy přijdou do redakce, musí naučit, co vlastně profese moderátorů či reportérů obnáší.³⁰³ Nicméně pokud působí v rámci sportovní redakce, mají dle Černoškové potřebný základ pro vykonávání moderátorské nebo reportérské pozice, jelikož danému obsahu velmi dobře rozumí.³⁰⁴ Ačkoliv lze tento fakt považovat za dobrý předpoklad pro zvládnutí práce moderátora či reportéra, je také důležité, aby se daný sportovec nepřecenil. „Ne každý může být moderátor hlavních zpráv. Není to tak, že si někde stoupnete, obléknou vás do šatů, vy tam něco říkáte a bude to fungovat.“³⁰⁵ Práce v roli reportérů či moderátorů totiž dle dotázaných novinářek vyžaduje značné úsilí a bez určitých vloh je téměř nemožné tyto pozice zvládnout.

Janáčková však na druhou stranu podotýká, že „málokdo má vystudovanou žurnalistiku a byl vrcholový sportovec, ví, o čem mluví a má k tomu i nějaký dar. Myslím, že se to tak spojí a každý má něco.“³⁰⁶ Toto tvrzení Kláry Janáčkové nám dokonale demonstruje také složení dotázaných novinářek, ze kterých do této skupiny můžeme zařadit pouze Kateřinu Nekolnou, jež zastupuje jak kategorii bývalých sportovců v roli reportérů či moderátorů, tak kategorii vystudovaných novinářů. Skutečnost, že má Kateřina Nekolná žurnalistické vzdělání, může být bezpochyby důvodem, proč zpočátku své novinářské kariéry

³⁰⁰ Janáčková, 5.

³⁰¹ Hlaváčková, 9.

³⁰² Peřinová, 3.

³⁰³ Černošková, 36.

³⁰⁴ Tamtéž.

³⁰⁵ Černošková, 36.

³⁰⁶ Janáčková, 5.

nepocítovala žádný deficit, a proč ji například spisovné vyjadřování či vystupování před kamerou nedělalo problém, jako tomu bylo v případě ostatních dotázaných novinářek.³⁰⁷

Ačkoliv erudovaní žurnalisté měli před bývalými vrcholovými sportovci v řadě věcí náskok, Peřinová uvádí, že reportéřská či moderátorská práce „je taková rutina, a že věci, které se vystudovaní novináři naučili, se člověk také naučí, když si je několikrát vyzkouší.“³⁰⁸ Než si tedy bývalí sportovci mohli vyzkoušet práci reportérů či moderátorů, často jim to dlouho trvalo a museli přejít přes nižší redaktorské pozice. V momentě, kdy se poté dostali ke své první reportéřské či moderátorské práci, jim ve většině případů nikdo nepomáhal. Kromě Barbory Černoškové, které v době, kdy do brněnské redakce České televize nastoupila, pomáhaly starší kolegyně a vysvětlovaly jí, co je vlastně náplní práce moderátorky, nikdo z dalších dotázaných novinářek tuto kolegiální výpomoc během začátků své novinářské kariéry nezažil.³⁰⁹ Určité rady od svých starších kolegů během začátků v České televizi obdržela sice také Žaneta Peřinová, nicméně o ně musela sama požádat.³¹⁰ „To bylo spíše tak, že jsem se já přišla zeptat někoho z těch starších, jestli to bylo dobré, tak mi k tomu třeba někdo něco řekl.“³¹¹ Skutečnost, že bývalým sportovcům, kteří do redakcí jako nováčci přijdou, jejich starší kolegové příliš nepomáhají, považují všechny dotázané novinářky za jistý problém, jelikož si myslí, že by tato spolupráce měla fungovat mnohem lépe.³¹² Na tuto skutečnost ukazuje například Klára Janáčková.³¹³ „Myslím si, že by mi měli pomoci více. Všechno jsem si musela zjišťovat sama. Já jsem se dost učila sama a občas mi k tomu někdo něco řekl, ale spíše spontánně než cíleně, že by mě někdo nějakým způsobem školil. Tohle u nás vůbec nebylo a o to to poté bylo těžší.“³¹⁴

Pokud bývalí sportovci cítili, že mají v některých záležitostech mezery, museli se zlepšovat sami. Příkladem může být Žaneta Peřinová, která se z vlastní iniciativy zapsala na kurz mluvení, jelikož ve svých vyjadřovacích schopnostech spatřovala určité nedostatky.³¹⁵ Nebylo to tedy tak, že by jí absolvování kurzu někdo z jejích kolegů, či nadřízených doporučil. „Já jsem začala chodit na mluvení, protože tohle jsme my ve škole nikdy neměli, tak to pro mě byly cenné rady. Já jsem mluvila vždy tak, jak mi zobák narostl, takže v podstatě

³⁰⁷ Nekolná, 8.

³⁰⁸ Peřinová, 11.

³⁰⁹ Černošková, 6.

³¹⁰ Peřinová, 18.

³¹¹ Tamtéž.

³¹² Janáčková, 11.

³¹³ Tamtéž.

³¹⁴ Tamtéž.

³¹⁵ Peřinová, 18.

*takové ty zásadní věci, jak má člověk dýchat, to mě nikdo neučil.*³¹⁶ Je však důležité podotknout, že se tyto záležitosti začala učit až poté, co v roli reportérky začala vystupovat, nikoliv před svým prvním živým natáčením.³¹⁷

Na základě vyjádření všech dotázaných novinářek bychom mohli obecně říct, že bývalí sportovci před svými prvními živými vstupy, ať už v roli reportérů či moderátorů, neabsolvují žádné přípravné kurzy či školení. Neznašená to ovšem, že by před začátkem své moderátorské či reportéřské kariéry přípravu na výkon dané profese úplně vynechali. Příprava na jejich vlastní moderátorské či reportéřské výkony probíhá převážně ve formě sledování svých starších kolegů z redakce, kteří v roli moderátorů provází jednotlivými pořady, či kteří jako reportéři přinášejí rozhovory s danými sportovci. Tuto skutečnost potvrzuje například vyjádření Kláry Janáčkové, která uvádí, že jediná příprava na její reportéřskou práci spočívala v tom, že pozorovala práci svých zkušenějších kolegů, kteří působili v roli reportérů.³¹⁸ *„Dva víkendy jsem akorát jezdila s reportéry na fotbalové zápasy a okoukávala jsem jejich práci. Snažila jsem se s každým z těch našich reportérů jednou jet, abych věděla, jak pracují. A poté jsem vlastně hned třetí víkend jela sama. Že bych to zkoušela nanečisto nebo něco podobného, tak na to opravdu nebyl prostor.*³¹⁹

Ačkoliv bývalí sportovci, a především ti méně známí, musejí postupně projít několika pozicemi, než dostanou příležitost, aby mohli působit v roli moderátorů či reportérů, mohli bychom říct, že samotný začátek jejich moderátorské či reportéřské kariéry probíhá poněkud rychle a bez přílišné přípravy. Důvodem může být také skutečnost, že někteří kolegové z redakce onemocní a je potřeba za ně najít ihned náhradu, a to například v podobě bývalých sportovců, kteří v redakci sice působí chvíli, ale musí vypomoci, jelikož nikdo jiný není zrovna k dispozici, což se stalo například Barboře Černoškové.³²⁰ *„Ona je ta sportovní žurnalistika hodně o tom, že vás hodí do vody a plavte. Tohle byl přesně můj případ. Já si pamatuji, že jsem byla úplně bez zkušeností a někdo vypadl. Já jsem po několika dnech, co jsem v televizi byla, měla jet na basketbal dělat reportáž do Branek, bodů, vteřin. To bylo neuvěřitelné.*³²¹ Mohli bychom tedy říct, že vedle přípravy hraje důležitou roli taktéž improvizace a schopnost přizpůsobit se dané situaci.

³¹⁶ Tamtéž.

³¹⁷ Tamtéž.

³¹⁸ Janáčková, 14.

³¹⁹ Tamtéž.

³²⁰ Černošková, 6.

³²¹ Tamtéž.

Je ovšem také důležité podotknout, že příprava v podobě sledování moderátorské či reportérské práce svých kolegů je úplně odlišnou záležitostí nežli vlastní zkušenost s danou profesí v rámci živého vysílání, jelikož dle Peřinové „člověka překvapí spousta věcí, které jsou jinak, než si původně myslel.“³²² Živé vysílání je totiž natolik specifické, že se na něj dle dotázaných novinářek jednak nelze pořádně připravit, a jednak na to není v rámci redakce ani příliš prostoru.³²³ Důkazem pro toto tvrzení nám může být například Barbora Černošková, která v roli moderátorky a reportérky působí již obdivuhodných 18 let, nicméně stále k živému vysílání přistupuje s respektem.³²⁴ „Živé vysílání je zvláštní. Tam vás to ve vteřině vyškolí, že si uvědomíte, že jste pořád začátečník, i když to děláte 18 let jako já. Každá relace je navíc jiná. Můžete mít pocit, že to máte zvládnuté, ale nastane nějaká technická komplikace, nebo se stane ve studiu něco, co by člověk nečekal, a naučí vás to.“³²⁵

Obecně bychom mohli říct, že téměř všechny dotázané novinářky před svými prvními živými vstupy pocíťovaly jistou nervozitu, která ovšem s přibývajícimi zkušenostmi nakonec vymizela.³²⁶ Dle Nekolné je velmi důležité překonat počáteční stres a zvyknout si na to, že „člověk není doktor, a že když udělá nějakou chybu, tak tím nikdo netrpí.“³²⁷ V těchto momentech je také žádoucí, aby bývalým sportovcům vyjádřili podporu jejich nadřizení či kolegové, a aby jim poskytli další příležitosti pro to, aby se ve své práci mohli nadále zlepšovat.³²⁸

Určitou výjimkou, která se odchyľuje od vyjádření všech dotázaných novinářek, je nicméně Andrea Sestini Hlaváčková, která před svým prvním živým vstupem nepocíťovala žádnou nervozitu, což ovšem sama považuje za poněkud neobvyklé.³²⁹ „Já se před kamerou nebo za mikrofonem nějakým zázračným způsobem cítím celkem sebevědomá. V tomto mám asi obrovskou výhodu, že se takových věcí nebojím.“³³⁰ V porovnání s ostatními informantkami tak Hlaváčková nemusela bojovat se strachem ze živého vysílání, jenž je pro začínající novináře, kteří neoplývají mnoha zkušenostmi, poněkud typický.

³²² Peřinová, 10.

³²³ Tamtéž.

³²⁴ Černošková, 5.

³²⁵ Tamtéž.

³²⁶ Nekolná, 8.

³²⁷ Tamtéž.

³²⁸ Peřinová, 10.

³²⁹ Hlaváčková, 7.

³³⁰ Tamtéž.

3.3. Práce reportéra a moderátora z pohledu bývalých sportovců

Pomineme-li Kateřinu Nekolnou, která jako jediná z dotázaných novinářek disponuje žurnalistickým vzděláním, mohli bychom říct, že bývalí sportovci novinářské pozice obsazují podle určité posloupnosti, a to komentátor – reportér – moderátor. Pozici komentátora zmiňujeme, jelikož dvě z dotázaných novinářek, konkrétně Andrea Sestini Hlaváčková a Klára Janáčková, započaly svou novinářskou kariéru právě na pozici, která je pro bývalé sportovce poněkud obvyklá, a často také jediná, kterou v médiích zastávají. Tato skutečnost ovšem neplatí v případě dvou bývalých profesionálních tenistek. Klára Janáčková i Andrea Sestini Hlaváčková se totiž postupem času profesně posunuly, přičemž nejprve působily v roli reportérek, na což následně navázala taktéž zkušenost s moderátorskou prací.

Při pohledu na pozice, které v médiích postupně zastávaly i ostatní dotázané novinářky, opět tedy s výjimkou Kateřiny Nekolné, zjistíme, že vzorec, který platí u Janáčkové s Hlaváčkovou, lze v rámci této analýzy využít i na obecné úrovni. Dvě zbylé informantky, kterými jsou Žaneta Peřinová a Barbora Černošková, si totiž taktéž nejprve vyzkoušely natáčení reportáží a až poté moderátorskou práci. Mohli bychom tedy říct, že práce komentátorů je pro bývalé sportovce nejjednodušší, kdežto práce moderátorů naopak nejtěžší. Pokud bývalí sportovci nestudovali žurnalistiku, je pro ně velmi náročné, aby se dostali k moderátorské pozici. Před tím, než sportovci dostanou nabídku na moderování nějakého pořadu, totiž často působí v roli reportérů. Důvodem může být skutečnost, že je pro ně reportérská činnost jednodušší. Tuto myšlenku nám potvrzuje například vyjádření Žanety Peřinové: *„Při té reportéřině člověk, i když má stres, i když se bojí, tak v podstatě jenom položí pětivteřinovou otázku a není u toho vidět. Kdežto v tom studiu je to úplně něco jiného. Práce moderátorky je určitě náročnější, protože ve studiu se před kamerou schází mnohem více věcí.“*³³¹

Janáčková také dodává, že u moderátorské práce často bývá náročnější příprava nežli u reportérské práce, a to především pokud se jedná o studio, ve kterém moderátor před sportovními zápasy vede diskusi s hosty.³³² *„Diváci nemohou dvacet minut koukat na lidi, kteří si povídají. Musíte vymýšlet, jak to uděláte, což chce určitě nějakou delší přípravu. Musíte se domluvit i s režisérkou, co tam dáte.“*³³³ Na základě výpovědí dotázaných novinářek bychom tedy mohli říct, že je pro bývalé sportovce moderátorská role v porovnání

³³¹ Peřinová, 16.

³³² Janáčková, 26.

³³³ Tamtéž.

s rolí reportéra náročnější nejen v tom, že jsou mnohem více viděni na kameře, ale také v tom, že se musejí více připravovat a musejí více spolupracovat s ostatními členy redakce, jako jsou například editoři, režiséři, střihači a podobně.

Ačkoliv jsme našli několik aspektů, díky nimž bychom mohli odůvodnit, proč je pro bývalé sportovce zastávání moderátorské práce obtížnější nežli zastávání reportérské práce, je rovněž důležité podotknout, že na vrcholných akcích typu olympiád či mistrovství světa, se tyto rozdíly poněkud stírají.³³⁴ Z těchto akcí totiž televizní stanice, v tomto případě konkrétně ČT sport, zprostředkovávají celodenní kontinuální vysílání, čímž se zvyšuje intenzita práce jednotlivých reportérů a moderátorů. Reportéři musejí například kromě rozhovorů se sportovci zpracovávat také další vstupy a informovat diváky o tom, co se v dané době událo zajímavého.³³⁵ Peřinová uvádí, že v tomto ohledu je poté velmi náročná také reportérská práce, jelikož „*člověk málo spí a pracuje pod stresem.*“³³⁶

Pro bývalé sportovce v roli moderátorů, a především pak pro ty, kteří ve své sportovní kariéře neměli možnost vrcholné akce zažít osobně, jsou studia na olympijských hrách či na světových mistrovstvích velkým lákadlem, a to i přesto, že vyžadují značné úsilí. Důvodem tomu může být skutečnost, že vrcholné sportovní akce pro moderátory představují jedinou možnost, jak mohou vycestovat.³³⁷ Mohli bychom říct, že v tomto ohledu mají výhodu bývalí sportovci, kteří působí v roli reportérů, jelikož vždy pracují z místa a mají tedy logicky více šancí, aby se podívali například i na ta místa, na kterých jako sportovci nikdy nebyli. V konkurenci ostatních zkušených a vyučených moderátorů je navíc pro bývalé sportovce velmi obtížné na největší sportovní akce proniknout. Nicméně není to nemožné, podíváme-li se na Barboru Černoškovou, která moderovala olympijské studio v Soči, a to dokonce jako historicky první žena na našem území.

Kromě toho, že je možné jakožto bývalý sportovec získat žádanou pozici ve sportovní žurnalistice, za kterou lze kromě moderování olympijského studia považovat také moderování hlavní zpravodajské relace stanice ČT sport Branky, body, vteřiny, nám Barbora Černošková ukazuje, že bývalí sportovci v žurnalistickém odvětví mohou proniknout i do jiných sfér, a že to pro ně nemusí být obtížné. Několikaleté působení v roli uznávaných sportovních novinářů totiž bývalým sportovcům může pomoci, aby je s nabídkou práce kontaktovali

³³⁴ Peřinová, 44.

³³⁵ Tamtéž.

³³⁶ Tamtéž.

³³⁷ Černošková, 31.

i z jiné redakce nežli sportovní, a aby je pozvali na konkurz.³³⁸ Ačkoliv se Barbora Černošková na konkurz nijak nepřipravovala, zjistila, že metody, které využívala pro vedení rozhovoru se sportovními osobnostmi, lze přenést i do komunikace s doktory či lékaři.³³⁹ Mohli bychom tedy říct, že v momentě, kdy se bývalý sportovec naučí, co daná profese obnáší a ví, jak ji má vykonávat, není pro něj obtížné zastávat stejnou pozici i mimo sportovní prostředí, či minimálně mimo sport, kterému se dříve sám aktivně věnoval.

Tento profesní posun můžeme pozorovat také u ostatních dotázaných novinářek a bývalých sportovkyň, které v roli reportérek začaly právě u sportů, jimž se ve své sportovní kariéře profesionálně věnovaly. Bývalá atletka Žaneta Peřinová například začala pracovat jako reportérka z atletických akcí, k čemuž se následně přidaly i další sporty jako tenis, basketbal či lyžování.³⁴⁰

3.4. Vliv sportovní kariéry na profesi reportéra a moderátora

Působí-li bývalý sportovec v roli novináře v oblasti sportovní žurnalistiky, disponuje oproti svým kolegům, kteří sport na vrcholové úrovni nedělali, několika výhodami, mezi něž můžeme zařadit zejména kontakty a dokonalou znalost daného sportovního prostředí. Mohli bychom tedy říct, že předchozí sportovní kariéra ovlivňuje práci moderátora či reportéra zejména pozitivně. O tom, v jakém měřítku tato skutečnost dokáže bývalému sportovci při jeho novinářské práci pomoci, poté rozhoduje především faktor předchozích sportovních úspěchů daného sportovce, který má výrazný podíl na jeho nabyté slávě.

Dle Peřinové se sportovní zkušenosti dají mnohem více využít při práci reportéra než při práci moderátora, jelikož reportér přímo mluví se sportovci, kdežto moderátor pouze čte zprávy, které jsou připravené.³⁴¹ Je však třeba podotknout, že faktor sportovní kariéry a s ním se pojící početné sportovní kontakty mohou značně pomoci i moderátorům. Záleží ovšem na charakteru pořadu, který bývalý sportovec moderuje. Pokud se jedná o čistě zpravodajský pořad jako například Branky, body, vteřiny, tak moderátor, v tomto případě konkrétně Barbora Černošková, nemá možnost své sportovní zkušenosti nijak využít. Oproti tomu Kateřina Nekolná, jež je moderátorkou Sportovních zpráv, které zahrnují

³³⁸ Černošková, 38.

³³⁹ Tamtéž.

³⁴⁰ Peřinová, 23.

³⁴¹ Peřinová, 15.

vedle zpravodajské části rovněž rozhovory se sportovci, může ze své předchozí sportovní kariéry čerpat.³⁴²

Mohli bychom tedy říct, že faktor sportovní kariéry bývalým sportovcům pomáhá především ve chvílích, kdy je náplní jejich reportérské či moderátorské práce realizování rozhovorů. V tomto ohledu mají bývalí sportovci oproti ostatním novinářům značnou výhodu, zvláště pokud se jedná o sport, který sami dlouhá léta dělali a byli v něm úspěšní jako například Andrea Sestini Hlaváčková či Kateřina Nekolná, jež v současné době moderují sportovní pořady a nemají potíže spojit se s kýmkoliv z tenisového či atletického světa.³⁴³ V momentě, kdy do svého pořadu chtějí pozvat nějakého tenistu či atleta, mohou daným sportovcům samy zavolat a požádat je o rozhovor. „*Je obrovskou výhodou, že jsem hráče a hráčky znala, a že jsem byla jednou z nich. Hlavně tedy v tom, že za nimi mohu přijít, že je můžu o rozhovor poprosit a že mi důvěřují. Oni ten rozhovor se mnou udělají a je jim jedno, pro koho pracuji.*“³⁴⁴

Kontakty, které jednotlivé novinářky ze své sportovní kariéry získaly, si navíc v rámci redakce mohou vyměnit. Tato kolegiální výpomoc funguje především mezi moderátorkami televizní stanice ČT sport.³⁴⁵ Tento fakt nám potvrzuje například vyjádření Barbory Černoškové: „*Když třeba někoho potřebuji z atletického prostředí, poprosím kolegyni Kateřinu Nekolnou, jestli nemá kontakt a ona ten kontakt vždy má.*“ Černošková nicméně podotýká, že si postupem času vytvořila početné kontakty i mimo plavecký svět, jelikož jako novinářka jednak dlouhodobě působí, a jednak moderovala různé pořady, díky kterým měla možnost se seznámit se sportovci napříč několika sporty.³⁴⁶

Bohaté sportovní kontakty, které bývalí sportovci v rolích novinářů mají, však nejsou jejich jedinou výhodou. Nejenže mají větší šanci na to, aby rozhovory se sportovními osobnostmi získali, ale mohou je vést také trochu jiným způsobem, na což upozorňuje například Nekolná: „*Člověk může jít i trošku dále než s člověkem, kterého absolutně nezná. Když člověk zná to prostředí, když zná lidi, když ví, jakým způsobem to sportovec prožívá, tak má i spoustu takových dotazů, které jsou jakoby „insider“ a pro diváky je to potom zajímavé.*“³⁴⁷

³⁴² Nekolná, 9.

³⁴³ Hlaváčková, 26 a Nekolná, 10.

³⁴⁴ Hlaváčková, 6.

³⁴⁵ Černošková, 35.

³⁴⁶ Černošková, 35.

³⁴⁷ Nekolná, 9.

O tom, že k novinářům, kteří se dříve profesionálně věnovali nějakému sportu, mají sportovci, kteří je znají osobně, mnohem otevřenější a důvěryhodnější vztah, je kromě Nekolné přesvědčená také Hlaváčková.³⁴⁸ Moderátor či reportér, který má s daným sportem vlastní zkušenost navíc dle dotázaných novinářek dokáže lépe volit otázky. „Víte, jak se s těmi sportovci máte bavit a dokážete se vcítit do toho, jak se máte na jednotlivé otázky ptát, abyste sportovce nenaštval.“³⁴⁹ Nejčastějším příkladem, které dotázané informantky uvádí, jsou pozápasové rozhovory. Řada sportovců totiž po zápase, a především po tom prohraném, nechce s novináři komunikovat, pro což mají dotázané novinářky pochopení, jelikož si tím v rámci své sportovní kariéry také musely projít.³⁵⁰ Skutečnost, že se bývalí sportovci dokážou lépe vcítit do pocitů, které sportovci mají, bychom mohli považovat taktéž za jistou výhodu. „Myslím, že na mě sportovci rozhodně pohlížejí přívětivěji, jelikož ví, že když se jich po zápase budu na něco ptát, tak že se jich nebudu ptát, jak se jim hrálo, když třeba zrovna hloupě prohráli.“³⁵¹

Je však na druhou stranu také třeba podotknout, že fakt, že se bývalí sportovci s celou řadou sportovních osobností znají a mají na ně telefonní kontakty, může mít kromě pozitivního vlivu i negativní vliv, jelikož kvůli přátelskému vztahu mohou být odmítnuti, jak uvádí Nekolná: „Je to paradoxně někdy i složité, protože řeknou, že nemůžou. Jinak by si to třeba nedovolili, kdybychom nebyli kamarádi.“³⁵²

Určité potíže mohou bývalí sportovci, kteří působí jako reportéři či moderátoři, zažívat také při vedení rozhovoru, jelikož by měli dávat pozor na to, aby se neptali na dané záležitosti příliš odborně, a aby nevyužívali sportovní termíny, které divákům nemusí být příliš známé.³⁵³ Přátelský vztah, který spolu sportovec a daný novinář z doby společné sportovní kariéry mají, je někdy také obtížné v rámci rozhovoru převést do roviny vykáni.³⁵⁴ Postupem času si na to ovšem obě strany zvykly, nebo na začátku rozhovoru uvedly kontext, jak se znají a zvolily tykáni, což není nijak problematické.³⁵⁵

Ačkoliv kontakty, které novináři během své aktivní sportovní kariéry nabyli a mohou se díky nim snáze spojit se sportovci a domluvit se s nimi na rozhovoru, bezesporu pomáhají, je třeba podotknout, že jsou použitelné pouze na lokální úrovni, nikoliv na mezinárodní

³⁴⁸ Hlaváčková, 27.

³⁴⁹ Janáčková, 8.

³⁵⁰ Janáčková, 36.

³⁵¹ Hlaváčková, 27.

³⁵² Nekolná, 10.

³⁵³ Hlaváčková, 28.

³⁵⁴ Nekolná, 26.

³⁵⁵ Tamtéž.

scéně.³⁵⁶ „Na akcích typu olympiády nebo dalších vrcholných akcích kontaktování sportovců musí jít oficiální cestou. Vždy to musí jít přes člena olympijského týmu, který se o to stará, jelikož on vám toho sportovce musí dovést a pak ho musí také odvést. Není to tak, jako když jste v České republice a potřebujete nějakého hosta do Sportovních zpráv a víte, že jste bývalá atletka, tak že mu můžete zavolat, protože jste spolu závodili. Je to určitě mnohem složitější cesta.“³⁵⁷

Podíváme-li se poté blíže na bývalé sportovce, kteří působí v roli moderátorů či reportérů, a kteří za dobu své aktivní sportovní kariéry nedosáhli takových úspěchů jako Kateřina Nekolná či Andrea Sestini Hlaváčková, jelikož jejich profesionální kariéru zastavila vleklá zranění, zjistíme, že i tito novináři disponují řadou kontaktů, a to i přesto, že nebyli tak známými sportovci. Konkrétně Barbora Černošková například uvádí, že využívá kontakty, které získala díky své aktivní sportovní kariéře.³⁵⁸ „My akvabely jsme měly blízko k plavcům a měly jsme blízko i k plaveckému svazu. Třeba lidé, kteří dříve závodili, jsou teď trenéry a mám na ně nějaký kontakt.“³⁵⁹

Není zároveň příliš překvapivé, že jsou pro dotázané novinářky jednodušší rozhovory ze sportovních odvětví, kterým se dříve samy věnovaly, jelikož daný sport dokonale znají, znají také pravidla a vědí, jaké okolnosti mohou ovlivňovat výkon sportovce. Na tyto rozhovory se proto mnohem snáze připravují. „Tím, že sportovce znám, že se o to zajímám, a že na závodech jsem, tak je to pro mě určitě jednodušší. Když se pak budu ale připravovat třeba na sněžné pólo, nebo něco takového, tak se musím podívat na pravidla, pak také na to, jaká jsou důležitá jména, jaké to jsou závody, a ta příprava je samozřejmě delší.“³⁶⁰

Není pochyb o tom, že je vlastní sportovní zkušenost pro práci sportovního moderátora či reportéra výhodou. Velmi zajímavý je ovšem fakt, že sportovní zkušenost může novinářům pomoci i při moderování takového pořadu, jako je například Sama doma, jehož tematická struktura není sportovně zaměřená. V tomto případě ovšem závisí na povaze sportu, kterému se daný sportovec věnoval a na tom, co jednotlivý sport obnášel.³⁶¹ Barbora Černošková v tomto ohledu vidí určitou paralelu a uvádí, že skutečnost, že pochází z prostředí estetického sportu, jí při práci velmi pomáhala.³⁶² „Když děláte akvabely, je to náročná práce.“

³⁵⁶ Černošková, 34.

³⁵⁷ Tamtéž.

³⁵⁸ Černošková, 35.

³⁵⁹ Tamtéž.

³⁶⁰ Nekolná, 22.

³⁶¹ Černošková, 39.

³⁶² Tamtéž.

*Musíte mít naplaváno. V průběhu sestavy, kterou předvádíte, ale zároveň musíte plnit nějaké estetické parametry. Moderování přímého přenosu je velmi podobné. Je za tím práce, kterou musíte odpracovat předtím. Zároveň musíte ale vypadat, že je všechno v pořádku, protože se s vámi lidé musí cítit dobře. Do pořadu totiž chodí lidé, kteří jsou v televizi poprvé a jsou vystresováni z kamer a ze světel.*³⁶³

3.5. Zdroje bývalých sportovců v roli reportérů a moderátorů

V předchozí kapitole, ve které jsme se zabývali tím, jaký vliv má sportovní kariéra na profesi moderátora či reportéra, jsme již nastínili zdroje, na které se bývalí sportovci obracejí nejčastěji, pokud působí v oblasti sportovní žurnalistiky. Zároveň jsme také potvrdili teoretické předpoklady této diplomové práce, jelikož na základě analýzy, již jsme realizovali, můžeme říct, že nejčastějšími zdroji bývalých sportovců jsou právě vazby, které si vytvořili v době své aktivní sportovní kariéry, kdy získali početné kontakty nejen na sportovce, ale také na trenéry či manažery. Teoretický předpoklad o tom, že bývalí sportovci, kteří zastávají roli reportérů či moderátorů, mohou snáze získat rozhovor se známými sportovními celebritami, se naplnil. Podporou pro toto tvrzení nám může být například vyjádření Barbory Černoškové: *„Kdyby byl člověk třeba jenom novinář, tak rozhovor nezíská, ale když jste bývalý reprezentační partner, tak sportovci ví, že vám mohou důvěřovat a rozhovor vám dají.*³⁶⁴

Pokud byl daný sportovec ve své kariéře mimořádně úspěšný a je známý i na mezinárodní scéně, může navíc získat rozhovory i s těmi největšími sportovními hvězdami, se kterými se z doby své aktivní sportovní kariéry dobře zná. *„Samozřejmě při práci své kontakty, které jsem získala z tenisové kariéry, využívám. Myslím, že by asi jen tak někdo neudělal rozhovor s Nadalem nebo s Djokovičem pro nějaké české médium. Rozhodně to, že hráče nebo hráčky znám osobně, pomáhá.*³⁶⁵

Vedle kontaktů, jež jsme zmínili, a které jsou bezpochyby nespornou výhodou, můžeme za další zdroj bývalých sportovců považovat také jejich vlastní sportovní zkušenosti a znalosti, které jim při vedení samotných rozhovorů rovněž pomáhají, a to například v rámci volby a formulace jednotlivých otázek. Na tuto skutečnost upozorňuje například Žaneta Peřinová: *„Myslím, že je určitě výhodou znalost toho sportu. Třeba to, že jsme na tréninku běhali úseky 400, 500, 700 metrů, tak člověk ví, jak se sportovec cítí, když běží čtvrtku*

³⁶³ Černošková, 39.

³⁶⁴ Černošková, 35.

³⁶⁵ Hlaváčková, 13.

na třístovce, když mu tam v poslední stovce tuhnou nohy. Člověk se nezeptá, proč to atlet v podstatě došel do cíle, protože to zná a ví, jaké to je.“³⁶⁶ Mohli bychom tedy říct, že bývalí sportovci při své práci kromě kontaktů čerpají také ze situací, které jim jsou z doby jejich sportovní kariéry velmi dobře známé, díky čemuž se mohou například lépe vcítit do pocitů sportovců, se kterými vedou rozhovor. I v tomto ohledu se nám tedy potvrdily teoretické předpoklady, jež jsme stanovili v teoretické části, jelikož sportovní znalosti a zkušenosti bývalých sportovců lze taktéž považovat za jejich důležité informační zdroje.

Vazby se sportovci, trenéry či manažery utvořené z dob aktivní sportovní kariéry bývalým sportovcům v jejich novinářské práci pomáhají neustále. Nejvíce nápomocné jim ovšem byly v době, kdy v médiích jako novináři začínali. S přibývajícím časem, kdy se z nich staly známé novinářské osobnosti, si nicméně vytvořili řadu dalších kontaktů. „*Určitě mi pomáhají kontakty, které jsem měla díky své sportovní kariéře, ale také kontakty, které jsem si vytvořila jakožto novinářka. Už nejsem jenom mladá akvabela, ale stala se ze mě novinářka a redaktorka, která se sportovním světem zabývá dále.*“³⁶⁷ Lze tedy říct, že bývalí sportovci postupně navazují kontakty i mimo sport, kterému se původně věnovali. Množství a charakter kontaktů, které bývalí sportovci získají, se poté odvíjí od pořadů, které moderují. Barbora Černošková například moderuje i nespportovní pořad Sama doma a vytvořila si spojení i s lidmi z jiných odvětví nežli sportovních, které může při své novinářské práci rovněž využít.³⁶⁸

Podíváme-li se poté jmenovitě na konkrétní zdroje, ze kterých námi dotázané novinářky při přípravě svých pořadů či při realizování rozhovorů čerpají, zjistíme, že velmi oblíbeným a frekventovaným zdrojem informací se v posledních letech stávají sociální sítě jako například Twitter, Instagram či Facebook. Opět tedy potvrzujeme teoretická východiska o nárůstu využívání sociálních sítí při moderátorské či reportéřské práci, jež jsme definovali v teoretické části této diplomové práce, jelikož všechny dotázané novinářky uvedly sociální sítě jako důležitý informační zdroj, ze kterého čerpají především při vedení rozhovorů. Důvodem, proč jsou sociální sítě mezi dotázanými novinářkami oblíbené, by mohla být například skutečnost, že informace, které sportovci na sociální sítě dávají, jsou jejich oficiálními vyjádřeními, které jsou jednak velmi zajímavé, a na které lze také během rozhovoru plynule navázat.³⁶⁹

³⁶⁶ Peřinová, 14.

³⁶⁷ Černošková, 35.

³⁶⁸ Tamtéž.

³⁶⁹ Janáčková, 21.

O tom, jak velkou roli v dnešní moderní době mají sociální sítě, a to i na práci novinářů, vypovídá například Klára Janáčková, jež využívání Twitteru, Instagramu, či Facebooku považuje dokonce za nutnost.³⁷⁰ „*Dívám se na Instagram nebo na Twitter, protože nejdůležitější informace sportovci mají dané právě tam. Sociální sítě se podle mě v současné době využívají čím dále, tím více. Vlastně i hráčky a hráči na sociální sítě dávají různé věci o turnajích, na kterých jsou, což je zajímavé. Je to skoro nutnost v současné době využívat sociální sítě.*“³⁷¹ Není tedy pochyb o tom, že jsou sociální sítě jakožto zdroj informací u dotázaných novinářek velmi oblíbené a využívané. Tato skutečnost může být dle Černoškové zapříčiněna tím, že sportovci na sociální sítě dávají informace, o kterých novináři ví, že jsou z jejich strany pravdivé a mohou je dále ověřovat i z dalších úhlů pohledu.³⁷²

Vedle sociálních sítí můžeme jmenovat také další rutinní zdroje, jež dotázané novinářky při své práci běžně využívají. Při uvedení rutinních zdrojů bychom ovšem mohli vymezit dvě kategorie, jež budeme v prostředí sportovní žurnalistiky rozlišovat. První kategorií jsou reportérky a moderátorky sportovních publicistických pořadů, jejichž pracovní náplní jsou především rozhovory s osobnostmi ze sportovního světa a druhou kategorií jsou poté moderátorky sportovních zpravodajských pořadů, které se podílejí na vytváření jednotlivých sportovních příspěvků, které následně zazní v pořadech, jako jsou například Sportovní zprávy či Branky, body, vteřiny.

Podíváme-li se na to, jaké rutinní zdroje využívají novinářky, jež realizují rozhovory se sportovci, zjistíme, že informace vyhledávají především na oficiálních internetových stránkách daných sportů, nebo obecně využívají internetový vyhledávač Google a zjišťují si informace, jež by mohly být zajímavé. Google poté jako zdroj informací používají především v případech, kdy mají zpracovat rozhovor ze sportu, který jim není příliš blízký, což uvádí například Žaneta Peřinová: „*Když jedu na sport, kde úplně neznám sportovce, tak využívám hodně Google. Zadávám si do vyhledávačů a snažím se najít nějaké informace, které mi vylezou na mnoha serverech.*“³⁷³ Informace u sportů, kterým se dříve bývalí sportovci nevěnovali, jim mohou pomoci nalézt také jejich zkušenější kolegové z redakce, pokud se na ně bývalí sportovci obrátí, jak podotýká Klára Janáčková: „*U fotbalu jsem*

³⁷⁰ Janáčková, 21.

³⁷¹ Tamtéž.

³⁷² Černošková, 18.

³⁷³ Peřinová, 37.

*se třeba kolegů ptala, kam se mám dívat a kde budou nejlepší informace.*³⁷⁴ Janáčková nicméně také dodává, že *„čím déle člověk tu práci dělá, tak má podrobnější informace a ví, kam má sáhnout.“*

Andrea Sestini Hlaváčková také zmiňuje, že zdrojem, ze kterého mohou bývalí sportovci při přípravě rozhovoru čerpat inspiraci, mohou být i jiné rozhovory: *„Mám ráda práci určitých redaktorů či reportérů, kteří dělají dobré rozhovory. Tyhle rozhovory si určitě ráda přečtu. Mám například velmi ráda portál Bez frází, kde jsou rozhovory vždy vedené trochu jinak. Tamodtud velmi často čerpám nějakou inspiraci v tom, na co se mám ptát.“*³⁷⁵ Důvodem, kvůli kterému se Andrea Sestini Hlaváčková pokouší vést rozhovory se sportovci neobvyklým a zajímavým způsobem, je poté skutečnost, že za dobu své aktivní sportovní kariéry zažila řadu novinářů, kteří pokládali totožné otázky.³⁷⁶ V momentě, kdy se začala práci reportérky sama věnovat, však zjistila, kolik přípravy je potřeba rozhovoru věnovat, aby byl zajímavý. *„Určitě se změnil můj pohled v tom, jak je těžké se na rozhovor připravit a jak je skvělé, když někdo umí vést rozhovor zajímavým způsobem a neptá se na takové klasické každodenní otázky.“*³⁷⁷

Podíváme-li se na druhou kategorii novinářek, kterou zastupují moderátorky zpravodajských pořadů, můžeme si povšimnout, že jejich rutinními zdroji jsou především agentury, a to jak české, tak mezinárodní.³⁷⁸ Z těchto zdrojů pak moderátoři, případně také editoři, kteří moderátorům pomáhají, skládají jednotlivé příspěvky do svých pořadů.³⁷⁹ Barbora Černošková také uvádí, že si sportovní moderátoři České televize vytváří všechny výstupy samostatně, a že jedinou výjimkou jsou Branky, body, vteřiny: *„Sportovní redakce je trochu stát ve státě v tom smyslu, že si všechno člověk připravuje sám. Pokud to nejsou Branky, které mají editora, tak si veškeré další výstupy dělá člověk sám. Když máte například pozvaného hosta, tak vám nikdo nedělá rešerše.“*³⁸⁰

Povinností bývalých sportovců, kteří moderují zpravodajské sportovní pořady, je mimo jiné také sledování průběžných výsledků. Mohli bychom tedy říct, že moderátoři těchto pořadů se zdroji pracují v průběhu celého dne, jelikož je potřebné, aby měli aktuální přehled o tom, jak se sportovní utkání, o nichž budou diváky informovat, vyvíjí. Tento fakt nám

³⁷⁴ Janáčková, 20.

³⁷⁵ Hlaváčková, 29.

³⁷⁶ Hlaváčková, 16.

³⁷⁷ Tamtéž.

³⁷⁸ Černošková, 18.

³⁷⁹ Tamtéž.

³⁸⁰ Černošková, 43.

ilustruje například vyjádření Barbory Černoškové: „*Kontroloji pořád online výsledky, jestli zrovna někdo nevsítíl gól. Zrovna, když jsou Branky, tak padá nejvíce gólů, to je zajímavé. Všechno zkrátka musíme hlídat až do konce. To je důležité.*“³⁸¹

Podíváme-li se následně také na práci se zdroji moderátorů, kteří diváky provází jinými nežli sportovními pořady, zjistíme, že je jejich práce v tomto ohledu poněkud jednodušší. Například v pořadu *Sama doma* má Barbora Černošková k dispozici určité rešerše, v nichž nalezne například základní informace o hostovi, zajímavosti či nástin otázek, na které se může svých hostů během rozhovoru zeptat.³⁸² „*Tyto věci můžeme brát za velmi výraznou pomoc, že se od něčeho můžeme odrazit. Člověk by si samozřejmě poradil, ale je to jednodušší. Člověk nemusí nic vyhledávat na Googlu a nemusí nic všemožně hledat.*“³⁸³ Lze tedy říct, že má Barbora Černošková v tomto případě výrazně ušetřenou práci se zdroji, jelikož má jednotlivé informace předem připravené.

3.6. Výběr respondentů na rozhovor a jejich kontaktování

S ohlédnutím na skutečnost, že součástí pracovních povinností všech dotázaných novinářek je realizování rozhovorů se známými osobnostmi nejen ze světa sportu, ale také z ostatních odvětví jako například lékařství či ekonomika, zaměříme se v této diplomové práci také na to, jakým způsobem probíhá výběr jednotlivých respondentů a jejich následné kontaktování. Je ovšem nutné, abychom si od sebe oddělili zvláště moderátorskou pozici, a zvláště reportérskou pozici, jelikož každá obnáší něco jiného, a to především z toho důvodu, že reportér se svými respondenty mluví bezprostředně po závodě, zatímco moderátor vede rozhovor s respondenty ve studiu, což vyžaduje předchozí domluvu.

Jako první se budeme zabývat pozicí moderátora, ve které z bývalých sportovců v současné době působí tři z dotázaných novinářek, a to Andrea Sestini Hlaváčková, Kateřina Nekolná a Barbora Černošková, přičemž každá z nich je ústřední tváří jiného typu pořadu. Podíváme-li se nejprve na sportovní pořady, které dotázané novinářky moderují, zjistíme, že výběr jednotlivých sportovců spočívá především v kompetenci samotných novinářek, jež si mohou volit, jaké osobnosti do svých pořadů pozvou.³⁸⁴ S výběrem hosta však bývalým

³⁸¹ Černošková, 19.

³⁸² Černošková, 43

³⁸³ Tamtéž.

³⁸⁴ Hlaváčková, 23. a Nekolná, 15.

sportovcům mohou pomoci taktéž kolegové z redakce či případně produkční tým.³⁸⁵ Konečné rozhodnutí je ovšem na daných moderátorech.

Ačkoliv moderátoři při výběru svých respondentů nemusí dodržovat žádná specifická kritéria, měli by se orientovat dle aktuálního sportovního dění, což si můžeme ukázat například na vyjádření Kateřiny Nekolné, moderátorky televizní stanice ČT sport: „*Je to o tom, že si vyberu sportovce, že si řeknu, kterého tam chci a také si řeknu téma. Ale musím respektovat nějaké podmínky, které jsou dané. To znamená, že to musí být aktuální věc, o které se budeme bavit.*“³⁸⁶ S tímto tvrzením souhlasí taktéž Andrea Sestini Hlaváčková, která sice působí v roli moderátorky na jiné stanici, nicméně postupuje při výběru svých hostů obdobným způsobem. „*Většinou se orientuji dle aktuálního dění, případně podle nějaké situace, která je na sportovní scéně aktuálně zajímavá. Hosta si poté podle těchto kritérií pozvu.*“³⁸⁷ Na základě vyjádření Nekolné s Hlaváčkovou bychom tedy mohli říct, že obě média, jak televizní stanice ČT sport, tak rozhlasová stanice Radiožurnál Sport, nechávají při volbě respondentů oběma novinářkám volnost.

V tomto ohledu sice nalezneme shodu, nicméně nelze tvrdit, že zmíněné stanice využívají stejné způsoby také pro to, jak vybrané sportovce následně kontaktují. Kateřina Nekolná totiž v rámci pořadu Sportovní zpráva, jež moderuje, musí vybrané respondenty kontaktovat sama.³⁸⁸ Problém s kontaktováním sportovců nemá v případě atletiky, jelikož se tomuto sportu dříve na profesionální úrovni sama aktivně věnovala, díky čemuž disponuje velkým množstvím kontaktů.³⁸⁹ Složitější záležitostí je ovšem shánění kontaktů na sportovce, které nezná, nicméně je to také její pracovní povinností.³⁹⁰ Nekolná však podotýká, že by tyto záležitosti mělo zastávat více lidí: „*Myslím, že by to mělo fungovat trochu jinak, že by tyhle věci měla dělat nějaká produkce, ale na to už nejsou síly a lidi, takže je to na tom moderátorovi. Musím říct, že mě to občas stresuje. Jsem hodně ve stresu a říkám si, co budu dělat teď, koho pozvu na zítra a komu zavolám.*“³⁹¹ Způsoby, které Nekolná považuje za ideální, a které nefungují v rámci televizní stanice ČT sport, však fungují u konkurenční rozhlasové stanice Radiožurnál Sport, jak uvádí Andrea Sestini Hlaváčková, jež na této stanici moderuje svůj pravidelný pondělní pořad Na síti: „*Pokud sportovce znám, tak je kontaktuji já. Nebo to dělá produkce, která na ně shání kontakt, a to přes jejich sportovní svaz,*

³⁸⁵ Hlaváčková, 23.

³⁸⁶ Nekolná, 15.

³⁸⁷ Hlaváčková, 24.

³⁸⁸ Nekolná, 16.

³⁸⁹ Nekolná, 22.

³⁹⁰ Nekolná, 16.

³⁹¹ Tamtéž.

nebo pak přes někoho známého.“³⁹² Mohli bychom tedy říct, že moderátorská práce Andrey Sestini Hlaváčkové je v tomto ohledu jednodušší, jelikož nemusí sama shánět kontakty na všechny sportovce. Vazby, které navázala v době své aktivní tenisové kariéry, jsou však vítaným pomocníkem, které usnadní práci produkčnímu týmu. V momentě, kdy Hlaváčková do svého pořadu chce pozvat někoho z tenisového prostředí, nemá sebemenší potíže, aby dané sportovce kontaktovala a do pořadu je pozvala.³⁹³ „*Tenisty si obepisují sama. A pokud je to zrovna nějaký tenista, na kterého číslo nemám, tak napíšu jinému tenistovi, který na něj kontakt má, a který mi jeho telefonní číslo dá.*“³⁹⁴

Poslední moderátorkou, jejíž pracovní náplní je moderování pořadu, ve kterém vede rozhovory s hosty, je Barbora Černošková. Podíváme-li se ovšem blíže na to, jak probíhá výběr a kontaktování jednotlivých respondentů v rámci pořadu *Sama doma*, nalezneme v porovnání se sportovními redakcemi několik odlišností. Ani jedna z těchto záležitostí totiž není v kompetenci Barbory Černoškové, nýbrž v režii dramaturgického týmu, který se o tyto záležitosti stará.³⁹⁵ „*Máme dramaturgický tým, který to má na starosti, a který vysílání skládá. Skládají to tak, aby to bylo pestré, aby v pořadu byl vždy doktor, někdo na módu, někdo na vaření. Máme pravidelné rubriky, které nám k tomu pomáhají, ale jinak to potom skládáme k aktuálnímu dění.*“³⁹⁶ Na základě tohoto vyjádření bychom tedy mohli říct, že Barbora Černošková v žádném případě ve volbě respondentů nedisponuje takovými pravomocemi jako předchozí dvě dotázané novinářky, jež se věnují sportovním tématům.

Abychom zjistili, jakým způsobem probíhá výběr a kontaktování sportovců pro rozhovory, které sportovci poskytují bezprostředně po závodě či po utkání, musíme se podívat na práci Kláry Janáčkové a Žanety Peřinové, jež působí v roli sportovních reportérek. Při pohlednutí na jejich vyjádření zjistíme, že obě zmíněné novinářky musí při volbě svých respondentů dodržovat určitá kritéria. Není to tedy tak, jako tomu bylo v případě sportovních moderátorů, kteří si své hosty mohli volit libovolně, pokud tedy respektovali aktuální sportovní dění. Obě dotázané novinářky uvádí, že by své respondenty měly volit podle určitých pravidel, kterými jsou převážně největší sportovní celebrity, hráči utkání, trenéři či čeští sportovci, pokud se jedná o mezinárodní akce.³⁹⁷

³⁹² Hlaváčková, 25.

³⁹³ Hlaváčková, 26.

³⁹⁴ Tamtéž.

³⁹⁵ Černošková, 41.

³⁹⁶ Tamtéž.

³⁹⁷ Janáčková, 17 a Peřinová, 39.

Způsoby, pomocí kterých poté dotázané reportérky musí jednotlivé sportovce kontaktovat, se odvíjí od charakteru konkrétního sportu. Peřinová například uvádí, že v atletice není problém přímo oslovit největší celebrity o poskytnutí rozhovoru, jelikož v roli reportérky na atletických akcích pracuje dlouhodobě a znají ji i mezinárodní sportovci, a to i přesto, že s nimi ze své aktivní sportovní kariéry nemá žádné spojení, jelikož kvůli zranění musela s atletikou skončit ve velmi mladém věku.³⁹⁸ „*Já na atletiku jezdím dlouhodobě. Ty hvězdy jezdí i k nám, třeba na Zlatou tretru nebo na Memoriál Josefa Odložila, kde se všude pohybují, tak se už podle vidění známe. Mám většinou i dobrou pozici v mix zóně. Tam je třeba dvacet, nebo třicet pozic placených a Česká televize je kupuje, takže tam se sportovci zastavují. Tím, že je třeba dvakrát nebo třikrát za rok zpovídám, tak je to jednodušší potom další rok, když už mě vlastně znají, aby se u mě zastavili a znova mi ten rozhovor poskytl.*“³⁹⁹

Mohli bychom tedy říct, že v atletice nemusí být daný reportér ze své sportovní kariéry až tolik známý, aby získal rozhovor s největšími sportovními celebritami, jelikož si svou pozici může vybudovat v rámci své novinářské kariéry, pokud pracuje pro médium, které v mix zóně disponuje místy, jež sportovci po závodech navštěvují, aby novinářům poskytli vyjádření. Pokud v roli reportéra ovšem působí úspěšný sportovec, je to bezesporu výhoda, jak podotýká například Peřinová: „*Na olympiádě jsem potkala Jonathana Edwardse, bývalého trojskokana a doted' světového rekordmana, který působil v roli reportéra. Pro ty sportovce je to úplně něco jiného, když je zpovídá člověk jako Jonathan Edwards, protože ho samozřejmě znají. Vždy se u toho světového rekordmana zastaví. V tomhle oni mají velkou výhodu, protože potom mají k dispozici různé sportovce.*“⁴⁰⁰

V případě atletiky navíc není nutné, aby reportéři sportovce kontaktovali s předstihem. Tato skutečnost ovšem neplatí v případě fotbalu, a to ani v českém prostředí.⁴⁰¹ Pokud chtějí reportéři získat rozhovor s fotbalovými hráči, musejí kontaktovat tiskové mluvčí, kteří ovšem vybraného hráče na rozhovor nemusí uvolnit, a to i přesto, že součástí hráčské smlouvy je povinnost rozhovory poskytovat.⁴⁰² O tom, že je role reportérů u fotbalu zcela odlišná, nežli

³⁹⁸ Peřinová, 40.

³⁹⁹ Tamtéž.

⁴⁰⁰ Peřinová, 52.

⁴⁰¹ Janáčková, 17.

⁴⁰² Tamtéž.

role reportérů u atletiky, vypovídá také vyjádření Žanety Peřinové: „*U fotbalu je to úplně něco jiného a musí to jít přes tiskového mluvčího. Každý sport má určitá specifika.*“⁴⁰³

3.7. Výběr témat a tvorba mediálních obsahů

Stejně tak jako výběr respondentů, kterému jsme se věnovali v předchozí kapitole, je součástí mediálních rutin novinářů taktéž výběr témat a s nimi spojená tvorba mediálních obsahů. V rámci této diplomové práce jsme proto také zjišťovali, jakým způsobem probíhá výběr témat, kterými se moderátoři či reportéři ve svých mediálních výstupech zabývají, a jakým způsobem je tvořena skladba jednotlivých pořadů, které bývalí sportovci moderují. Na základě vyjádření všech dotázaných novinářek bychom mohli říct, že hlavním kritériem, které rozhoduje o výběru jednotlivých témat, je aktuálnost, na což poukazuje například vyjádření Kateřiny Nekolné: „*Je to o tom, že si vyberu téma, ale musím respektovat nějaké podmínky, které jsou dané. To znamená, že to vždy musí být aktuální věc, o které se budeme bavit.*“⁴⁰⁴ Aspekt aktuálnosti při své práci musí zohledňovat jak reportéři, tak moderátoři, a to bez ohledu na to, zda se jedná o sportovní či nespportovní záležitosti. V tomto ohledu jsme našli shodu u všech moderátorských či reportérských pozic, ve kterých bývalí sportovci v médiích působí.

Druhým aspektem, který dotázané novinářky často zmiňovaly, a podle kterého se při své práci rovněž orientují, je zajímavost, a to především v případě moderátorské práce, jejíž součástí je vedení delších rozhovorů.⁴⁰⁵ Andrea Sestini Hlaváčková, jež moderuje pořad Na síti na stanici Radiožurnál Sport, uvádí, že tematické okruhy rozhovoru volí především na základě toho, co považuje za zajímavé.⁴⁰⁶ „*Téma samozřejmě vybírám na základě toho, co se o sportovcích dozvím na internetu a podle toho, co mi o nich přijde zajímavé. Kolikrát si třeba vyberu určité téma, které je více zajímavé pro mě a není až tak probírané v médiích. Když vám přijde nějaký známý host, který má za sebou stovky rozhovorů, tak je už spousta otázek, na které se v minulosti někdo ptal.*“⁴⁰⁷ Mohli bychom tedy říct, že moderátoři sportovních pořadů mají dostatečný prostor na to, aby se svých hostů zeptali i na témata, která v médiích nejsou tolik zmiňovaná. Moderátoři sportovních pořadů, jež jsou založené na rozhovorech s hosty, se navíc aktivně podílejí na programové skladbě daných pořadů,

⁴⁰³ Peřinová, 40.

⁴⁰⁴ Nekolná, 15.

⁴⁰⁵ Hlaváčková, 21.

⁴⁰⁶ Hlaváčková, 21.

⁴⁰⁷ Tamtéž.

jelikož vedle volby hostů rozhodují taktéž o tématech, o nichž budou se svými respondenty následně hovořit. Ačkoliv mají v těchto záležitostech jistou volnost, měli by se při své práci držet určitého kodexu, který zahrnuje například spisovné vyjadřování, nezmiňování názvů firem či konkurenčních médií.⁴⁰⁸

Reportéřská práce však záležitosti v podobě volného výběru hostů či témat většinou neumožňuje. Jednak proto, že reportéři ve většině případů musí při volbě sportovců na rozhovor dodržovat určitá kritéria, a jednak také proto, že sportovci hodnotí své výkony bezprostředně po závodech a rozhovory, které novinářům poskytují, jsou krátké, což vyžaduje určité rutinní postupy při výběru tematického zaměření jednotlivých otázek.⁴⁰⁹ Na tyto skutečnosti upozorňuje například Žaneta Peřinová, jež působí v roli reportérky na atletických akcích: *„Během přenosů to jde velmi rychle. Rozhovory jsou velmi rychlé a není na ně prostor. Já vím, že mám třeba prostor 30 vteřin, protože pak jde další disciplína. Víím, že můžu položit maximálně dvě otázky. A proto, že my z těchto rozhovorů čerpáme ve zpravodajství, tak moje první otázka většinou směřuje k hodnocení výkonu. Druhá je většinou nějaká doptávací, jestli tam byl třeba nějaký faktor, který ovlivnil výkon. Třetí otázka se pak většinou týká emocí.“*⁴¹⁰ Lze tedy říct, že reportéři svým respondentům nemohou pokládat libovolné otázky, jelikož se při vedení rozhovorů musí držet určité tematické struktury. Mohli bychom tedy konstatovat, že reportéři v tomto ohledu zastávají v porovnání s moderátory bezpochyby pasivnější roli. O této skutečnosti vypovídá taktéž vyjádření Kateřiny Nekolné: *„Když je člověk moderátor, tak je to na jednu stranu barvitější, protože věci dělá sám a dělá jich více. Je tedy zodpovědný za více věcí, ale je zase zodpovědný za vícero věcí, za které by mělo být zodpovědných vícero lidí.“*⁴¹¹

Ačkoliv reportér zastává v rozhovorech, které se sportovci vede ihned po skončeném závodech, poněkud pasivní roli, co se volby jednotlivých témat týče, nelze tvrdit, že tento fakt platí taktéž v případě reportáží, které se natáčejí dopředu. V těchto záležitostech totiž mohou o tématu či o složení reportáže rozhodovat taktéž samotní reportéři.⁴¹² *„Když jedu někam na reportáž, tak jsem ten, kdo reportáž nabídne, zavolá editorovi a řekne, že jede tam a tam, a že zajímavé tam bude to a to. Může se ale samozřejmě stát, že editor přijde s tím, že si našel ještě lepší téma, a že mám zpracovat raději to. Většinou je to ale na tom reportérovi,*

⁴⁰⁸ Hlaváčková, 37.

⁴⁰⁹ Peřinová, 34.

⁴¹⁰ Tamtéž.

⁴¹¹ Nekolná, 21.

⁴¹² Peřinová, 31.

*aby přišel s tím, že má tyto lidi a nabízí se tahle témata.*⁴¹³ Mohli bychom tedy říct, že reportéři v tomto případě zastávají aktivní roli, a to nejen, co se výběru témat týče, ale taktéž v případě tvorby jednotlivých reportáží. Klára Janáčková například uvádí, že součástí tvorby reportáží, které zpracovává, je taktéž jejich úprava. *„U nás potřebujete i dobře umět se stříhačským programem, s Ediušem. Až tu finální verzi dělá stříhač, že třeba opraví nějaké niance.*⁴¹⁴

Podíváme-li se v neposlední řadě také na to, jakou roli zastávají moderátoři ve zpravodajských sportovních pořadech, zjistíme, že o skladbě jednotlivých příspěvků mohou na místo moderátorů rozhodovat editoři dané relace, kteří určují, z jakých reportáží se bude konkrétní díl skládat, a jakou budou mít vybrané reportáže stopáž.⁴¹⁵ Na této bázi funguje především hlavní zpravodajský pořad stanice ČT sport Branky, body, vteřiny, ve kterém moderátor, konkrétně Barbora Černošková, nedisponuje přílišnou mocí, jelikož *„hlavní slovo z hlediska délky stopáže, nebo z hlediska toho, jak jednotlivé reportáže budou řazené, má editor.*⁴¹⁶ Role moderátora pořadu Branky, body, vteřiny tedy nespočívá ve vytváření jednotlivých příspěvků, nýbrž v prezentování příspěvků, které jsou předem vytvořené.

Na základě výpovědí dotázaných novinářek bychom tedy mohli říct, že v případě moderátorů mohou o skladbě jednotlivých pořadů více rozhodovat ti moderátoři, kteří jsou hlavní tváří publicistických pořadů, nikoliv zpravodajských. Tato skutečnost ovšem není přenositelná i na pořady s jiným zaměřením nežli sportovním. Při bližším pohlednutí na programovou skladbu pořadu Sama doma, který moderuje Barbora Černošková, totiž zjistíme, že volba hostů a tematického zaměření jednotlivých dílů je v pravomoci dramaturgického týmu.⁴¹⁷ Ačkoliv se moderátoři pořadu Sama doma musí řídit podle tematického plánu, je možné, aby do něj zařadili i své vlastní téma, jak podotýká Černošková: *„Občas přinesu také nějaké vlastní téma, když se to hodí do dramaturgického plánu. Takhle jsem například do vysílání dostala téma děti vězňových rodičů, kterému se věnuji v soukromém životě.*⁴¹⁸

⁴¹³ Tamtéž.

⁴¹⁴ Janáčková, 13.

⁴¹⁵ Černošková, 13.

⁴¹⁶ Černošková, 14.

⁴¹⁷ Černošková, 41.

⁴¹⁸ Černošková, 41.

3.8. Rutiny bývalých sportovců při rozhovorech

S výběrem hostů a s výběrem témat, kterým jsme se věnovali v předchozích dvou kapitolách, se pojí taktéž další rutinní postupy, jež mají zásadní vliv na úspěšnost rozhovoru. V teoretické části této diplomové práce jsme definovali předpoklad o tom, že příprava na vedení rozhovoru v podobě vytvoření jednotlivých otázek a v podobě vyhledávání informací o respondentovi, se kterým novinář bude vést rozhovor, se znatelným způsobem podílí na tom, zda bude rozhovor zdařilý, či nezdařilý. Tento fakt se nám díky výpovědím dotázaných novinářek potvrdil. Všechny informantky se totiž shodují na tom, že příprava na rozhovor představuje nezbytnou součást jejich novinářské práce. Hlaváčková například uvádí, že „je důležité, aby si člověk sepsal přípravu a připravil si rozhovor jako takový.“⁴¹⁹ S Hlaváčkovou souhlasí taktéž Peřinová, která ovšem dodává, že je nutné, aby měl novinář také nastudované informace o jednotlivých respondentech.⁴²⁰ „Člověk musí vědět o těch sportovcích, se kterými chce mluvit, spoustu věcí. Musí znát trochu jejich background, musí znát trochu jejich minulost, aby se dokázal ptát v souvislostech.“⁴²¹

Podíváme-li se poté blíže na to, jak se jednotlivé novinářky na realizování rozhovorů připravují, zjistíme v jejich práci řadu odlišností. Některé si totiž chystají pouze vztyčné body či tematické okruhy a některé si vypisují i konkrétní otázky, které svým hostům plánují položit.⁴²² Ačkoliv mají některé z dotázaných novinářek jednotlivé otázky předem připravené, neznamená to však, že je budou svým hostům bez rozmýšlení pokládat.⁴²³ Andrea Sestini Hlaváčková například uvádí, že si jednotlivé otázky vypisuje na papír, nicméně o tom, zda je svým hostům nakonec položí, se rozhoduje až v průběhu samotného rozhovoru, jelikož je možné, že se rozhovor ubere jiným směrem, než původně očekávala.⁴²⁴ Mohli bychom tedy říct, že příprava na rozhovor je velmi důležitou částí práce dotázaných novinářek, nicméně dalším podstatným aspektem je taktéž schopnost improvizace. O této skutečnosti vypovídá například Peřinová, která uvádí, že připravení si jednotlivých otázek je velká chyba, jelikož tím novinář přehlédne zajímavé informace, které sportovec říká, a na které by se mohl více doptat.⁴²⁵

⁴¹⁹ Hlaváčková, 5.

⁴²⁰ Peřinová, 28.

⁴²¹ Tamtéž.

⁴²² Černošková, 46. a Hlaváčková, 22.

⁴²³ Hlaváčková, 22.

⁴²⁴ Tamtéž.

⁴²⁵ Peřinová, 28.

Umění improvizace je navíc důležité také v momentech, kdy nastanou nečekané události, nebo v případech, kdy vypoví službu technika. V těchto situacích je práce, kterou si novináři předem připravili, zbytečná, jelikož je třeba reagovat na aktuální události. Příkladem, ve kterém novináři musí improvizovat, je neplánovaná změna respondenta, se kterým měli původně realizovat rozhovor. Moderátoři tak často musí řešit situace, kdy host, kterého si do svého pořadu původně domluvili, nemůže dorazit, což vyžaduje vymyšlení náhradního plánu.⁴²⁶ „Myslím, že se nám zatím nestalo, že bychom ve Sportovních zprávách rozhovor neměli. Ve většině případů jsme na poslední chvíli někoho sehnali. Měli jsme třeba rozhovor přes Skype nebo přes nějakou jinou platformu, že to nebylo ve studiu, ale že někdo zaskočil. Ale je to samozřejmě stres.“⁴²⁷ Na základě vyjádření Nekolné bychom tedy mohli říct, že ačkoliv se moderátoři na vedení rozhovoru dokonale připraví, nemohou se na svou přípravu vždy stoprocentně spolehnout, jelikož často musí řešit změny, se kterými původně nepočítali.

V případě reportéřské práce je improvizace důležitá především v okamžicích, kdy tiskový mluvčí daného klubu odmítne poskytnout rozhovor s předem domluveným hráčem, což je dle Janáčkové složité, jelikož „*najednou máte jiného hráče a otázky na někoho jiného.*“⁴²⁸ Vedle této skutečnosti považují dotázané reportérky, konkrétně Janáčková s Peřinovou, za složité připravit si také jednotlivé otázky, jelikož ve sportovních utkáních či závodech často dochází k překvapivým situacím. „*Člověk musí být schopen reagovat i na různé okolní vlivy a na to, co se tam stane. Člověk třeba může počítat s tím, že sportovec vyhraje, ale během závodu se třeba najednou zraní a všechno je jinak. Reportér musí na tyto změny reagovat.*“⁴²⁹

Nečekané změny v podobě původně neplánovaného respondenta či v podobě překvapivých sportovních výsledků však nejsou jedinými záležitostmi, na které musí být reportéři či moderátoři schopni reagovat i bez předchozí přípravy. V rámci živých vysílání totiž často dochází k technickým problémům. Reportéři například kvůli zvukovým poruchám nemohou příliš dobře slyšet otázky, na které se jich moderátoři ve studiu ptají, a musejí proto improvizovat.⁴³⁰ Janáčková však podotýká, že „*čím má člověk více zkušeností, tím tyto situace potom řeší lépe.*“⁴³¹ Mohli bychom tedy říct, že se na tyto skutečnosti novináři nemohou

⁴²⁶ Nekolná, 23.

⁴²⁷ Tamtéž.

⁴²⁸ Janáčková, 17.

⁴²⁹ Peřinová, 45.

⁴³⁰ Janáčková, 26.

⁴³¹ Tamtéž.

dopředu příliš připravit, a že v těchto případech záleží především na jejich improvizčních schopnostech, které se ovšem postupem času taktéž zlepšují.

3.9. Příprava bývalých sportovců v roli reportérů a moderátorů

V předchozí části této diplomové práce jsme se věnovali rutinám, jež bývalí sportovci využívají při vedení rozhovorů, přičemž jsme zjistili, že zásadním aspektem jejich novinářské práce je příprava. Budeme-li se však blíže zabývat časem, který dotázané novinářky u své přípravy stráví, zjistíme, že jsou pro ně z hlediska přípravy méně náročnější rozhovory ze sportů, kterým se dříve samy aktivně věnovaly, jelikož dokonale znají dané sportovní prostředí, pravidla a také sportovce či trenéry.⁴³² S těmito faktory se pojí taktéž menší chybovost v průběhu rozhovoru, což nám dokládá například vyjádření Hlaváčkové: „V rozhovoru o tenisu většinou nedělám chyby a vím přesně, o čem mluvím. Na rozdíl od jiných sportů, kde se mi ta chyba třeba stane, protože o tom sportu mám jenom načteno z předchozího dne. Nemám ten sport ale najetý a nemám ho prožítý.“⁴³³ Mohli bychom tedy říct, že u sportů, kterým se bývalí sportovci dříve věnovali, nemusí trávit tolik času na přípravě. Neznamená to ovšem, že by svůj sport mohli přestat úplně sledovat, jelikož potřebují znát aktuální dění. Tento fakt platí například v případě reportérské práce Žanety Peřinové: „Pro mě, co se týče atletiky, je ta příprava celoroční. Není to o tom si týden před mistrovstvím sednout a hledat výsledky. To třeba dělají komentátoři.“⁴³⁴ Součástí přípravy reportérů navíc velmi často bývá také společná domluva s moderátory, aby reportéři v rámci živého vysílání věděli, jaké otázky jim moderátoři ve studiu budou pokládat a mohli se na ně připravit v dostatečném časovém předstihu.⁴³⁵

Na tom, že je průběžná příprava důležitá, a to nejen v rámci reportérské práce, ale rovněž v rámci moderátorské práce, se s Žanetou Peřinovou shoduje taktéž Barbora Černošková, která je moderátorkou dvou zavedených pořadů. Černošková podotýká, že důležitým aspektem její novinářské práce je krátkodobá i dlouhodobá příprava, a to jak v rámci sportovního pořadu Branky, body, vteřiny, tak v rámci publicistického pořadu Sama doma, jehož součástí jsou rozhovory se známými osobnostmi ze světa ekonomiky, lékařství či gastronomie.⁴³⁶ „Je to o průběžné práci. Nemůžete si myslet, že zítra budete

⁴³² Nokolná, 21.

⁴³³ Hlaváčková, 28.

⁴³⁴ Tamtéž.

⁴³⁵ Peřinová, 46.

⁴³⁶ Černošková, 44.

*moderovat Branky a můžete tam jít z voleje. Zároveň také nestačí, když se připravíte v ten den. Je nějaká příprava, která je dlouhodobá a poté příprava, která je krátkodobá na ten konkrétní den, z čehož pak čerpáte, když tyto dvě přípravy spojíte dohromady. U Sama doma je to podobné, protože člověk musí mít všeobecný přehled, když chce takový pořad moderovat.*⁴³⁷

Jelikož se v rámci pořadu Sama doma probírají i jiné záležitosti nežli sportovní, mohli bychom říct, že moderátor zmíněného pořadu musí disponovat znalostmi z několika různých oborů, což vyžaduje také důkladnější přípravu. Tyto předpoklady nám potvrzuje následující vyjádření Barbory Černoškové: *Pro mě je to taková univerzita třetího věku, protože musím pořad studovat. Když se ale dobře připravíte, jde to hladce.*⁴³⁸ Opět se tedy dostáváme k tomu, že příprava v rámci moderátorské či reportérské práce je velmi žádoucím faktorem. S ohlednutím na skutečnost, že se Barbora Černošková postupně propracovala i k moderátorské roli mimo sportovní odvětví, můžeme navíc konstatovat, že není nemožné, aby se bývalí sportovci prosadili i v jiných žurnalistických odvětvích, pokud k výkonu dané profese mají potřebné vlohy.

Ačkoliv se s moderováním pořadu Sama doma pojí náročnější a důkladnější příprava, Černošková uvádí, že se svých hostů může na řadu věcí doptat ještě před začátkem živého vysílání, aby si některé věci objasnila, což jí při práci velmi pomáhá, a což v porovnání se sportovními rozhovory považuje za určitý benefit.⁴³⁹ „*Výhoda Sama doma je, že hosté chodí před vysíláním, a že máme možnost s každým třeba pět minut promluvit před začátkem pořadu, čímž vychytáme chyby, které by se mohly stát.*“⁴⁴⁰ Sportovní rozhovory však takové záležitosti nevyžadují, jelikož moderátoři daná témata velmi dobře znají, a to především díky tomu, že se sportu ve své předchozí sportovní kariéře věnovali, a proto se svými hosty před začátkem pořadu většinou příliš nekonverzují, a to z toho důvodu, aby nevyčerpali témata, o kterých se svými hosty chtějí mluvit v průběhu samotného rozhovoru.⁴⁴¹ Pro toto tvrzení můžeme nalézt podporu například ve vyjádření Hlaváčkové: „*S hostem se pozdravím. Ale povídání si ráda nechávám až na rozhovor jako takový, protože člověk kolikrát vyčerpá*

⁴³⁷ Černošková, 44.

⁴³⁸ Černošková, 39.

⁴³⁹ Černošková, 44.

⁴⁴⁰ Tamtéž.

⁴⁴¹ Hlaváčková, 33.

nějaké téma v tlachání kolem a host je potom daleko rychlejší v odpovědích naživo, protože má pocit, že už ty informace jednou řekl.“⁴⁴²

Vedle moderování pořadu Sama doma je pro bývalé sportovce z hlediska přípravy obtížnější také moderování zpravodajských pořadů, jejichž příspěvky nekoordinuje editor. V takových případech je totiž úkolem moderátora vytváření příspěvků, které ve studiu v rámci živého vysílání následně přečte, s čímž se pojí taktéž příprava bodového scénáře.⁴⁴³ Tuto roli zastává například Kateřina Nekolná v rámci pořadu Sportovní zprávy: „*Člověk musí napsat bodový scénář, napsat si studia, kontrolovat, jestli se náhodou něco neděje, nebo jestli zrovna výsledky nejsou jinak, než byly předtím, kontrolovat tabulky. Někdy je toho dost.*“⁴⁴⁴ Mohli bychom tedy říct, že v tomto ohledu má Kateřina Nekolná náročnější práci nežli Barbora Černošková, jež moderuje hlavní zpravodajskou relaci stanice ČT sport Branky, body, vteřiny, která má na rozdíl od Sportovních zpráv svého vlastního editora, jenž se stará o výběr a rozsah jednotlivých příspěvků.⁴⁴⁵

3.10. Organizace práce

3.10.1. Organizace práce dotázaných novinářek

Zaměříme-li se na to, jakým způsobem dotázané novinářky organizují svou práci v průběhu dne, ve kterém je očekává moderování pořadu či realizování živých rozhovorů se sportovci přímo z dějiště sportovní akce, zjistíme, že se vše odvíjí od začátku samotného pořadu či od začátku dané sportovní akce. Na základě vyjádření dotázaných novinářek bychom také mohli říct, že bývalí sportovci, kteří působí v roli moderátorů, mají své pracovní postupy před začátkem živého vysílání více ustálené, a to především z toho důvodu, že jejich pořady vždy začínají ve stejný čas a na stejném místě, díky čemuž mohou při své práci postupovat podle osvědčeného plánu. Práce moderátorek České televize Barbory Černoškové a Kateřiny Nekolné vypadá v den živého vysílání velmi podobně.⁴⁴⁶ Jelikož obě zmíněné novinářky moderují zpravodajsky zaměřené pořady, které diváky zpravují o aktuálním sportovním děním, je nutné, aby v průběhu celého dne sledovaly vývoj sportovních událostí

⁴⁴² Tamtéž.

⁴⁴³ Nekolná, 21.

⁴⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁴⁵ Černošková, 14.

⁴⁴⁶ Černošková, 19 a Nekolná, 21.

a měly přehled o tom, co se v daném dni událo zajímavého.⁴⁴⁷ Součástí práce Nekolné je v porovnání s Černoškovou taktéž vytváření bodového scénáře a skladby jednotlivých příspěvků, jelikož Sportovní zprávy nemají svého editora, který by se o tyto záležitosti staral.⁴⁴⁸

Určitou výjimkou je poté moderátorská práce Hlaváčkové, která moderuje pořad Na síti, jenž je na stanici Radiožurnál Sport vysílán každé pondělní ráno, a to v deset hodin dopoledne, nicméně některé díly nejsou vysílány živě, ale jsou natočené dopředu.⁴⁴⁹ „*Někdy jsou to živé rozhovory a někdy se rozhovory předtáčí. Neznamená to, že jsem v rozhlase každé pondělí. Někdy se tam sejdem a natočíme rovnou dva díly. Pak mám vlastně 14 dní předtočeno a hotovo.*“⁴⁵⁰ Mohli bychom tedy říct, že organizace moderátorské práce Hlaváčkové se odvíjí především od komunikace s hostem, se kterým se individuálně domlouvá na dni a na čase realizování rozhovoru.

Podíváme-li se na bývalé sportovce, kteří působí v roli reportérů, mohli bychom konstatovat, že se v průběhu dne, v němž mají vystupovat v živých vstupech jako reportéři, v jejich práci neobjevuje takové množství pracovních postupů, které by se každodenně opakovaly, jako tomu bylo v případě moderátorů. Důvodem může být například skutečnost, že reportéři pracují z terénu, nikoliv ze studia, a že přesný čas jejich živých vstupů není známý. O tom, že je reportéřská práce každý den odlišná, jelikož reportéři jezdí na různá místa, vypovídá například vyjádření Janáčkové: „*Je složité to, kde se zrovna hraje. Mohu jet na fotbalový zápas do Prahy, nebo také do Ostravy. Organizace mé práce se také dost odvíjí od toho, jestli třeba celý den zrovna strávím na cestě a mám pak čas na to se připravovat i po cestě.*“⁴⁵¹ Mohli bychom tedy říct, že vzdálenost míst, na která bývalí sportovci jakožto reportéři jezdí, představuje důležitou roli nejen z hlediska organizace jejich dne, ale taktéž z hlediska organizace jejich práce. Působení v roli reporterek na sportovních akcích považují dotázané novinářky za náročné rovněž z časového hlediska, jelikož je třeba, aby na událostech, jež reportéřsky pokrývají, byly vždy s předstihem, aby natočily určité vstupy před zahájením události, realizovaly rozhovory o přestávkách, sledovaly sportovní utkání a byly schopny reagovat na nečekané změny.⁴⁵²

⁴⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁴⁸ Nekolná, 19.

⁴⁴⁹ Hlaváčková, 18.

⁴⁵⁰ Hlaváčková, 36.

⁴⁵¹ Janáčková, 25.

⁴⁵² Janáčková, 25. a Peřinová, 44.

Co se týče samotných rutin před začátkem živého vstupu, mohli bychom říct, že důležitým prvkem v případě zpravodajských pořadů je především čtení jednotlivých příspěvků, které moderátorky budou následně v rámci živého vysílání číst, a to především proto, aby byly s textem dopředu seznámeny a nedělaly zbytečné chyby.⁴⁵³ K tomu, aby se v živém přenosu nešťastně nepřerékly, a aby mluvily plynule, jim často pomáhá rozmlouvání se v podobě nejrůznějších jazykolamů. Nekolná uvádí, že je rozmlouvání důležité zejména v případě moderování ranních pořadů či v případě zpracovávání ranních reportáží, jelikož novinář po ránu není příliš rozmluvený a má ztuhlou pusou.⁴⁵⁴ Důležitou roli však podle Nekolné hraje také psychika a to, jak se daný novinář momentálně cítí: „*Někdy je to spíše o psychice. Když třeba cítím, že to není úplně v pořádku, tak si před vysíláním a před tím, než jdu do studia, dám nějaké jazykolamy.*“⁴⁵⁵

S ohlédnutím na skutečnost, že jsou všechny dotázané novinářky ženy, je jedním z jejich rutinních postupů také návštěva maskérny, což v porovnání se svými mužskými kolegy považují za jistou nevýhodu.⁴⁵⁶ Tuto skutečnost nám ilustruje například následující vyjádření Nekolné: „*Jako ženská samozřejmě musím do maskérny, což ti chlapi nemají tak časově náročné. Já, když tam přijdu, tak tam strávím třeba tři čtvrtě hodiny až hodinu. Ta hodina je potom hodně znát a chybí.*“⁴⁵⁷ S Nekolnou se shoduje rovněž její kolegyně z redakce Barbora Černošková, která také uvádí, že v maskérně stráví minimálně 45 minut.⁴⁵⁸ Stejně záležitosti musí řešit taktéž reportérky, které mají ovšem v porovnání se zmíněnými moderátorkami ve studiu určitou nevýhodu, jelikož nemají k dispozici maskérnu a musí se tak na živé přenosy nalíčit a učesat samy.⁴⁵⁹

3.10.2. Organizace práce v redakci

Důležitým prvkem, který se výraznou měrou podílí na bezproblémovém chodu redakce, jsou redakční porady. O tom, zda se jich bývalí sportovci, kteří působí v roli moderátorů či reportérů, účastní, poté rozhoduje především jejich pozice v rámci dané redakce. Externí zaměstnankyně, kterými jsou například Peřinová či Hlaváčková, nejsou součástí běžných porad sportovních redakcí, se kterými spolupracují.⁴⁶⁰ Oproti tomu ostatní

⁴⁵³ Černošková, 21.

⁴⁵⁴ Nekolná, 37.

⁴⁵⁵ Tamtéž.

⁴⁵⁶ Nekolná, 21.

⁴⁵⁷ Nekolná, 21.

⁴⁵⁸ Černošková, 19.

⁴⁵⁹ Peřinová, 44.

⁴⁶⁰ Hlaváčková, 35. a Peřinová, 48.

dotázané novinářky, jimiž jsou Černošková, Janáčková a Nekolná, působí na stanicích ČT sport a O2 TV Sport v roli interních zaměstnankyň, díky čemuž se pravidelně účastní redakčních porad.⁴⁶¹ Intenzita redakčních porad, na kterých zmíněné novinářky participují, se poté odvíjí od role, kterou v redakci zastávají. Například Barbora Černošková, jež moderuje hlavní zpravodajskou relaci stanice ČT sport Branky, body, vteřiny, dochází pravidelně každý den nejen na porady ohledně zmíněné relace, nýbrž také na porady vedení.⁴⁶² Klára Janáčková, jež působí v roli fotbalové reportérky na stanici O2 TV Sport se taktéž účastní redakčních porad ohledně zpracování reportáží či vstupů z fotbalových utkání, a to vždy jednou týdně.⁴⁶³

Ačkoliv jsme zjistili, že některé z dotázaných informantek nejsou pravidelnými členkami redakčních porad v médiích, v nichž v roli moderátorek či reportérek působí, a že novinářky, které se redakčních porad účastní, je nenavštěvují ve stejných časových intervalech, mohli bychom říct, že se realizování redakčních porad uvnitř jednotlivých redakcí přesto v určitém aspektu shoduje. V momentě, kdy sportovní média získají práva na vysílání prestižních sportovních akcí, jako jsou například olympijské hry, je totiž nutné, aby podrobně naplánovala program vysílání, k němuž se často dopředu svolávají redakční porady, kterých se účastí všichni členové redakce, a to včetně externích zaměstnanců.⁴⁶⁴ Tuto skutečnost si můžeme ukázat například na vyjádření Peřinové, reportérky sportovní stanice ČT sport: *„Když je akce typu olympiády, tak jsou dopředu třeba dvě nebo tři porady, kde se sejdou reportéři, komentátoři. V tu chvíli se sejde celý tým, aby se zhruba řeklo, co má každý dělat a co se od každého očekává.“*⁴⁶⁵ S tímto tvrzením souhlasí taktéž Janáčková, která uvádí, že konkurenční stanice O2 TV Sport rovněž realizuje redakční porady v momentě, kdy získá vysílací práva na významné sportovní akce: *„Když je nějaká speciální akce, tak se porada udělá. Například kvůli Ostravě v tenise nebo kvůli Berounu v golfu. Kvůli speciálním akcím se většinou porady dělají vždy. Spojí se vždy režisér, produkční, výroba, komentátor, reportér. Všichni se sejdou a snaží se najít nějaké nejlepší řešení.“*⁴⁶⁶ Na základě výpovědí dotázaných novinářek bychom mohli říct, že se na redakčních poradách před důležitými sportovními akcemi diskutují především záležitosti, jež jsou spojené se skladbou vysílání a s pracovními povinnostmi daných novinářů.

⁴⁶¹ Černošková, 26. a Janáčková, 28. a Nekolná, 27.

⁴⁶² Černošková, 31.

⁴⁶³ Janáčková, 28.

⁴⁶⁴ Peřinová, 47.

⁴⁶⁵ Tamtéž.

⁴⁶⁶ Tamtéž.

Podíváme-li se poté na to, zda se k dotázaným novinářkám dostává zpětná vazba na jejich moderátorské či reportérské výkony, zjistíme, že se jedná o záležitost, která není v redakcích příliš často řešena. Na tuto skutečnost ukazuje například Peřinová: „*Nám něco takového v redakci sportu chybí. Člověk si na vše musel přijít sám. Tohle si trochu myslím, že je náš handicap.*“⁴⁶⁷ S Peřinovou se shoduje taktéž Hlaváčková, která musela o zpětnou vazbu sama požádat, aby věděla, zda jsou její moderátorské výkony v rámci pořadu Na síti dobré, či nikoliv.⁴⁶⁸ Skutečnost, že se k dotázaným novinářkám zpětná vazba příliš nedostává, může být důvodem, proč informantky často zpětně sledovaly své novinářské působení v rámci živých vysílání. Tento fakt navíc dotázané novinářky považují za velmi potřebný pro to, aby se mohly ve své práci zlepšovat, což si můžeme ukázat například na vyjádření Nekolné: „*Každý moderátor by se měl podívat na to, jakým způsobem vysílání vypadá. Ať už jde o gestikulaci, o mimiku, o výslovnost. Člověk se na to musí podívat, aby to mohlo být lepší.*“⁴⁶⁹

Na základě vyjádření dotázaných novinářek bychom mohli říct, že zpětná vazba je prvkem, který se na redakčních poradách příliš neprobírá. A pokud ano, tak především v podobě kritiky, jak poukazuje Nekolná: „*Řeší se většinou to, co člověk udělal špatně. To, že se něco udělalo dobře nebo to, jak to udělat lépe, aby to bylo ještě lepší, většinou nezazní.*“⁴⁷⁰ S Nekolnou souhlasí taktéž její kolegyně z redakce Peřinová, jež uvádí, že moderátoři či reportéři od vedení zpětnou vazbu nedostávají, pokud tedy neudělají nějakou zásadní chybu.⁴⁷¹

Vedle zpětné vazby a redakčních porad se na plynulém chodu redakce podílí taktéž plánování, jež představuje důležitý aspekt nejen z hlediska organizace práce v redakci, ale rovněž z hlediska organizace práce jednotlivých novinářek. Podíváme-li se blíže na to, jakým způsobem probíhá přidělení práce v rámci jednotlivé redakce, zjistíme, že se vše odvíjí od pozic, které dotázané novinářky v redakcích zastávají. Mohli bychom říct, že nejjednodušší roli v tomto ohledu má Andrea Sestini Hlaváčková, která v současné době působí pouze v roli moderátorky pořadu Na síti na stanici Radiožurnál Sport, a to z toho důvodu, že její pracovní

⁴⁶⁷ Peřinová, 11.

⁴⁶⁸ Hlaváčková, 38.

⁴⁶⁹ Nekolná, 31.

⁴⁷⁰ Nekolná, 27.

⁴⁷¹ Peřinová, 12.

úloha spočívá pouze v moderování samotného pořadu, jelikož střih a přepis rozhovorů do psaného podoby mají na starosti další redaktoři.⁴⁷²

Zbylé dvě moderátorky, kterými jsou Kateřina Nekolná a Barbora Černošková, svou práci organizují dle předem nachystaného obsazení pořadů, ve kterých se v roli moderátorek střídají se svými kolegy. Černošková například uvádí, že v rámci pořadu Branky, body, vteřiny obvykle dostane plán, ve kterém se dozví své moderátorské nasazení přibližně na dva až tři měsíce dopředu, přičemž daný plán vytvářejí samotní moderátoři pořadu, kterými jsou kromě Barbory Černoškové také Petr Vichnar, Vojtěch Bernatský a Jan Smetana.⁴⁷³ „Vždy si na začátku kvartálu řekneme, jak jsme na tom s časem a podle toho nám to většinou Vojta Bernatský nasadí. Prochází to samozřejmě různou kontrolou, aby to bylo v pořádku, ale většinou to děláme takto, aby se nám příliš často nestávalo, že máme souběh prací a máme například dvě práce za jeden den.“⁴⁷⁴ Předchozí domluva týkající se moderátorského obsazení jednotlivých dílů pořadu Branky, body, vteřiny je důležitá především z toho důvodu, že zmínění moderátoři zastávají také jiné novinářské pozice, přičemž například Černošková působí rovněž v roli moderátorky pořadu Sama doma. Pro to, aby mohla vykonávat obě pozice, se musela domluvit s ředitelem stanice ČT Sport: „Nastavili jsme si nějaká interní pravidla, že pořad Sama doma nebude zasahovat do mé práce v redakci sportu, takže se samozřejmě dostávám do velkého pnutí, kdy musím pracovat po nocích, abych to zvládla.“⁴⁷⁵ Mohli bychom tedy říct, že moderátorské obsazení Barbory Černoškové v rámci pořadu Sama doma se odvíjí od jejího nasazení v pořadu Branky, body, vteřiny.

Podíváme-li se na to, jakým způsobem v redakcích stanice ČT sport a O2 TV Sport dostávají své pracovní nasazení bývalé sportovkyně, jež působí v roli reporterek, zjistíme, že se vše odvíjí od sportů, které jsou pro ně stěžejní. V případě Žanety Peřinové se jedná o atletiku a v případě Kláry Janáčkové o fotbal a následně také o tenis či golf, jelikož v rámci těchto sportů působí v roli komentátorky. Ke sportům, které jsou pro dotázané novinářky v rámci jejich reportérské práce primárními, se následně přidávají reportáže z dalších sportů.⁴⁷⁶ Mohli bychom tedy říct, že se obě informantky musí řídit dle kalendáře daných sportů, což je dle Peřinové časově náročné: „Já se třeba tím, že dělám atletiku, řídím podle atletického kalendáře. Nemůžu si dovolit odjet na dovolenou, kdy bych chtěla. Když nemám atletické závody, tak můžu odcestovat. Když tam jsou, tak si to ale nemůžu

⁴⁷² Hlaváčková, 31.

⁴⁷³ Černošková, 23.

⁴⁷⁴ Černošková, 24.

⁴⁷⁵ Černošková, 37.

⁴⁷⁶ Janáčková, 38. a Peřinová, 26.

dovolit.⁴⁷⁷ S Peřinovou souhlasí taktéř Janáčková, která má v porovnání s Peřinovou na starost další dva sporty, což považuje za obtížné především z hlediska plánování dovolené, jelikoř uvádí, že týden, ve kterém by se nekonala ani jedna sportovní událost z trojice sportů, které jako reportérka či komentátorka pokrývá, nastane pouze výjimečně.⁴⁷⁸

Co se poté týče konkrétních plánů, dle nichž se zmíněné reportérky při své práci řídí, Peřinová uvádí, že svou práci organizuje podle plánu, který vždy obdrží na konci daného měsíce: „*Já před koncem měsíce dostanu plán na další měsíc a podle toho si nějak přizpůsobuji všechny své aktivity.*“⁴⁷⁹ Oproti tomu Janáčková podotýká, že se dozvídá s časovým předstihem pouze své komentátorské obsazení, nicméně zpracování a natáčení reportáží ví pouze pár dní dopředu.⁴⁸⁰ Ačkoliv oproti své kolegyni z konkurenční sportovní stanice ČT sport nedisponuje plány, které by byly vytvořené na delší časový úsek, musí svou práci a svůj volný čas rovněž organizovat podle kalendáře jednotlivých sportů, ze kterých zpracovává reportáže či zprostředkovává komentář.⁴⁸¹

3.11. Žurnalistický vývoj

Porovnáme-li moderátorské a reportérské začátky dotázaných novinářek, povšimneme si podstatných rozdílů. Ačkoliv jsme zmiňovali, že bývalí sportovci, kteří v roli nováčků začnou působit na pozicích reportérů či moderátorů, mají oproti svým zkušenějším kolegům jisté mezery, a to například v podobě spisovného vyjadřování či práce s kamerou, všechny informantky se shodují na tom, že to jsou záležitosti, které se dají postupem času naučit. S přibývajícím časem, ve kterém bývalí sportovci v mediálním prostředí působí, vidí ve své práci pokroky, což podotýká například Janáčková: „*Co se týče kamery, tak vidím posun v práci s kamerou obecně. Předtím jsem na kameru byla možná trochu nervózní, ale teď už si vůbec nervózní nepřipadám. Nějaká slova, která jsem měla oblíbená, už tolik nepoužívám. Nebo zlozvyky jako ten, ta, to, zkrátka věci, které tam nepotřebují být, vymizí.*“⁴⁸² Mohli bychom tedy říct, že práce s kamerou a vyjadřování jsou záležitosti, které se bývalí sportovci mohou během své reportérské a moderátorské kariéry naučit ovládat stejně tak jako jejich zkušenější novinářští kolegové.

⁴⁷⁷ Peřinová, 25.

⁴⁷⁸ Janáčková, 38.

⁴⁷⁹ Peřinová, 26.

⁴⁸⁰ Janáčková, 38.

⁴⁸¹ Tamtéž.

⁴⁸² Janáčková, 32.

S větší intenzitou práce a se zkušenostmi, které bývalí sportovci v pozici reportérů či moderátorů postupně získávají, se pojí také mnohem větší jistota, se kterou následně pracují. Tento fakt nám ilustruje například vyjádření Nekolné: *„Pro člověka je to už taková rutina, že to dělá s mnohem menší energií, že to udělá vlastně svým způsobem levou zadní, a že se z toho nezhroutí. Jsem u toho taková klidnější a vím, že to zvládnou, i kdybych to zvládnout neměla.“*⁴⁸³ Na základě vyjádření Nekolné bychom mohli říct, že v momentě, kdy se bývalí sportovci naučí, co jejich reportérská či moderátorská pozice obnáší, postupují při své práci mnohem rychleji, pracují s větším klidem a zároveň také s větší jistotou. Černošková s tímto tvrzením souhlasí a zároveň dodává, že se se vzrůstající sebejistotou pojí také menší množství chyb: *„Pokrok vidím v takové jistotě, že té práci rozumím a vím, že když se připravím, tak mám k chybě mnohem dále. Víím, že jsem v oboru fundovanější.“*⁴⁸⁴

Zastávání moderátorské či reportérské pozice bychom tedy mohli považovat za práci, kterou se mohou naučit také bývalí sportovci, kteří nedisponují žádnými oborovými znalostmi. Působení v oblasti sportovní žurnalistiky je pro mnohé z nich konečnou stanicí, nicméně na příkladu Barbory Černoškové jsme si ukázali, že tomu tak být nemusí, a že se bývalí sportovci mohou přes působení v roli reportérů či moderátorů ve sportovní žurnalistice prosadit také v jiných žurnalistických odvětvích.

Ačkoliv bychom mohli říct, že toho dotázané novinářky ve své dosavadní žurnalistické kariéře dokázaly již hodně, uvážíme-li fakt, že se bývalí sportovci usazují především na pozicích sportovních komentátorů a spolukomentátorů, a že reportérské či moderátorské pozice jsou méně obvyklými pozicemi, jež bývalí sportovci obsazují, existují přesto určité cíle, ke kterým by dotázané novinářky chtěly ještě profesně dospět. Jedná se především o moderování vlastních sportovních pořadů, což si můžeme ukázat například na vyjádření Janáčkové: *„Ráda bych měla nějaký svůj pořad a zvala si tam lidi ze sportovního prostředí. To by mě určitě bavilo, a to bych ráda dělala. K tomu ale ještě musím dospět. Snad mi to vyjde také časově“*⁴⁸⁵ Se svou kolegyní z konkurenční stanice O2 TV Sport souzní také moderátorka televizní stanice ČT sport Kateřina Nekolná, jež rovněž uvádí, že by se v budoucnu ráda věnovala moderování svého vlastního sportovního pořadu, nicméně dodává, že vytvoření takového pořadu je velmi náročné, a to nejen z časového hlediska, ale taktéž z finanční stránky, jelikož je nutné sehnat sponzory.⁴⁸⁶

⁴⁸³ Nekolná, 32.

⁴⁸⁴ Černošková, 47.

⁴⁸⁵ Janáčková, 34.

⁴⁸⁶ Nekolná, 38.

3.12. Zhodnocení žurnalistické kariéry

S působením v roli moderátorů či reportérů se pojí určité benefity, jež pocítují především ti sportovci, kteří za dobu své aktivní sportovní kariéry neměli příliš možností, aby se podívali na největší sportovní akce, jelikož je v účasti na světových mistrovstvích či olympijských hrách často zastavily vleklé zdravotní potíže. Zastávání reportérské či moderátorské pozice však pro ně může být určitou alternativou, jak se mohou významných sportovních událostí zúčastnit.⁴⁸⁷ Na tuto skutečnost upozorňuje například Černošková, která hlavní přínos svého novinářského působení spatřuje jednak v možnosti procestovat svět, a jednak také v množství kontaktů, které díky práci v médiích získala: „*Když máte možnost, tak sjezdíte svět a podíváte se do různých koutů světa. Vypíchla bych ale také takovou tu radost z kontaktů, když potom například jdete po ulici, potkáte někoho, s kým jste dělali rozhovor a člověk si vás pamatuje a vy můžete navázat a zeptat se na další věci. To mi opravdu přináší radost pořád.*“⁴⁸⁸ S Černoškovou se shodují také ostatní dotázané novinářky, které rovněž uvádí, že jim působení v roli reporterek či moderátorek přineslo velké množství kontaktů, a to napříč vícero sporty. Důkazem nám může být například vyjádření Janáčkové: „*Poznala jsem spoustu zajímavých lidí, ke kterým bych se nedostala. I třeba z jiných sportů, a to mě hrozně baví.*“⁴⁸⁹ Dotázané novinářky, které ve své sportovní kariéře nezaznamenaly tak velké úspěchy, navíc uvádí, že je působení v médiích více proslavilo, což s sebou ovšem vedle výhod nese i jisté nevýhody, jelikož určitým způsobem ztratily své soukromí, jelikož je ve společnosti začali poznávat nejen lidé ze sportovního prostředí, ale taktéž ostatní.⁴⁹⁰ Podporu pro toto tvrzení můžeme nalézt například ve vyjádření Barbory Černoškové: „*Když jste na obrazovce, tak vám to soukromí vezme. Uvědomíte si to v takových zvláštních situacích, kdy si myslíte, že jste někde schovaná úplně pod šálou, pijete čaj na sjezdovce, ale potom vám někdo napíše, že vás viděl, a že za vámi stál frontu na sjezdovce.*“⁴⁹¹ Janáčková navíc dodává, že se ke zprávám na sociálních sítích rovněž přidává také osobní kontakt, jelikož ji lidé často osloví s tím, že ji znají, což lze sice považovat za jistou výhodu, jež se s působením v médiích pojí, nicméně Janáčková podotýká, že to není vždy příjemné: „*Někdy mi to ale vadilo, když jsme někam přijeli, že za mnou přišli lidé, že mě znají z televize*

⁴⁸⁷ Janáčková, 35.

⁴⁸⁸ Černošková, 48.

⁴⁸⁹ Janáčková, 35.

⁴⁹⁰ Janáčková, 37.

⁴⁹¹ Černošková, 49.

*a podobně. Nezávidím to těm úplně slavným hráčům, když se někam jdou podívat a všichni se kolem nich seběhnou.*⁴⁹²

Podíváme-li se poté blíže na dotázané novinářky, které jsou široké veřejnosti velmi dobře známé, jelikož během své aktivní sportovní kariéry dosáhly mimořádných úspěchů, zjistíme, že ztrátu soukromí nepovažují za negativum svého novinářského působení, a to především z toho důvodu, že jsou na tyto záležitosti běžně zvyklé ze svého předchozího sportovního angažmá, což uvádí například úspěšná atletka Kateřina Nekolná: *„Člověk byl sportovec a také to soukromí neměl. Takže to, že někomu něco vezme soukromí, tak já s tím problémem nemám a necítím to tak. Člověk dělá sport pro to, aby ukázal těm, kteří jsou na stadionech, to, co umí. V podstatě ta televize je pak o tom, aby člověk prezentoval to, co umí vícero lidem, kteří na televizi koukají.*⁴⁹³

Mohli bychom tedy říct, že bývalí sportovci, kteří disponují úspěchy, s nimiž se logicky pojí taktéž sláva, v porovnání se svými méně úspěšnějšími kolegy nepocítují žádnou ztrátu soukromí, jelikož se jedná o záležitost, která pro ně nepředstavuje žádný problém. Ve sportovním a novinářském působení bychom dle Nekolné mohli mimo jiné nalézt také určitou paralelu, jelikož obě pozice spočívají v předvedení výkonů divákům, kteří sportovce či novináře sledují, a to buď na sportovních stadionech, nebo prostřednictvím televizních obrazovek.⁴⁹⁴ Na základě analýzy, již jsme vytvořili, bychom tedy mohli konstatovat, že novinářky, které disponují úspěšnou sportovní kariérou, ve svém moderátorském či reportérském působení nespátřují žádná negativa.⁴⁹⁵ Na druhou stranu poté za výhody své reportérské či moderátorské považují především zkušenosti, které jim práce v médiích přinesla, s čímž se pojí taktéž větší respekt k dané práci, o čemž vypovídá například vyjádření Hlaváčkové: *„Novinařina mi určitě přinesla spoustu zkušeností a spoustu respektu pro tu práci jako takovou. A určitě mi nic nevzala, ta práce mi jenom dala.*⁴⁹⁶

⁴⁹² Janáčková, 37.

⁴⁹³ Nekolná, 35.

⁴⁹⁴ Nekolná, 35.

⁴⁹⁵ Hlaváčková, 43.

⁴⁹⁶ Tamtéž.

ZÁVĚR

V redakcích komerčních či veřejnoprávních rozhlasových a televizních stanic můžeme pozorovat stále více sportovců, kteří se po konci své sportovní kariéry rozhodli věnovat novinářské práci. Kromě pozic sportovních komentátorů či spolukomentátorů, jež jsou pro angažování bývalých sportovců typické, si však můžeme povšimnout, že bývalí sportovci zastávají i méně obvyklé pozice, jako jsou moderátoři či reportéři, a to nejen v rámci sportovní žurnalistiky. Ústředním tématem předkládané diplomové práce proto byli dříve úspěšní sportovci, kteří po konci své sportovní kariéry pronikli v rozhlasu či v televizi na reportérské či moderátorské pozice nejrůznějších pořadů.

Hlavní výzkumnou otázkou, kterou jsem si před realizováním výzkumu stanovila, a na kterou tato diplomová práce odpovídá, je: *Jaké jsou mediální rutiny novinářů, kteří dříve působili jako vrcholoví sportovci?* Ke zodpovězení této výzkumné otázky mi napomohly dílčí výzkumné otázky, ve kterých jsem zjišťovala, jak bývalí sportovci postupují při výběru zdrojů a informací během přípravy a tvorby svých mediálních obsahů. Věnovala jsem se také tomu, zda při vytváření svých mediálních výstupů, jimiž jsou často rozhovory, musejí z hlediska výběru témat či respondentů dodržovat nějaké požadavky mediální organizace, pro kterou jako reportéři či moderátoři pracují, či zda je tento výběr čistě v jejich kompetenci. S ohlednutím na skutečnost, že bývalí sportovci zastávají v médiích odlišné role, ať už reportérské či moderátorské, a to v rámci různých pořadů, jsem se zabývala rovněž tím, zda v jejich novinářské práci existují nějaké význačné rozdíly, a zda se v některých pracovních postupech shodují. V návaznosti na předchozí sportovní kariéru zkoumané skupiny žurnalistů jsem se věnovala také tomu, zda jsou sportovní zkušenosti a znalosti, kterými bývalí sportovci disponují, při jejich novinářské práci výhodou, či nikoliv, případně do jaké míry z nich mohou při zastávání své reportérské či moderátorské role čerpat. V neposlední řadě tvořilo nedílnou součást mého výzkumu také zjištění, jak probíhají moderátorské či reportérské začátky bývalých sportovců.

Abych na tyto výzkumné otázky mohla nalézt odpovědi, realizovala jsem polostrukturované rozhovory s pětici bývalých sportovkyň, které v současné době působí v roli moderátorek či reporterek. Konkrétně jsem se dotázala bývalé úspěšné tenistky a moderátorky rozhlasové stanice Radiožurnál Sport Andrey Sestini Hlaváčkové. Z redakce veřejnoprávní televizní stanice ČT sport jsem se dotázala trojice novinářek, a to reportérky Žanety Peřinové, moderátorky Kateřiny Nekolné a moderátorky Barbory Černoškové, jež

kromě sportovní redakce působí také v redakci České televize, ve které diváky provází pořadem Sama doma. Poslední dotázanou novinářkou poté byla bývalá tenistka a sportovní reportérka Klára Janáčková. Důvodem, proč jsem ke svému výzkumu oslovila právě tyto novinářky, byla skutečnost, že všechny jmenované mají zkušenosti jak s reportérskou, tak s moderátorskou prací, jelikož si za dobu svého novinářského působení vyzkoušely obě pozice. Skladba dotázaných novinářek navíc jednoznačně vypovídá o tom, že pozice reportérů či moderátorů v médiích zastávají ze skupiny bývalých sportovců převážně ženy. Volba jednotlivých informantek nebyla volena záměrně s ohledem na gender, nicméně mužských zástupců, kteří by spadali do námi zkoumané kategorie, není mnoho a žádného z nich se nepodařilo pro účely této diplomové práce zkontaktovat. Na základě výpovědí, které mi dotázané novinářky poskytly, jsem následně vytvořila analýzu, jež odpovídá na výše zmíněné výzkumné otázky, na nichž je tato diplomová práce založena.

Co se týče začátků reportérské či moderátorské kariéry, mohli bychom říct, že je pro bývalé sportovce náročné tyto pozice získat, pokud nemají žurnalistické vzdělání. Důvodem je skutečnost, že zastávání reportérské či moderátorské role vyžaduje určitou znalost a přípravu, a proto se příliš často nestává, že by bývalí sportovci po konci své sportovní kariéry ihned působili na těchto pozicích, jako je tomu například v případě sportovních komentátorů či spolukomentátorů. Pro to, aby se bývalí sportovci mohli objevit v roli reportérů či moderátorů, často musejí v redakci projít několika nižšími pozicemi, jako jsou například směnaři či skriptéři. Zároveň se také příliš neseťkávají s tím, aby je s nabídkou moderátorské či reportérské pozice kontaktovaly samotné mediální organizace, což v případě angažování sportovců do role komentátorů bývá běžnou záležitostí. Jistou výjimku však mohou tvořit dva případy. První z nich se pojí s faktorem vystudovaného žurnalistického oboru, který bývalým sportovcům umožňuje rychlejší vývoj jejich novinářské kariéry a dřívější zastávání pozic, ke kterým se musí sportovci, kteří nestudovali žurnalistiku, složitě propracovávat. Druhým případem poté může být faktor mimořádně úspěšné sportovní kariéry, ke kterému se váže také popularita, jež můžeme získání reportérské či moderátorské pozice bývalým sportovcům taktéž usnadnit.

Ti sportovci, kteří nedisponují předchozí průpravou v podobě studia žurnalistického oboru, navíc v začátcích své novinářské kariéry v porovnání se svými erudovanými kolegy pocítují určité nedostatky. Jedná se především o spisovné vyjadřování a neznalost práce s kamerou. Bývalí sportovci se tak v momentě, kdy do dané redakce jako nováčci nastoupí, musejí zmíněné záležitosti zpětně doučovat, a to samostatně. Zkušenější kolegové jim

totiž jednak nebývají příliš nápomocní, a jednak se jim pomoc nedostává ani z vyšších pozic. V momentě, kdy bývalí sportovci cítí, že mají v některých aspektech své novinářské práce nedostatky, je na jejich vlastním uvážení, zda se budou chtít zlepšovat, a zda budou chtít navštívit kurzy na trénování vyjadřovacích schopností, které jim bývají v redakcích k dispozici. Přímé pokyny od svých nadřízených však nedostávají.

Porovnáním reportérské a moderátorské pozice, jež bývalí sportovci v médiích zastávají, jsme také zjistili, že působení v roli moderátorů je pro ně náročnější záležitostí nežli vykonávání reportérské pozice. Tento fakt nám jednoznačně ilustruje také posloupnost, podle které bývalí sportovci jednotlivé pozice obsazují. Před tím, než sportovci dostanou nabídku na moderování nějakého pořadu, totiž často působí v roli reportérů. Důvodem je skutečnost, že práce moderátora vyžaduje mnohem větší přípravu a spolupráci s ostatními členy redakce, jako jsou reportéři, střihači či režiséři. Na základě analýzy, již jsme vytvořili, bychom tedy mohli říct, že bývalý sportovec v roli moderátora musí zastávat mnohem více pracovních povinností nežli bývalý sportovec v roli reportéra. Výhodou, kterou disponují sportovci působící v roli reportérů, je ovšem skutečnost, že v porovnání se svými moderátorskými kolegy mají mnohem větší příležitosti pro to, aby vycestovali do zahraničí a podívali se na velké sportovní akce, k čemuž se moderátoři, kteří provází pořady ve studiu redakce, příliš nedostanou.

Co se týče vlivu sportovní kariéry na profesi moderátorů či reportérů, mohli bychom říct, že se s několikaletými sportovními znalostmi a zkušenostmi pojí jak výhody, tak také nevýhody. Na základě výpovědí dotázaných novinářek bychom ovšem mohli říct, že výhody bezesporu převažují. Faktor předchozí sportovní kariéry bývalým sportovcům pomáhá především v těch chvílích, kdy je náplní jejich reportérské či moderátorské práce realizování rozhovorů. V tomto ohledu mají bývalí sportovci, kteří v roli novinářů působí, oproti svým ostatním kolegům z redakce značnou výhodu, jelikož za dobu své aktivní sportovní kariéry získali početné kontakty, které jim mohou napomoci v získání rozhovoru se známým sportovcem, jelikož se s ním z doby své aktivní sportovní kariéry velmi dobře znají. Mohli bychom tedy říct, že bývalí sportovci mají jednak větší šanci na to, aby rozhovor se sportovními celebritami získali, a jednak mají také výhodu v tom, že rozhovor mohou vést neobvyklým a zajímavým způsobem, jelikož k nim sportovci mají často otevřenější vztah. Vlastní sportovní zkušenost navíc bývalým sportovcům v roli novinářů pomáhá také z hlediska volby otázek, jelikož ví, jak se sportovci cítí a dokážou se na určité záležitosti lépe zeptat. Předchozí sportovní kariéra však může mít na práci novináře také negativní vliv

a může být určitou nevýhodou, jelikož na základě přátelského vztahu mohou být s žádostí o rozhovor také odmítnuti. Jisté obtíže poté bývalí sportovci zažívají také při vedení samotného rozhovoru, jelikož je pro ně mnohdy obtížné vykat hostům, se kterými se dobře znají. Na základě výpovědí dotázaných novinářek bychom také mohli říct, že faktor předchozí sportovní kariéry ovlivňuje novinářskou práci bývalých sportovců v takovém měřítku, v jakém jsou mezi sportovci známí. Čím více byl daný novinář v rámci své sportovní kariéry známý, tím více si při své novinářské práci dokáže vypomoci, a to především v případě nabytých kontaktů, pokud působí v prostředí sportovní žurnalistiky.

Otázka volby zdrojů informací, na které se bývalí sportovci obracejí, bezpochyby souvisí s jejich předchozí sportovní kariérou. Jejich nejčastějšími zdroji jsou totiž vazby, které si jako aktivní sportovci vytvořili, a ke kterým se následně přidávají také jejich sportovní znalosti a zkušenosti, ze kterých při své práci rovněž čerpají. S přibývajícím časem, kdy se z bývalých sportovců stali zavedení novináři, si však vytvořili i řadu dalších kontaktů, jež mohou při své práci využít. Analýza nám také ukázala, že velmi častým zdrojem dotázaných novinářek jsou rovněž sociální sítě, na nichž sportovci zveřejňují zajímavé informace. Další zdroje, jež dotázané novinářky při své práci používají, se poté odvíjí od charakteru jejich reportérské práce či od pořadu, který moderují. V tomto ohledu mají například jednodušší práci moderátoři, kteří nepůsobí ve sportovní žurnalistice, jelikož mají řadu informací předem nachystaných a nemusejí si je tak vyhledávat samostatně a pracovat složitě se zdroji.

V souvislosti s výběrem témat a výběrem respondentů na rozhovor jsme zjistili, že bývalí sportovci, kteří působí v roli sportovních moderátorů, o těchto záležitostech rozhodují samostatně. Jediným požadavkem, dle kterého by se při své práci měli řídit, je aktuálnost. Odlišnou záležitostí poté bývá moderátorská práce v rámci jiných pořadů nežli sportovních, jelikož v tomto případě mají moderátoři předem určená témata a také hosty. Žádná z těchto záležitostí tak není v jejich kompetenci. Bývalí sportovci, kteří působí v roli reportérů poté své respondenty musí vybírat dle určitých požadavků, kterými často bývají nejvýraznější osobnosti dané sportovní akce či čeští reprezentanti. Témata, o kterých se svými respondenty promlouvají, jsou většinou předem strukturovaná, jelikož reportéři nemají příliš času, a proto se většinou ptají na obvyklé otázky spojené s hodnocením sportovního výkonu.

Důležitým rutinním postupem novinářské práce bývalých sportovců je také příprava spočívající například v podobě vytvoření jednotlivých tematických okruhů rozhovoru či v podobě nastudování informací o respondentovi. Obtížnější na přípravu a na zpracování

jsou pro bývalé sportovce rozhovory a reportáže ze sportů, kterým se sami aktivně nevěnovali, jelikož si musejí nastudovat pravidla a důležitá jména. Pořady, které se nevyznačují sportovní tematikou, jsou poté pro bývalé sportovce v roli moderátorů z hlediska přípravy ještě obtížnější, jelikož se neustále musí vzdělávat, a to například v rámci oborů, jako jsou ekonomika či lékařství. Ačkoliv jsou si bývalí sportovci z hlediska rozhovorů ze sportů, kterým se dříve sami věnovali, jistější, není možné, aby daný sport přestali úplně sledovat. Je totiž potřebné, aby se neustále připravovali a orientovali se v aktuálním sportovním dění. Analýza nám však také ukázala, že stejně důležitým aspektem, jako je příprava, je také schopnost improvizace a umění přizpůsobit se nečekaným událostem, kterými mohou být například překvapivé sportovní výsledky, výpadky techniky či neplánované změny respondenta, na což se nelze dopředu předem připravit, a je tak potřeba pohotově reagovat.

Součástí mediálních rutin bývalých sportovců, jež jsme v této diplomové práci zkoumali, byla v neposlední řadě taktéž organizace práce. Z tohoto hlediska jsme zjistili, že dotázané novinářky organizují svou práci na základě dne a času, ve kterém je čeká moderování pořadu či reportérské pokrývání nějaké sportovní akce. Na základě analýzy můžeme říct, že bývalí sportovci, kteří působí v roli moderátorů, disponují více ustálenými pracovními postupy, jelikož pořady, které moderují, vždy začínají ve stejný čas a na stejném místě. Oproti tomu práce bývalých sportovců, kteří zastávají reportérské pozice, pak stejné množství zaběhnutých pracovních postupů nevykazuje, jelikož reportéři pracují z terénu a jezdí na různě vzdálené sportovní akce. Co se týče organizace práce v redakcích, v nichž bývalí sportovci v roli novinářů pracují, mohli bychom říct, že se případná účast, či neúčast na redakčních poradách odvíjí od role, již bývalí sportovci v dané redakci zastávají. Externí zaměstnanci se porad neúčastní, kdežto interní zaměstnanci ano. V momentě velkých sportovních událostí se však svolávají mimořádné redakční porady, kterých se účastní všichni členové redakce, včetně námi zkoumané skupiny žurnalistů. Záležitostí, která se na redakčních poradách příliš neprobírá, a kterou dotázané novinářky příliš nedostávají, je zpětná vazba. Jedná se o tedy o prvek, který v jednotlivých redakcích není ústředním tématem k řešení.

Neposledním zjištěním, které nám tato diplomová práce přinesla, je také skutečnost, že se bývalí sportovci v průběhu své novinářské kariéry značně zlepšují v záležitostech, které jim zpočátku dělaly problémy. Analýza nám navíc také ukázala, že v momentě, kdy se bývalí sportovci naučí, co moderátorská pozice obnáší, mohou proniknout i mimo sportovní odvětví

a moderovat i jiné pořady, které nemusí být sportovně zaměřené, což nám ukazuje například Barbora Černošková, jež kromě pořadu Branky, body, vteřiny moderuje i pořad Sama doma.

SEZNAM LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

ANDREWS, Phil. *Sports Journalism: a practical introduction*. Londýn: Sage Publications, 2013. ISBN 978-1-4462-5338-0.

BARTOŠEK, Jaroslav. *Moderace a moderátor*. Oratio et ratio: Sborník k životnímu jubileu Jiřího Krause, Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. ISBN 80-86496-23-6.

CASSIDY, William P. *Inching away from the toy department: Daily newspaper sports coverage of Jason Collin's and Michael Sam's coming out*. In *Communication & Sport*, 2017. r. 5. č. 5, Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2167479516642205>.

CUDLÍN, Karel, OSVALDOVÁ, Barbora, KOPÁČ, Radim a NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, Alice. *O reportáži, o reportérech*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1781-7.

ČUŘÍK, Jaroslav a BURG, Rudolf. *Nové trendy v médiích, I. Online a tištěná média*. Brno Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5825-5.

DOČEKALOVÁ, Markéta. *Tvůrčí psaní pro každého*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1602-X.

HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základy teorie, metody a aplikace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-458-4.

JIRKŮ, Jan. *Žurnalistická profese 2.0*. Praha: Karolinum, 2020. ISBN 9788024646107.

LEWIS, Melvin a BROWN, Kenon A. a BILLINGS, Andrew C. *Social media becomes traditional: Sport media consumption and the blending of modern information pathways*. In *Journal of Global Sport Management*, 2017. r. 2., č. 2. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/24704067.2017.1314764>.

LOWES, Mark Douglas. *Inside the Sport Pages: Work routines, professional ideologies, and the manufacture of sports news*. Kanada: University of Toronto Press. 2004. ISBN 0-8020-8183-5.

MENCHER, Melvin. *News Reporting and Writing*. 12. vydání. New York: McGraw-Hill, 2011. ISBN 978-0-07-351199-3.

MIRABITO, Timothy a COLLETT, John a PLUCHINSKY, Danielle. *News routines in the TV sports department: shifting expectations and technology in an increasingly digital landscape*. In *Communication & Sport*. Londýn: Sage Publishing. 2022. r. 10. č. 1. Dostupné z: <https://eds.s.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=11&sid=94b7894c-61fc-4cae-8590-3d4b998954ca%40redis>.

MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. 1. vydání. Praha: Slon. 2019. ISBN 978-80-7419-385-2.

NÁVRATOVÁ, Jana a VAŠEK, Roman. *Proměny trhu práce: Srovnání povolání, Přínos a dispozice umělců pro praxi v jiných oborech* [online]. Praha: Centrum rozvojových aktivit Unie zaměstnavatelských svazů, 2015. [cit. 2023-01-06]. ISBN 978-80-905248-7-3. Dostupné z: https://www.cra-uzs.cz/images/1435830594_promeny-trhu-final-studie.pdf.

PETRUSEK, Miloslav a Univerzita Karlova. *Teorie a metoda v moderní sociologii*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-799-0.

REESE, Stephen D. *Understanding the Global Journalist: a hierarchy-of-influences-approach*. In *Journalism Studies*. 2001. r. 2. č. 2. Dostupné z: <https://journalism.utexas.edu/sites/default/files/sites/journalism.utexas.edu/files/attachments/reese/reese-understanding-the-global-copy.pdf>.

ROWE, David. *Sports journalism still the „toy department“ of the news media?* *Journalism*, 2007, r. 8, č. 4.

RUSSO, Steven. *My pregame routine*. Rugby League Weeik [online]. 2015 [cit. 2023-01-04]. Dostupné z: <https://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=1&sid=2c4cbc22-c2fd-482a-932c-%20e0cdfd91b197%40sessionmgr4007&bdata=JmF1dGh0eXBIPXNoaWImbGFuZz1jcyZzaXRIPWVkey1saXZlJn%20Njb3BIPXNpdGU%3d#AN=110192404&db=s3h>.

RUSS-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Překlad Hana Bakičová. 1. vydání. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0158-8.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada. 2014. ISBN 978-247-3568-9.

SHOEMAKER, Pamela J. a REESE, Stephen D. *Mediating the message: Theories of influences on mass media content*. 2. vyd. New York: Longman Publishers USA. 1996. ISBN 0-8013-1251-5.

SHOEMAKER, Pamela J. a VOS, Tim P. *Gatekeeping Theory*. New York: Routledge, 2009. ISBN 978-0-415-98139-2.

SMITH, Allison B. a WHITESIDE E. *From taped up to mic'd up: Experiences of former athletes and the meaning of athletic identity in sports media spaces*. In *Communication & Sport*. Londýn: Sage Publishing. 2021, r. 9, č. 2.

ŠŤÁSTKOVÁ, Sabina. *Sportovní komentátoři a spolukomentátoři dříve působící jako vrcholoví sportovci a jejich mediální rutiny*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2021. Bakalářská práce.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál. 2006. ISBN 80-7367-096-8.